W. SOMERSET MAUGHAM

ATAC ÎN JUNGLĂ

Editura CONDOR București

WILLIAM SOMMERSET MAUGHAM

ATAC ÎN JUNGLA

Traducere de : ADAM GYRI
Ilustratia coperte : MARIELA HASKY

EDITURA „CONDOR" BUCUREȘTI

C U P R I N S

1. *Înainte de serbare pag. 1*
2. *Blestemul pag. 49*
3. *Un post în junglă pag. 106*

Grafica : NICOLETA ALBU

Bun de tipar : 20.03.1991. Apărut 1991
Format 16/54 x 70. Coli tipar 10

Tipărit sub comanda nr. 5201/1991 la
Întreprinderea Poligrafică Bacău

INAINTE DE SERBARE

Doamnei Skinner îi plăcea să fie punctuală. Îmbrăcase rochia neagră de mătasă, cum se cuvenea unei femei de vârsta ei, şi doliului pe care-l purta după un ginere mort de curând, iar acuma începuse să-şi potrivească toca, în faţa oglinzii. Nu era tocmai sigură de impresia pe care o va face invitaţilor, purtând această pălărie împodobită cu pene de egretă, căci amănuntul acesta ar fi putut provoca observaţiile răutăcioase ale prietenilor pe care cu siguranţă îi va întâlni la serbare. De fapt este barbarie să ucizi aceste adorabile păsări albe, tocmai în epoca împerecherii şi numai de dragul penelor din creastă; dar penele acestea frumoase şi moderne le avea mai demult, şi ar fi fost caraghios să le refuze, mai ales că refuzul ar fi jignit şi pe ginerele ei, care i le adusese tocmai din Borneo, închipuindu-şi că ei îi vor face plăcere. Kathleen nu fusese de loc amabilă în această împrejurare; astăzi cu siguranţă ar fi preferat şi ea ca această scenă să nu fi intervenit, mai ales după ceea ce se întâmplase ulterior. Dar adevărul era că fiica ei Kathleen nu ţinuse niciodată la Harold. Aşezată în faţa măsuţii de toaletă, doamna

Skinner își potrivi loca — la urma urmei era singura pălărie mai bună pe care o avea — și și-o prinse cu un ac cu gămăliia mare de mărgean negru. Dacă se va întâmpla ca cineva să îndrăsnească să-i spună ceva, în legătură cu egretele, îi va da răspunsul pe care-l avea gata pregătit:

„— Știu, e îngrozitor, va spune doamna Skinner, și nici n'aș fi visat să-mi cumpăr astfel de pene, dar mi le-a adus bietul ginere-meu, ultima dată când a fost acasă în concediu".

Cuvintele acestea vor fi o explicație destul de temeinică a prezenței penelor și un fel de scuză pentrucă se hotărâse să le poarte. Toată lumea fusese amabilă, în această împrejurare tragică. Doamna Skinner scoase o batistă curată dintr'un sertar și o stropi cu câteva picături de *Eau de Cologne*. Ea nu întrebuința niciodată parfumuri, căci i se părea că parfumul e pretențios, dar câteva picături de *Eau de Cologne* sunt întotdeauna înviorătoare. Era aproape gata și pe deasupra oglinzii în care se examina, ochii ei se îndreptară spre fereastră. Canon Heywood își alesese o zi splendidă pentru serbarea lui câmpenească. Aerul era călduț și cerul albastru; frunzele copacilor mai păstrau încă nuanța de verde crud al începutului de primăvară. Zâmbi, văzându-și nepoțica greblând de zor stratul ei de flori, în grădina din dosul casei. Doamna Skinner ar fi fost mai mulțumită, dacă Joan nu ar fi arătat atât de palidă. Au comis o greșeală, lăsând-o vreme atât de îndelungată în regiunea tropicelor. Pentru vârsta ei părea prea serioasă și nu era niciodată sbur-

dalnică; se juca liniştită, jocuri pe care le inventase ea însaş şi se mulţumea să-şi ude stratul ei de flori. Doamna Skinner îşi netezi rochia în partea din faţă şi luându-şi mânuşile, coborâ la parter.

Kathleen era la biroul din apropierea ferestii şi întocmea listele membrelor Clubului de Golf, secţia doamne, a cărei secretară onorifică era ea însaş, iar când se întâmpla ca să organizeze vreun campionat, avea o mulţime de lucru. Dar acuma terminase şi era şi ea gata de plecare.

— Constat că totuş ţi-ai îmbrăcat jumperul, zise doamna Skinner.

In timpul mesei discutaseră amănuntul, dacă fiica ei Kathleen va îmbrăca acest jumper sau rochia neagră de muslină. Jumperul era tricotat din lână neagră, vărgată cu alb şi Kathleen era de părere că e foarte elegant, dar fiind în doliu, poate nu s'ar fi căzut să-l îmbrace. Millicent însă îi spusese că merge destul de bine pentru o serbare.

„— Nu văd motivul pentru care ar trebui să ne îmbrăcăm, ca şi când ne-am întoarce de-a-dreptul dela cimitir", declarase ea. „La urma urmelor, Harold e mort de opt luni încheiate".

Doamna Skinner se gândise că felul acesta de a vorbi, dovedeşte lipsă de sensibilitate. Din ziua când se întorsese din Borneo, Millicent avea o purtare stranie.

„— Draga mea, cred că nu ai de gând să renunţi atât de repede, la vălul de doliu al văduviei?" întrebase ea mirată.

Millicent însă nu-i răspunse la întrebare, de-a-

dreptul, ci încercă să-i dea o explicaţie:

„— Astăzi lumea nu mai poartă doliu atât de sever, ca înainte de asta", declară ea. Pe urmă făcu o pauză, iar când continuă, doamnei Skinner i se păru că în glasul ei se simte un tremur neobişnuit. Constată numaidecât, că intonaţia aceasta ciudată a fost observată şi de Kathleen, căci o văzu că se întoarcere miratâ spre ea: „Sunt convinsă că nici Harold nu ar fi de acord, ca toată viaţa să port doliu după el".

— Eu m'am îmbrăcat mai devreme, deoarece aveam de gând să stau puţin de vorbă cu Millicent, declară Kathleen, ca răspuns la observaţia făcută de mama ei.

— Bine.

Kathleen nu mai zise nimica, dar feri listele din faţa ei şi încruntând din sprâncene, celî pentru a doua oară scrisoarea unei membre care se plângea că pe nedrept Comitetul Clubului, îi redusese punctele făcute, dela douăzeci şi patru la optsprezece, cu ocazia totalizării rezultatelor. Iţi trebue foarte mult tact, pentru a putea fi Secretara Onorifică al unui Club de Doamne.

Doamna Skinner începu să-şi pună mânuşile care erau noi. Din cauza jaluzelelor coborâte peste ferestri, în cameră era umbră şi răcoare. Se uită la măciuca uriaşă de lemn, văpsită în colori luminoase, pe care Harold o lăsase în păstrarea ei. Măciuca aceasta stranie şi barbară, la care el ţinuse foarte mult, avea o semnificaţie mistică şi pastorul Canon Heywood fusese impresionat profund de prezenţa

ei. Deasupra canapelei, pe perete, erau atârnate arme malaeze, al căror nume ea îl uitase, şi ici colo, pe măsuţele întrebuinţate la ocazii, erau obiecte de argint şi de alamă pe care Harold li le trimisese în diverse rânduri. Ea ţinuse la Harold şi fără să vrea, ochii i se îndreptară spre fotografia lui care era pe pian, împreună cu fotografiile celor două fiice ale ei, ale nepoatei, ale surorii ei şi a copilului pe care-l avea aceasta.

— Kathleen, unde este fotografia lui Harold? întrebă ea miratâ.

Kathleen se întoarse şi se uită spre pian. Fotografia nu mai era la locul ei.

— Se vede că a luat-o cineva, răspunse fata.

Se ridică în picioare, mirată şi fără să înţeleagă, şi se apropie de pian. Fotografiile fuseseră aranjate aşa fel, ca să nu se vadă lipsa uneia dintre ele.

— Probabil a dus-o Millicent în camera ei, se dumiri doamne Skinner.

— In cazul acesta aş fi observat mai demult. Afară de asta Millicent are mai multe fotografii de ale lui. Dar le ţine încuiate.

Doamnei Skinner i se păruse foarte ciudat că Millicent nu are în camera ei nicio fotografie de a lui Harold. De fapt adusese vorba despre acest amănunt, dar Millicent nu-i răspunsese nimica. Din ziua când se întorsese din Borneo, Millicent părea cufundată într'o tăcere neobişnuită, şi nici nu răspunsese la avansurile de simpatie pe care doamna Skinner ar fi fost gata să i-o dovedească. Nu părea dispusă nici să vorbească despre marea pierdere pe

care o suferise. Soţul ei îi spusese că singurul lucru cuminte pe care l-ar putea face, este s'o lase în apele ei. Gândindu-se la soţul ei, doamna Skinner îşi aduse aminte de serbarea câmpenească la care trebuiau să se ducă.

— Tatăl tău m'a întrebat, dacă va fi nevoie să-şi pună jobenul, zise ea. Eu l-am sfătuit să se îmbrace cu cea mai mare îngrijire.

Serbarea aceasta era un mare eveniment. Inghetata de vanilie şi de fragi o aduseseră dela cofetarul Boddy, dar cafeaua înghetată, familia Heywood o prepara în casă. Toată lumea va fi de faţă. Fuseseră invitaţi, pentru a face cunoştinţă cu Episcopul din Hong Kong care trăsese la pastorul Canon, fostul său coleg de Facultate, şi Episcopul trebuia să vorbească în timpul serbării, despre misiunile din China. Doamna Skinner a cărei fiică trăise în Extremul Orient timp de opt ani, iar ginerele ei fusese Rezidentul unui district din Borneo, nu mai putea de nerăbdare. Evident, evenimentul acesta pentru ea avea mai multă însemnătate, decât pentru ceilalţi care în viaţa lor nu avuseseră nicio legătură cu coloniile şi cu misticul acestor regiuni depărtate.

„— Ce ştiu oamenii aceştia despre Anglia, când în toată viaţa lor n'au văzut altă ţară decât Anglia", avea obiceiul să spună domnul Skinner.

Exact în clipa aceasta îşi făcu şi el apariţia în cameră. Era advocat şi tatăl său avusese aceeaş profesie, iar biroul său era în Lincoln's Inn Fields. Pleca la Londra în fiecare dimineaţă şi se întorcea seara. Pe soţia şi fiicele sale le putea însoţi la ser-

barea câmpenească a lui Canon, numai din cauză că acesta se gândise să aleagă o zi de Sâmbătă, căci altfel n'ar fi fost liber. Domnul Skinner arăta foarte distins în jacheta lui, coadă de rândunică şi pantalonii *piper cu sare*. Nu arăta a dandy, dar era corect îmbrăcat. Părea un respectabil advocat de familie, ceea ce era chiar în realitate; biroul său nu se ocupa niciodată de procese care puteau fi suspecte, iar dacă se întâmpla să vină la el un client cu o afacere care nu i se părea tocmai curată, domnul Skinner se întorcea spre el şi-l examina cu privirile reci ca de gheaţă, apoi îi răspundea:

— Acésta este un proces în care noi nu ţinem câtuş de puţin să apărăm interesele dumneavoastră. Cred că ar fi mult mai bine să vă adresaţi în altă parte.

Pe urmă întindea mâna după blocul de pe birou şi scria pe el un nume şi o adresă. Rupea foaia şi o întindea clientului.

— Dacă aş fi în locul dumitale, m'aş adresa oamenilor acestora pe care ţi i-am notat aci. Le vei spune că te-am trimis eu şi sunt convins că vor face totul pentru dumneata, ca să te servească.

Domnul Skinner era ras complet şi avea o chelie din frunte până în ceafă. Buzele îi erau subţiri şi contractate, dar ochii lui albaştri păreau sfioşi. Obrazul palid îi era săpat de creţuri adânci.

— Constat că ţi-ai îmbrăcat pantalonii cei noi, declară doamna Skinner.

— Mi-am închipuit că este o ocazie binevenită, răspunse el. Tocmai mă întrebam dacă n'ar fi bine

să-mi pun o floare la butonieră.

– Nu tată, te rog, mai bine renunţă. Cred că nu se cade, zise Kathleen.

– Sunt convinsă că vor veni foarte mulţi bărbaţi cu flori la butonieră, răspunse doamna Skinner.

– Aceştia nu sunt altceva, decât funcţionari şi oameni de toate zilele, adăugă Kathleen. Familia Heywood este obligată să invite pe toată lumea, fără alegere, cred că înţelegeţi situaţia. Dar afară de asta, noi suntem încă în doliu.

– Te pomeneşti că după ce va vorbi Episcopul, se va face şi chetă, zise domnul Skinner.

– Nu cred, răspunse soţia lui.

– Ar fi lipsă de gust, completă Kathleen.

– In orice caz e mai bine să ne aşteptăm şi la aşa ceva, răspunse domnul Skinner. Voi da eu pentru toată familia. Dar tocmai mă întrebam, dacă zece shilingi vor ajunge, sau va fi mai bine să dau o Liră.

– Tată, dacă e să dai ceva, atunci eu sunt de părere să dai o Liră, răspunse Kathleen.

– Voi vedea cum se prezintă lucrurile în ultimul moment. N'aş vrea să dau mai puţin decât altul, dar pe de altă parte, nu văd motivul pentru care ar trebui să dau mai mult decât ar fi nevoie.

Kathleen îşi adună hârtiile şi le băgă în sertarul biroului, apoi se ridică în picioare şi se uită la ceasornicul ce-l avea la mână.

– Millicent e gata? întrebă doamna Skinner.

– Avem timp de ajuns. Am fost invitaţi pentru orele patru şi cred că nu e necesar să sosim

cu mult înainte de patru jumătate. I-am spus lui Davis să vină cu maşina pe la patru şi un sfert.

In general maşina o conducea Kathleen, dar în cazuri solemne ca acesta, Davis care era grădinar, îşi punea livreaua şi-şi asuma rolul de şofer. Era mult mai impunător să soseşti la serbare cu maşina, şi evident, Kathleen nu ţinea de loc să conducă ea, mai ales acuma când îşi îmbrăcase jumperul cel nou. Văzând pe mama ei cum se căzneşte să-şi vâre degetele unul după altul în mânuşile ei noi, îşi aduse aminte că va trebui să-şi pună şi ea pe ale ei. Le mirosi, ca să se convingă dacă mai păstrează mirosul de benzină cu care fuseseră spălate. Dar aproape se evaporase, aşa că nu-i venea să creadă că-l va putea simţi cineva.

Intr'un târziu se deschise uşa şi apăru Millicent. Purta văluri de doliu. Doamna Skinner nu se putea obişnui cu ele, dar evident, fiica ei era obligată să poarte doliul, cel puţin un an de zile. Păcat că vălul de doliu nu-i venea de loc bine, deşi altor femei li se potrivea. Intr un rând încercase boneta lui Millicent, cu panglica albă sub bărbie şi cu vălurile lungi şi negre, şi i se păruse că arată bine. Evident, era convinsă că scumpul ei Alfred îi va supravieţui, dar dacă se va întâmpla să moară înaintea ei, ea va purta doliu toată viaţa. Regina Victoria îl purtase tot aşa. Cu Millicent era altceva; Millicent era o femeie mult mai tânără; n'avea decât treizeci şi şase de ani, şi e foarte trist să rămâi văduvă la această vârstă. Afară de asta nu se vor oferi ocazii, pentru a se putea căsători din nou. Tot aşa nu-i

venea să creadă că fiica ei Kathleen se va mai putea mărita, căci împlinise treizeci şi cinci de ani; ultima dată când Millicent şi Harold se întorseseră acasă, în concediu, ea le propusese ca la întoarcere să ia pe Kathleen cu ei; Harold ar fi fost gata să primească propunerea, dar Millicent se împotrivise, spunând că aşa ceva nu se poate. Doamna Skinner nu prea înţelesese motivul. Probabil dacă ar fi plecat împreună cu ei, acolo i s'ar fi oferit vreo ocazie ca să se mărite. Evident, nu se gândeau câtuş de puţin să scape de ea, dar în orice caz o fată trebue să se mărite, iar aci acasă toţi bărbaţii pe care-i cunoşteau, se căsătoriseră demult. Millicent declarase că în colonii clima este foarte greu de suportat. De fapt ea însaş arăta destul de rău. Astăzi nimenea nu ar mai fi putut afirma că dintre cele două fiice ale ei, ea fusese odinioară cea mai drăguţă. Pe măsură ce trecuse timpul, Kathleen devenise mai svelţă; între cunoştinţele lor erau şi oameni care spuneau că este prea slabă, dar acuma după ce-şi tăiase părul şi din pricină că juca golf şi făcea sport în aer liber, doamna Skinner era de părere că este destul de drăguţă. Astăzi însă nimenea nu ar fi putut spune aşa ceva despre Millicent; biata de ea îşi pierduse cu desăvârşire silueta; nu fusese niciodată înaltă, dar acuma, după ce se mai împlinise, arăta bondoacă. Era şi prea grasă; doamna Skinner bănuia că aspectul ei de acum se datora căldurilor dela tropice care o împiedecau să facă exerciţii fizice. Obrazul ei era pământiu şi palid, iar ochiii albaştri, care odinioară fuseseră singurul ei farmec,

erau acum tulburi.

„— Ar trebui să facă ceva, pentru a-şi păsura linia gâtului“, îşi zicea doamna Skinner, „căci a început să facă o piele ca de găină“.

Odată sau de două ori vorbise chiar cu soţul ei despre acest amănunt. El îi răspunsese că Millicent nu mai este atât de tânără, cum fusese odinioară; asta era foarte adevărat, dar în niciun caz nu era un motiv să rămână nepăsătoare. Doamna Skinner îşi propusese să stea de vorbă în mod serios cu ea, dar evident, trebuia să ţină seamă de durerea ei, aşa că va mai aştepta, până când se va împlini anul. Era chiar mulţumită că poate găsi un pretext pentru a amâna o conversaţie, la care de câte ori se gândea, se simţea uşor înfiorată. Fără îndoială şi Millicent se schimbase. Obrazul ei era întunecat mereu, şi amănuntul acesta făcea pe doamna Skinner să nu se simtă tocmai la îndemână când erau împreună. Ei îi plăcea să-şi mărturisească în gura mare, toate gândurile ce-i treceau prin minte, dar Millicent avea obiceiul să nu răspundă nimica, dacă se întâmpla să faci vreo observaţie (doar aşa ca să nu taci) şi atitudinea aceasta neobişnuită te făcea să te întrebi, nu cumva nici nu te-a auzit? Uneori doamna Skinner se simţea atât de enervată de această atitudine a ei, încât ca să nu-i spună ceva neplăcut, trebuia să-şi aducă aminte întotdeauna, că nu trecuseră mai mult de opt luni dela moartea bietului Harold.

Lumina dela fereastră căzu pe obrazul bucălat al văduvei care se apropia cu paşi înceţi, dar Kathleen

sta cu spatele spre ea. După ce se întoarse, o examină o clipă în tăcere.

— Millicent, aş vrea să-ţi spun ceva, începu ea. Azi dimineaţă am jucat o partidă de golf cu Gladys Heywood.

— Ai bătut-o? întrebă Millicent.

Gladys Heywood era singura fată nemăritată a lui Canon.

— Mi-a spus ceva în legătură cu tine şi cred că despre asta ar trebui să fii şi tu informată.

Ochii lui Millicent rătăciră dincolo de sora ei, spre feliţa care stropea straturile de flori din grădină.

— Mamă, i-ai spus lui Annie că Joan va lua ceaiul la bucătărie? întrebă ea.

— Da, îi va da ceaiul imediat ce slugile vor termina cu al lor.

Kathleen îşi examină sora cu atenţie.

— In drumul de întoarcere spre casă, continuă ea, Episcopul s'a oprit pentru două sau trei zile la Singapore. Îi plac foarte mult călătoriile. A fost şi în Borneo unde a cunoscut multă lume pe care o cunoşti şi tu.

— Îi va face plăcere să te vadă, draga mea, interveni doamna Skinner. Pe Harold l-a cunoscut?

— Da, l-a cunoscut la Kuala Solor. Îşi aduce foarte bine aminte de el. Spunea că a fost profund mişcat, când a auzit despre moartea lui.

Millicent se aşeză pe scaun şi începu să-şi pună mănuşile negre. Doamnei Skinner i se părea straniu, că ea este în stare să asculte cu atâta indiferenţă conversaţia aceasta.

— Millicent, bine că mi-am adus aminte, a dispărut fotografia lui Harold. Nu cumva ai luat-o tu?

— Da, am luat-o şi am pus-o bine.

— Eu credeam că ţie-ţi va face plăcere să o vezi mereu în apropierea ta.

Millicent nu răspunse nici de astă dată nimica. Obiceiul acesta te scotea din fire.

Kathleen se întoarse încet, ca să-şi privească sora din faţă.

— Millicent, ce te-a determinat să ne spui că Harold a murit de friguri?

Văduva nu făcu nicio mişcare ci se uită la Kathleen fără să clipească, dar obrazul ei pământiu deveni mai întunecat, din pricina umbrei de roşeaţă provocată de această întrebare neaşteptată. Dar nu răspunse.

— Kathleen, ce vrei să spui cu vorbele acestea? întrebă doamna Skinner mirată.

— Episcopul spune că Harold s'a sinucis.

Doamna Skinner dete un ţipăt de spaimă, dar soţul ei ridică mâna şi le impuse tăcere.

— Este adevărat, Millicent?

— Da, este adevărat!

— Dar nouă de ce nu ne-ai spus?

Millicent rămase o vreme fără să zică nimica. Degetele mânilor ei pipăiau un bibelou de alamă de Brunei, care era pe măsuţa din apropierea ei. Şi pe acesta tot Harold îl adusese.

— Mi-am închipuit că pentru Joan va fi mult mai bine, ca să ştie că tatăl ei a murit de friguri.

— Ne-ai pus într'o situaţie foarte delicată, de-

clară Kathleen şi încruntă uşor din sprâncene. Gladys Heywood mi-a spus că n'a fost frumos din partea mea, să-i ascund adevărul. Numai cu mare greutate am reuşit că o conving, că eu nu ştiu nimic despre aşa ceva. Spunea că tatăl ei se simte jignit. După atâţia ani de când suntem în relaţiuni de prietenie, şi ţinând seamă de faptul că el te-a cununat, şi de raporturile dintre familiile noastre, omul acesta ar avea tot dreptul să se bucure de încrederea noastră. In orice caz, dacă n'am vrut să-i spunem adevărul, nu era niciun motiv să-i spunem o minciună.

— Eu trebuc să vă spun fără niciun înconjur, că din acest punct de vedere, sunt pe de-a'ntregul de acord cu el, declară domnul Skinner, nemulţumit.

— Evident, eu i-am spus lui Gladys numaidecât, că noi n'avem nicio vină. I-am spus ceea ce ne-ai spus şi tu nouă.

— Să sperăm că amănuntul acesta nu te va expuse să-ţi pierzi partenera la jocul de golf, răspunse Millicent.

— Millicent, crede-mă, acesta este un răspuns ne la locul lui, declară tatăl ei.

Se ridică de pe scaunul unde se aşezase şi se apropie de căminul în care nu era foc, apoi datorită obiceiului, se întoarse cu spatele şi-şi ridică aripile jachetei.

— Asta este o afacere care mă priveşte numai pe mine şi dacă am găsit de cuviinţă să nu pomenesc nimănui despre ea, nu înţeleg motivul pentru care aţi fi în drept să mă condamnaţi.

— Asta dovedeşte că nu ţii de loc, nici chiar la mama ta, de vreme ce nici mie nu mi-ai pomenit nimica, declară doamna Skinner.

Millicent ridică din umeri.

— Cred că puteai bănui chiar dela început, că astfel de lucruri tot trebue să răsufle, fie cât de târziu, zise Kathleen.

— Adică de ce? Cum aş fi putut eu să prevăd, că doi preoţi bătrâni cărora le place să bârfească, nu vor avea altceva mai bun de discutat, decât despre mine.

— Când Episcopul a declarat că a fost în Borneo, cred că era cât se poate de firesc ca familia Heywood să-l întrebe, dacă pe tine şi pe Harold vă cunoaşte.

— Aci nu este vorba de asta, interveni domnul Skinner. Cred că nouă ar fi trebuit să ne spui numaidecât adevărul, şi pe urmă am fi ales atitudinea cea mai indicată pe care o puteam adopta. In calitate de advocat, eu pot să-ţi spun doar atât, că ascunzând adevărul, nu faci altceva, decât agravezi şi mai mult situaţia.

— Bietul Harold, oftă doamna Skinner şi lacrimele începură să-i curgă în lungul obrajilor ofiliţi. Mi se pare ne mai pomenit! Pentru mine a fost întotdeauna un ginere cumsecade. Ce l-a putut determina să facă o faptă atât de îngrozitoare?

— Clima în mijlocul căreia trăiam.

— Millicent, interveni tatăl ei din nou, cred că e mult mai bine, să ne povesteşti toate amănuntele acestei întâmplări.

— Vi le va spune Kathleen.

Kathleen ezilă. Ceea ce aflase ea, i se părea îngrozitor. Era ne mai pomenit, ca aşa ceva să se poată întâmpla într'o familie ca a lor.

— Episcopul spune că Harold şi-a tăiat beregata.

Doamna Skinner dete un ţipăt de spaimă şi în mod instinctiv se îndreptă spre fiica ei îndoliată. Ar fi vrut s'o cuprindă în braţe şi s'o mângâie.

— Fetiţa mea; oftă doamna Skinner.

Dar Millicent se feri din calea ei.

— Te rog, mamă, nu te întrece cu firea. Crede-mă, nu sunt în stare să mai suport astfel de gesturi.

— Serios! Millicent, se miră domnul Skinner şi încruntă din sprâncene.

I se părea că purtarea fiicei sale nu este tocmai la locul ei.

Doamna Skinner îşi şterse ochii cu îngrijire, pe urmă oftă uşor şi clătinând din cap, se aşeză din nou pe scaun. Kathleen începuse să se frământe şi învârtea împrejurul degetelor lanţul lung pe care-l avea împrejurul gâtului,

— Eu cred că e absurd, să aflu dela o prietenă amănuntele în legătură cu moartea cumnatului meu. Imprejurarea aceasta ne face pe toţi să părem nişte caraghioşi. Episcopul, dragă Millicent, ţine foarte mult să te vadă; ar vrea să-ţi exprime toată simpatia lui.. (Făcu o pauză, dar Millicent nu zise nimica). El afirmă că Millicent era plecată de acasă împreună cu Joan iar la întoarcere au găsit pe bietul Harold, mort în patul său.

— Cred că pentru tine aceasta a fost o lovitură

extrem de grea, declară domnul Skinner.

Doamna Skinner începu din nou să plângă, dar Kathleen se apropie de ea și-i puse ușor mâna pe umăr.

— Nu plânge mamă, stărui ea. Lumea va fi foarte mirată și nu va înțelege motivul pentru care vii la serbare cu ochii umflați.

Tăcură cu toții, până când doamna Skinner își șterse ochii și-și dete silință să se stăpânească, ceea ce reuși destul de bine. I se părea straniu, ca tocmai în ziua asta ea să poarte la pălărie smocul de egrete pe care i-l dase bietul Harold.

— Mai este ceva ce trebue să vă spun, continuă Kathleen.

Millicent se uită din nou la sora ei, fără nicio pornire, dar privirile ei păreau aprinse, ca și când ar fi stat la pândă. Avea exact atitudinea omului care așteaptă un sunet și se teme, nu cumva să-i scape.

— Draga mea, nu vreau să spun nimic ce te-ar putea jigni, continuă Kathleen, dar mai este ceva ce trebue să afli și tu. Episcopul afirmă că Harold făcea abuz de băutură.

— O, draga mea, ce grozăvie! țipă domnul Skinner, supărat. Așa se întâmplă întotdeauna. Dacă încerci să ascunzi ceva, încep să-și facă loc tot felul de svonuri care sunt înzecit mai rele decât însuș adevărul.

— La Singapore Episcopul a aflat că Harold s'a sinucis din pricină că suferea de *delirium tremens*. Cred că este în interesul nostru al tuturora,

dragă Millicent, să desminţi cât mai curând svonul acesta.

— E infamie, să spui astfel de lucruri despre cineva care e mort, declară doamna Skinner. Unde mai pui că astfel de afirmaţii vor face un serviciu extrem de prost bietei Joan, după ce va mai creşte.

— Bine, Millicent, spune de unde ioate cleveiele acestea? întrebă domnul Skinner. Harold a fost întotdeauna un bărbat cumpătat.

— Aici, răspunse văduva.

— Avea obiceiul să bea?

— Bea de se spărgea.

Răspunsul fu atât de neaşteptat şi tonul atât de dispreţuitor, încât rămaseră toţi trei înmărmuriţi

— Millicent, cum se poate să vorbeşti în felul acesta despre soţul tău care este mort? protestă doamna Skinner şi-şi împreună mânile proaspăt înmănuşate. Nu sunt în stare să te înţeleg. De când te-ai întors acasă, ai o purtare atât de stranie. Nu mi-aş fi putut închipui pentru nimic în lume, că una dintre fetele mele, ar fi în stare să vorbească despre moartea soţului ei cu atâta uşurinţă.

— Să nu vorbim despre astfel de amănunte, căci sunt de importanţă secundară, o întrerupse domnul Skinner. Asupra acestora vom putea reveni mai târziu.

Se îndreptă spre fereastră şi se uită la grădina luminată de soare, pe urmă se întoarse din nou spre mijlocul camerei. Îşi scoase ochelarii din buzunar, şi cu toate că nu avea intenţia să-i întrebuinţeze, începu să-i şteargă cu batista. Millicent se uită la el şi în priviri îi scăpără o lucire de

ironie cinică. Domnul Skinner se simţea jignit. Îşi terminase toate lucrurile din săptămâna aceasta şi era liber până Luni dimineaţa. Deşi spusese soţiei sale că serbarea aceasta câmpenească este mai mult o pacoste, căci ar fi preferat să-şi poată lua ceaiul liniştit în propria lui grădină, totuş o aşteptase cu nerăbdare. Misiunile din China nu-l interesau din cale afară, dar ar fi fost interesant să cunoască pe Episcopul care venise. Când colo, iată ce se întâmplă! Asta era un fel afacere de soiul celor în care lui nu-i plăcuse niciodată să fie amestecat. Nu poate să fie câtuş de puţin plăcut, să auzi pe cineva spunându-ţi pe nerăsuflate, că ginerele tău a fost un beţiv şi un sinucigaş. Millicent începuse să-şi netezească manşetele albe ale rochiei. Indiferenţa ei îl scotea din fire, dar în loc să se adreseze ei, începu să vorbească cu fiica lui cea mai mică.

— Kathleen, de ce nu stai pe un scaun? Slavă Domnului, în cameră avem destule scaune, ţipă el.

Kathleen apropie un scaun şi fără să zică nimica, se aşeză pe el. Domnul Skinner se opri în faţa lui Millicent şi o privi în adâncul ochilor.

— Acum înţeleg care este motivul pentru care ne-ai spus că Harold a murit de friguri. Cred totuş că ai făcut o greşeală, deoarece astfel de lucruri, mai curând sau mai târziu, tot trebue să iasă la lumină. Nu ştiu în ce măsură cele povestite familiei Heywood de Episcop, ar putea coincide cu adevărul, dar dacă vrei să primeşti sfatul meu, atunci povesteşte-ne în toate amănuntele posibile ceea ce s'a întâmplat, şi vom vedea ce avem de făcut. Ar

fi absurd să nădăjduim, că lucrurile vor rămâne în faza în care au fost relatate lui Canon Heywood şi Gladys. Intr'o localitate ca aceasta oamenii au obiceiul să vorbească. Situaţia noastră va fi mult mai uşoară, dacă pentru orice eventualitate, vom cunoaşte dinainte adevărul.

Doamna Skinner şi Kathleen erau convinse că el pune problema cât se poate de limpede. Aşteptau deci răspunsul lui Millicent. Ea ascultase cuvintele tatălui ei cu toată indiferenţa; rumeneala neaşteptată i se şterse de pe obraz şi devenise din nou lividă şi pământie.

— Dacă v'aş spune adevărul, aşa cum este, nu cred că ar putea să vă facă plăcere, răspunse ea.

— Trebue să-ţi atrag atenţia, că ai dreptul să contezi pe toată simpatia şi înţelegerea noastră, declară Kathleen cu glasul grav.

Millicent se uită la ea dintr'o parte şi în jurul buzelor subţiri îi flutură o umbră de zâmbet. Se întoarse încet şi se uită la toţi trei pe rând. Doamnei Skinner i se păru că se uită la ei, exact cum s'ar fi uitat la nişte manechine dintr'un salon de croitorie. Părea că trăieşte cu totul în altă lume, decât cea în care trăiau ei şi că nu are nicio legătură cu ei trei.

— După cum ştiţi, în ziua când m'am căsătorit cu Harold, eu nu eram îndrăgostită de el, începu ea îngândurată.

Doamna Skinner era cât pe aci să dea un ţipăt, dar un gest al soţului ei, deşi abia schiţat — dar după atâţia ani de convieţuire totuş destul de limpede

pentru ea — o făcu să se oprească. Millicent continuă, cu glasul fără nicio mlădiere, încet şi monoton

— Împlinisem douăzeci şi şapte de ani, şi se părea că nimenea nu este dispus să se căsătorească cu mine. E adevărat că el avea patruzeci şi patru şi părea destul de bătrân, dar avea o situaţie foarte bună, nu-i aşa? Nu-mi venea să cred, că ar putea să mi se ofere vreo ocazie mai favorabilă decât aceasta.

Doamna Skinner era gata să înceapă să plângă din nou, dar îşi aduse aminte de serbare şi se stăpâni.

— Acum înţeleg care a fost motivul că i-ai ascuns fotografiile, gemu ea.

— Te rog, mamă, interveni Kathleen.

Fotografia aceasta fusese făcută în timpul logodnei şi Harold arăta foarte bine. Doamna Skinner îşi închipuise întotdeauna despre el că este un bărbat extrem de distins. Era bine legat, înalt, puţin cam gras, dar se ţinea bine şi părea impunător. Avea un uşor început de chelie, chiar pe vremea aceea, dar în ziua de astăzi bărbaţii chelesc foarte repede şi el spunea că pentru păr, casca colonială este nocivă. Purta o mustaţă mică neagră şi obrazul îi era prăjit de soare. Dar farmecul lui cel mai de seamă, erau ochii mari căprii, exact ca şi ochii Joanei. Avea o conversaţie foarte aleasă, despre care Kathleen afirma că este pompoasă, dar doamna Skinner nu era de aceeaş părere, căci n'avea nimic împotrivă, ca un bărbat să-şi impună voinţa, iar când

bagă de seamă — şi asta se întâmplă foarte curând — că se simte atras de Millicent, începu să-l simpatizeze şi mai mult. Se purta extrem de atent faţă de doamna Skinner, iar ea asculta, ca şi când ar fi interesat-o în mod deosebit, tot ce-i povestea despre districtul său din Borneo şi despre fiarele pe care le împuşcase în timpul vânătorilor. Kathleen spunea că are o opinie exagerat de bună despre el însuş, dar doamna Skinner făcea parte dintr'o generaţie care accepta fără discuţie opinia bună a bărbaţilor despre ei înşişi. Millicent bagă foarte curând de seamă, din ce parte bate vântul şi cu toate că nu pomeni nimica faţă de mama ei, doamna Skinner era convinsă că dacă Harold o va cere în căsătorie, fiica ei îl va accepta.

Harold venise în vizită la o familie care trăise treizeci de ani încheiaţi în Borneo şi povesteau minuni despre ţara aceasta. Prin urmare nu era niciun motiv ca o femeie să nu poată duce o viaţă destul de plăcută în această parte de lume; evident, la vârsta de şapte ani copiii trebuiau să se întoarcă în patrie, dar doamna Skinner îşi zicea că nu e încă momentul să se gândească la aşa ceva. Invită pe Harold la cină şi-i spuse că în timpul ceaiului sunt întotdeauna acasă. Harold nu avea o ţintă dinainte hotărâtă, unde-şi va petrece restul concediului, aşa că după ce se termină vizita pe care o făcuse prietenilor săi, îi spuse că ar fi încântată, dacă ar primi să petreacă timp de două săptămâni şi în casa lor. Cam pe la sfârşitul acestor două săptămâni, Harold şi Millicent se logodiră. Căsătoria se celebră cu multă ceremonie

şi plecară la Veneţia, ca să-şi petreacă luna de miere, iar de aci în Extremul Orient. Millicent le scrise din diferite porturi unde vaporul lor făcea escală. După tonul acestor scrisori, părea că se simte fericită.

— Oamenii din Kuala Solor s'au purtat foarte-amabili faţă de mine, continuă ea. Kuala Solor este reşedinţa cea mai de seamă din Statul Sembulu. Am locuit în casa Rezidentului şi am fost invitaţi la masă în toate părţile. In câteva rânduri am auzit bărbaţi adresându-se lui Harold şi întrebându-l, dacă ar vrea să ia un pahar de băutură, dar el refuza de fiecare dată, spunând că acuma, după ce s'a căsătorit, a deschis o nouă pagină în cartea vieţii lui. Nu înţelegeam de ce prietenii lui începeau să râdă. Doamna Gray, soţia Rezidentului, mi-a spus că toţi sunt foarte mulţumiţi de faptul că Harold s'a întors căsătorit. Spunea că viaţa în posturile depărtate ale administraţiei este extrem de grea pentru un burlac. Când am părăsit oraşul Kuala Solor, doamna Gray şi-a luat rămas bun dela mine, într'un fel care m'a mirat. Părea că ar fi căutat anume să-mi dea în grijă pe Harold.

Toţi trei o ascultau în tăcere. Kathleen nu-şi mai putea desprinde privirile de pe obrazul ca de piatră al sorei sale. Domnul Skinner însă se uita drept în faţa lui, la armele malaeze, la krissurile şi parangurile ce erau atârnate pe peretele de deasupra canapelei pe care se aşezase soţia sa.

— Abia la un an şi jumătate după aceea, când m'am întors din nou la Kuala Solor, am aflat care

fusese motivul purtării lor ciudate, declară Millicent şi glasul îi tremură ca de ecoul unui râs sinistru şi plin de dispreţ. Cu această ocazie am reuşit să aflu o mulţime de lucruri pe care înainte de aceea nici nu le-aş fi bănuit. Harold venise în Anglia cu gândul de a se căsători. Puţin îl interesa cu cine se va căsători. Iţi mai aduci aminte, mamă, cât ne-am străduit să punem mâna pe el? Cred că nu era nevoie să ne dăm atâta osteneală.

— Millicent, nu înţeleg ce vrei să spui, răspunse doamna Skinner oţărâtă, căci aluzia fiicei sale, că ar fi pus anume lucrurile la cale, nu-i era câtuş de puţin pe plac. Am constatat că tu i-ai plăcut chiar dela început.

Millicent ridică din umerii masivi.

— Harold era un beţiv înveterat. In fiecare seară se culca, luând în pat o sticlă de whiskey pe care o golea înainte de a se face ziuă. Secretarul general i-a spus că dacă nu va înceta să mai bea, va trebui să-şi dea demisia. I-a spus apoi că-i mai acordă o singură posibilitate, ca să-şi vină în fire. L-a sfătuit să-şi ia concediu şi să plece în Anglia unde să încerce să se căsătorească, pentru a avea pe cineva care să aibă grijă de el. Harold s'a căsătorit cu mine, din pricină că avea nevoie de o îngrijitoare. La Kuala Solor prietenii lui făcuseră prinsoare, fixând termenul până când voi reuşi să-l ţin departe de băutură.

— Bine, dar Harold era îndrăgostit de tine, o întrerupse doamna Skinner. Tu nici nu bănueşti cum îmi vorbea despre tine. Iar la epoca despre care

vorbeşti tu acuma, când ai plecat la Kuala Solor pentru a naşte pe Joan, mi-a trimis o scrisoare adorabilă, în care-mi vorbea despre tine.

Millicent se uită din nou la mama ei, şi un val de sânge îi rumeni obrajii livizi. Mâinile aşezate în poală începură să-i tremure uşor. Se gândea la primele luni ale vieţii ei de femeie căsătorită. Şalupa Guvernului îi dusese până la gura fluviului şi-şi petrecuseră noaptea în bungalowul despre care Harold spunea în glumă că este reşedinţa lor de vară la mare. Ziua următoare apucaseră în susul fluviului cu un *prahu*. Din romanele pe care le citise, se aştepta ca apele fluviilor din Borneo să fie întunecate, misterioase şi sinistre, dar cerul deasupra lor era albastru şi în adâncul lui pluteau norii moliatici şi albi. Frunzişul verde al manguierilor şi palmierilor *nipah*, scăldat de apele coborâte spre mare, lucea în lumina limpede a soarelui. Pe ambele maluri ale fluviului se vedea jungla neumblată, iar în depărtare se profilau pe cer coastele pleşuve ale unui munte. In zorii zilei cerul era proaspăt şi plin de parfumuri. I se părea că pătrunde în interiorul unei regiuni primitoare şi rodnice, o ţară a libertăţii şi a spaţiului. Urmăreau malurile fluviului cu ramurile copacilor în care se legănau maimuţe ascunse între frunze şi într'un rând Harold întinse braţul, ca să-i arate ceva ce semăna a buturugă, dar despre care spunea că este un crocodil. Ajutorul lui Harold, în pantaloni scurţi şi cască colonială, îi aştepta la debarcader şi coborâră pe podişca de scânduri unde erau înşiraţi o duzină de soldaţi mici de statură şi

bine îmbrăcaţi, care ieşiseră să-i primească. Harold îi prezentă pe ajutorul său care se numea Simpson.

— Pe cinstea mea, exclamă ajutorul, adresându-se lui Harold, îmi pare nespus de bine că v'aţi întors. A fost al naibei de greu să stau singur aici, cât aţi lipsit.

Locuinţa Rezidentului era un bungalow în vârful unei coline împrejmuite de o grădină în care creşteau de-a-valma tot felul de flori vesele pe care nu le îngrijea nimenea. Nu părea de loc impunătoare şi mobilierul era destul de sărac, dar camerele erau răcoroase şi destul de încăpătoare.

— *Kampongul* este în partea aceea, ceva mai jos, declară Harold întinzând braţul, ca să-i arate direcţia.

Privirile ei se întoarseră în partea unde arătase şi dinire palmierii de cocos se auzi bătaia unui gong. Îşi simţi inima svâcnind de emoţie.

Deşi nu prea avea treabă multă de făcut, zilele îi treceau destul de uşor. In zorii zilei venea un valet care le aducea ceaiul şi ieşeau să trândăvească pe terasă unde respirau aerul parfumat al dimineţii (Harold îmbrăcat numai în vestă şi încins cu un sarong, iar ea într'un halat), până în vremea prânzului când trebuiau să se îmbrace. Pe urmă Harold se ducea la birou şi ea petrecea un ceas sau două, învăţând limba malaeză. După ce luau masa de amiază, el se întorcea din nou la birou, iar ea se întindea să doarmă o jumătate de ceas. O ceaşcă de ceaiu îi înviora pe amândoi şi pe urmă plecau să se plimbe împreună sau jucau golf pe terenul cu nouă gropi, amenajat de Harold în dosul casei, pe

o porţiune de teren unde curăţaseră hăţişurile junglei. La orele şase începea să se îngâne ziua cu noaptea şi Simpson venea să ia un pahar de limonată împreună cu ei, iar uneori Harold şi Simpson jucau o partidă de şah, şi stăteau de vorbă până târziu. Serile îmbălsămate erau feerice. La picioarele terasei licuricii scăpărau scântei şi păreau că au încins în flacări merişorii înfloriţi şi toate ierburile ce umpleau aerul de miresme îmbătătoare şi dulci. După ce terminau cu cina, începeau să cetească ziarele care părăsiseră Londra cu şase săptămâni în urmă, şi curând după aceea se duceau să se culce. Millicent gusta plăcerea vieţii în calitate de femeie căsătorită şi de stăpână a unei case ce-i aparţinea numai ei. Se bucura de prezenţa slujitorilor indigeni, în saronguri luminoase, care umblau prin casă desculţi, dar deşi nu spuneau niciodată nimica, simţea că sunt oameni credincioşi faţă de stăpânii lor. Faptul că era soţia Rezidentului, o făcea să-şi dea o anumită importanţă. Harold o impresiona cu felul desăvârşit în care vorbea limba indigenă, cu demnitatea şi atitudinea lui de stăpân. Uneori se ducea şi ea la Tribunal, ca să asiste la desbaterea proceselor. Multiplele lui obligaţiuni şi priceperea cu care şi le îndeplinea, îi inspirau respect. Simpson îi spunea că Harold înţelege tot atât de bine nevoile indigenilor, ca şi când el însuş ar fi făcut parte dintre ei. Atitudinea lui era un amestec de fermitate, de tact şi bunăvoinţă care erau condiţiunile esenţiale pentru a putea câştiga încrederea acestei rase timide, bănuitoare şi gata de răzbunare.

Millicent începuse să simtă o anumită admiraţie pentru soţul ei.

Erau căsătoriţi de aproape un an, când sosiră doi naturalişti englezi care în drumul spre interior, se opriră pentru câteva zile la ei. Aduseseră o scrisoare călduroasă de recomandaţie a Guvernatorului şi Harold era hotărât să-i primească bine. Sosirea lor fu pentru ei o schimbare neaşteptată şi plăcută a vieţii de toate zilele. Millicent invită şi pe Simpson la cină (el locuia în Fort şi nu venea la ei decât Sâmbătă seara), iar după ce se ridicară dela masă, bărbaţii se aşezară la o partidă de bridge. Millicent se retrase din vreme şi se duse la culcare, dar făceau atâta gălăgie, încât multă vreme nu fu în stare să adoarmă. Târziu, spre ziuă, dar fără să ştie cât e ceasul, fu trezită de sgomotul paşilor lui Harold pe care-l auzi împletecindu-se pe scară. Dar nu zise nimica. Pe semne Harold îşi pusese de gând să facă o baie, înainte de a se culca; odaia de baie era la parter, exact sub dormitor şi-l auzi că a început să coboare scara. Probabil lunecase pe trepte, deoarece îl auzi hurducând şi trăgând câteva înjurături. Pe urmă începu să vomiteze şi se auzi plescăind apa ce o vărsa din găleţi, ca să se răcorească, iar ceva mai târziu îl simţi că urcă din nou scara, de astă dată cu toată băgarea de seamă, şi se strecoară sub învelitoarea patului. Millicent se prefăcea că doarme, dar se cutremura de scârbă. Harold era beat mort. Se gândi ca a doua zi dimineaţa să-i spună câteva dela obraz. Ce idee îşi vor face naturaliştii aceştia străini despre el? Dar dimineaţa următoare atitudinea lui

Harold era atât de demnă, încât nu mai îndrăsni să aducă vorba despre ceea ce se întâmplase noaptea trecută. La orele opt, Harold împreună cu ea şi cei doi mosafiri se aşezară la masă. Harold se uită la mâncare:

— Porridge! exclamă el. Millicent, cred că invitaţii noştri vor putea suporta puţin sos Worcester, dar încolo nu-mi vine să cred că ar mai dori ceva. Intru cât mă priveşte pe mine, eu aş prefera un simplu wiskey cu sifon.

Cei doi naturalişti începură să râdă, dar păreau că nu se simt tocmai la îndemână.

— Soţul dumitale, doamnă, este o adevărată spaimă pentru invitaţii lui, declară unul dintre ei.

— Cred că nu mi-aş fi făcut în întregime datoria de gazdă, dacă în prima seară a vizitei dumneavoastră, v'aş fi lăsat să vă duceţi treji la culcare, declară Harold solemn şi pe acelaş ton liniştit cu care avea obiceiul să vorbească întotdeauna.

Millicent zâmbi cu sfială şi se gândi că seara trecută probabil străinii aceştia doi fuseseră tot atât de beţi ca şi soţul ei. Seara următoare nu se mişcă de lângă ei, aşa că se duseră la culcare, la o oră destul de potrivită. Totuş răsuflă uşurată, când văzu că mosafirii ei pleacă din nou la drum. Viaţa îşi reluă obişnuita înfăţişare de toate zilele. La câteva luni Harold plecă să facă o inspecţie în districtul de sub administraţia sa şi se întoarse acasă cu un violent atac de malarie. I se întâmpla pentru prima dată să facă şi ea cunoştinţă cu această boală, despre care auzise vorbindu-se atât de mult, dar după

ce soţul ei se mai întremă, nu i se păru de loc de mirare, că-l vede atât de slăbit. Totuş ceva în atitudinea lui se schimbase. Când se întorcea dela birou, constata că se uită la ea cu ochii sticloşi şi cu privirile rătăcite; se oprea pe terasă şi se legăna uşor pe picioare, în timp ce-i vorbea fără să mai termine, despre politica Angliei, dar când îşi pierdea firul, se pomenea cu el că termină cu totul pe neaşteptate, şi se uită la ea cu nişte ochi care contrastau pe de-a'ntregul cu demnitatea lui obişnuită, ca apoi să adauge:

— Afurisita aceasta de malaria te dă gata, mai uşor decât orice altă boală. O, mica mea soţie, tu nici nu bănueşti, cât de grea este sarcina unui bărbat care şi-a asumat rolul de a servi ca temelie unui imperiu.

I se părea că Simpson a început să arate preocupat, iar în câteva rânduri, când rămaseră singuri, îl văzu ca e gata să-i spună ceva, dar din pricina sfielii lui înăscute, se opreşte în ultimul moment. Presimţirea aceasta a ei era atât de puternică, încât o scotea din fire, şi într'o seară când Harold, fără ca să ştie dinainte motivul, întârzie la birou mai mult decât de obiceiu, încercă să-l descoasă.

— Mi se pare că vrei să-mi spui ceva, domnule Simpson? întrebă ea pe nerăsuflate.

Il văzu că se aprinde la faţă şi ezită.

— Nu doamnă, nu vreau să vă spun nimica. Ce vă face să vă închipuiţi, că aş avea să vă spun ceva, tocmai acuma?

Domnul Simpson era un tânăr slăbuţ, dar vân-

jos, de vreo douăzeci și patru de ani; avea un cap frumos, cu un păr numai inele, pe care se căznea din toate puterile să și-l netezească, pieptănându-l întins. Incheieturile mâinilor îi erau umflate din pricina muşcăturilor de ţânţari. Millicent se uită la el, fără să clipească.

— Nu eşti de părere că dacă ai avea ceva de spus, în legătură cu Harold, ar fi mult mai amabil din partea dumitale, să-mi atragi numaidecât atenţia?

De astă dată se făcu la obraz ca o flacără şi începu să se frământe pe scaunul lui de trestie.

— Probabil acuma îţi vei închipui despre mine că sunt nedelicat, declară el într'un târziu. E o faptă urâtă din partea mea, să vorbesc despre şeful meu, când el nu este de faţă. Malaria este o boală groaznică şi dacă se întâmplă să o contractezi, te simţi sdrobit şi abătut, după fiecare atac.

Il văzu că ezită din nou şi colţurile gurii îi tremură, ca şi când ar fi fost gata să plângă. In clipa aceasta lui Millicent i se păru că se găseşte în faţa unui băieţaş.

— Ascultă, eu nu voi sufla nicio vorbă, declară ea şi zâmbi, ca să-l îndemne. Haide, spune-mi despre ce este vorba!

— Eu cred că este o mare greşeală din partea bărbatului dumitale, să ţină o sticlă de whiskey la birou. In felul acesta este ispitit să bea mai mult decât ar trebui.

Din pricina emoţiei, glasul lui Simpson părea răguşit. Millicent se simţi cutremurată de un fior rece. Dar se stăpâni, căci ştia că nu trebue să-l

sperie, dacă vrea să afle dela el tot ce ştia. Totuş tânărul nu părea dispus să vorbească. Stărui îndelung, încercând să-l ispitească în toate chipurile, făcând apel la sentimentele lui de datorie şi în cele din urmă, ca ultim argument, începu să plângă. Astfel îl spuse că în ultimele două săptămâni Harold umblase toată ziua, mai mult sau mai puţin ameţit de băutură; indigenii începuseră să şoşotească şi spuneau că nu va mai trece mult şi în curând va deveni acelaş beţiv care fusese înainte de a se căsători. Pe vremea aceea avea obiceiul să bea mai mult decât ar fi trebuit, dar cu toate stăruinţele ei neostenite, domnul Simpson refuză să-i precizeze ce s'a întâmplat înainte de sosirea ei în insulă.

— Crezi că acuma a început din nou să bea? întrebă Millicent.

— Eu n'aş putea să vă spun nimic sigur.

Millicent se simţi cuprinsă de silă şi revoltă. Fortul, pe care-l numeau în felul acesta din pricina celor câteva puşti şi a muniţiei pe care o păstrau într'ânsul, servea şi de local al Tribunalului în faţa căruia se judecau procesele. Era situat într'o grădină separată, chiar în faţa bungalowului Rezidenţei. Soarele căzuse în asfinţit, aşa că nu mai avea nevoie să-şi pună pălăria. Se ridică şi se îndreptă în partea aceea.

Dincolo de marea sală în care se judecau procesele, găsi pe Harold în faţa biroului său, cu o sticlă de whiskey la îndemână. Cu ţigara în gură, vorbea cu trei-patru malaezi care-l ascultau indiferenţi, dar în acelaş timp cu un zâmbet dispreţuitor în jurul

buzelor. Era aprins la faţă. La intrarea ei, indigenii dispărură numaidecât.

— Am venit să văd ce faci, declară ea.

Se ridică dela birou, căci faţă de ea se purta întotdeauna extrem de politicos, dar îl văzu că se clatină pe picioare. Simţindu-se nesigur de sine, încercă să fie cât se poate de ceremonios.

— Ia un scaun, draga mea, te rog, ia un scaun! Am fost reţinut de o afacere foarte urgentă.

Ridică privirea furioasă spre el.

— Nu vezi că eşti beat! ţipă ea.

Se uită la ea, cu ochii ieşiţi din orbite, şi pe obrazul lui buhăit, tremură o umbră de superioritate.

— Eu n'am habar despre ce vorbeşti tu acuma, răspunse el.

Ii pregătise dinainte o furtună de reproşuri, dar cu totul pe neaşteptate se simţi înecată de plâns. Se lăsă pe un scaun şi-şi îngropă obrazul în palme. Harold se uită câteva clipe la ea, fără să se mişte, pe urmă lacrimele începură să-i curgă şi lui în lungul obrazului; se apropie de ea cu braţele întinse şi căzu greu în genunchi, în apropierea scaunului pe care se aşezase. Cutremurat de suspine, îi îmbrăţişă genunchii:

— Iartă-mă, iartă-mă, gemu el. Iţi făgăduesc că aşa ceva nu se va mai întâmpla niciodată. Toată nenorocirea asta se datoreşte numai afurisitei acesteia de malaria.

— Ce ruşine, ce umilinţă! îngână Millicent cutremurată de suspine.

El plângea ca un copil. In umilinţa acestui

bărbat, de obiceiu atât de solemn şi de impunător, era ceva extrem de impresionant. Ridică fruntea şi se uită la el. Ochii lui umili şi chinuiţi, căutau pe ai ei.

— Imi dai cuvântul tău de onoare, că nu vei mai pune gura, niciodată pe băutură? întrebă ea.

— Da, îţi dau cuvântul meu. Mi-e şi mie silă de mine.

In timpul acestei scene, îi spuse că este însărcinată. Harold nu se mai putea stăpâni de mulţumire.

— Este exact ceea ce doream şi eu. Ştirea aceasta mă va ajuta să merg pe drumul cel drept.

Se întoarseră împreună, la bungalow. Harold făcu o baie şi se întinse puţin. După cină steteră îndelung şi liniştiţi de vorbă. In timpul conversaţiei acesteia îi spuse că înainte de a se căsători cu ea, băuse de multe ori mai mult decât ar fi trebuit; în posturile acestea atât de depărtate de civilizaţie, era foarte uşor să cazi în ispită. Nu refuză să răspundă la nicio întrebare pusă de Millicent. Luni de zile, înainte de plecarea ei la Kuala Solor, unde trebuia să aştepte naşterea feliţei, Harold se dovedi un soţ excelent, plin de duioşie şi de atenţii, mândru şi iubitor, cu un cuvânt un soţ ireproşabil. La plecare veni o şalupă, ca s'o ia, căci trebuia să lipsească vreme de şase săptămâni, şi Harold îi făgădui solemn, ca în timpul acestei absenţe, să nu guste niciun fel de băutură.

— Eu nu mi-am călcat niciodată cuvântul, declară el solemn şi-i puse amândouă mâinile pe u-

meri. Dar chiar fără să-mi dau cuvântul, îţi închipui că eu aş fi în stare să fac ceva ce ar putea contribui la nemulţumirea ta, tocmai atunci când tu vei trece prin încercări atât de grele?

Joan se născu la Kuala Solor. Millicent îşi petrecu timpul în casa Rezidentului şi doamna Gray, soţia acestuia, o femeie bună, între două vârste, fu cât se poate de atentă faţă de ea. In ceasurile lungi, când nu aveau nimic altceva de făcut, decât cel mult să stea de vorbă, Millicent reuşi să afle toate amănuntele care o interesau în legătură cu trecutul de alcoolic al soţului ei. Dintre toate, cea mai dureroasă i se păru ştirea privitoare la informarea lui Harold, fără niciun fel de cruţare, înainte de plecarea în concediu, că singurul mijloc pentru a fi menţinut în slujba pe care o avea, este să se întoarcă din Anglia căsătorit. Ştirea aceasta trezi în sufletul ei un început de revoltă. Iar când află ce beţiv înveterat a fost, se simţi cuprinsă de o uşoară nelinişte. Se temea îngrozitor, că în timpul cât ea va lipsi de acasă, el nu se va putea stăpâni, să nu se apuce din nou de băutură. Se întoarse acasă împreună cu fetiţa şi cu o dădacă. Petrecu noaptea la gura fluviului şi trimise un crainic, ca să-i dea de ştire despre întoarcerea lor. Când şalupa se apropie de ţărm, cercetă cu ochii înfiguraţi debarcaderul, Harold şi Simpson o aşteptau şi grupul micilor soldaţi, îmbrăcaţi cu îngrijire, făcură front. Îşi simţi inima tresărind de spaimă, căci văzu pe Harold că se leagănă uşor pe picioare, întocmai ca un marinar care încearcă să-şi păstreze echilibrul pe punţea unei

corăbii legănate de furtună, aşa că-şi dete numaidecât seamă că e beat.

Felul acesta de întoarcere acasă nu i se păruse câtuş de puţin plăcut. Aproape îşi uitase cu totul de prezenţa tatălui, a mamei şi a sorei ei care o ascultau ce le spune. Pe urmă se trezi din nou, din adâncul amintirilor şi-i văzu că se uită la ea. Scenele acestea pe care le povestea ea acum, i se păreau foarte depărtate.

— In clipa aceea mi-am dat seamă că am început să-l urăsc, declară ea. Aş fi fost în stare să-l ucid.

— O, Millicent, nu spune astfel de vorbe, protestă mama ei. Nu uita că acum e mort, bietul de el.

Millicent se întoarse şi se uită la doamna Skinner, iar peste trăsăturile împietrite ale obrazului păru că-i trece o umbră. Mama ei se frământă pe scaun, neliniştită.

— Haide, continuă, o îndemnă Kathleen.

— Când a aflat că eu cunosc toate amănuntele trecutului său, a început să nu se mai sfiească de loc. In timp de trei luni a avut două atacuri de *delirium tremens*.

— De ce nu l-ai părăsit? întrebă Kathleen.

— Şi cu ce m'alegeam dacă l-aş fi părăsit. Cel mult în două săptămâni dela plecarea mea, ar fi fost concediat din slujbă. Cine ar fi avut grijă de întreţinerea mea şi a Joanei? Trebuia să rămân în casa lui. Când era treaz, nu aveam niciun motiv să mă plâng împotriva lui. Nu mă iubea câtuş de puţin, dar cu toate acestea ţinea la mine; la rândul

meu, nici eu nu mă căsătorisem cu el, pentrucă l-aş fi iubit, ci din cauză că trebuia să mă mărit. Mi-am dat toată silinţa să-l feresc de băutură; am obţinut dela domnul Gray să oprească expedierea băuturilor alcoolice dela Kuala Solor, dar el îşi procura băutura dela negustorul chinez. Il pândeam tot timpul, cum pândeşte pisica şoarecele. Dar era prea iscusit, pentru a se lăsa prins. Puţin după aceea a avut un nou atac. Incepuse să-şi neglijeze şi slujba, şi mă gândeam că s'ar putea găsi cineva, să facă un denunţ împotriva lui. Eram la depărtare de două zile de Kuala Solor, dar cu toate acestea cred că a răsuflat ceva, deoarece domnul Gray mi-a trimis o scrisoare confidenţială, cu care m'a prevenit de ceea ce ar putea să urmeze. I-am arătat-o şi lui Harold. A început să tune şi să fulgere, dar mi-am dat seamă că e speriat şi vreme de două sau trei luni nu s'a mai apropiat de băutură. Pe urmă a început din nou şi a mers aşa până în ziua când trebuia să plecăm în concediu.

„Inainte de a ne îmbarca, l-am rugat în toate chipurile, să-şi pună frâu poftelor, căci n'aş fi vrut să afle niciunul dintre voi, cu ce fel de om mă căsătorisem. Timpul cât l-am petrecut în Anglia, a avut o atitudine ireproşabilă, şi înainte de a ne îmbarca pentru întoarcerea acasă, l-am dăscălit din nou. Incepuse să ţină foarte mult la Joan şi era mândru de ea, iar fetiţa la rândul ei, ţinea şi ea la el. La Harold a ţinut întotdeauna mai mult decât la mine. L-am întrebat dacă este dispus ca fetiţa aceasta să crească şi să rămână cu convingerea că tatăl ei a

fost un beţiv, şi am constatat că acum, aveam un mijloc cu care puteam să-l stăpânesc. Gândul acesta îl îngrozea, aşa că l-am prevenit numaidecât, că dacă se va întâmpla să apară beat în faţa fetiţei, o voi despărţi de el imediat, şi pentru totdeauna. Când i-am spus cuvintele acestea, s'a făcut galben la faţă ca un mort. In noaptea aceea am căzut în genunchi şi am mulţumit lui Dumnezeu, că mi-a ajutat să găsesc un mijloc, pentru a-mi salva soţul.

„Mi-a răspuns, că dacă voi vrea să-i stau într'ajutor, va mai face o încercare. Ne-am hotărât deci, să luptăm împreună împotriva acestei porniri nenorocite. Il vedeam că se sbate din toate puterile, şi când simţea că a ajuns la capăt şi e gata să se lase din nou robit, venea la mine. Vă aduceţi aminte că era din fire un bărbat căruia îi plăcea să pozeze; în faţa mea însă era tot atât de umil şi neajutorat, ca şi un copil. Probabil în ziua când s'a căsătorit cu mine, nu m'a iubit, dar acuma mă iubea, pe mine şi pe Joan. Eu îl uram, din pricină că mă umilise şi pentrucă atunci când era beat şi încerca să pară demn şi impresionant, era în realitate respingător. De astă dată însă în sufletul meu începuse să-şi facă loc un sentiment cu totul nou. Nu era dragoste, ci o duioşie ciudată şi sfioasă. Pentru mine începuse să devină ceva mai mult decât un soţ, era un fel de copil pe care-l purtasem la sân, vreme de luni întregi şi chinuitoare. Era atât de mândru de mine, şi trebue să vă mărturisesc fără niciun încunjur, că mă simţeam şi eu mândră de ceea ce reuşisem să fac dintr'ânsul. Lungile lui peroraţii nu mă

mai plictiseau, iar atitudinile lui pretenţioase nu mă mai supărau, ci le consideram pline de haz şi chiar fermecătoare. In cele din urmă am reuşit să câştigăm lupta începută. Timp de doi ani nu gustase niciun fel de băutură. In timpul acesta reuşise să se desbare cu totul şi-l vedeam că este în stare să facă uneori haz pe socoteala slăbiciunii lui de altădată.

„In timpul acesta domnul Simpson ne-a părăsit şi locul lui a fost ocupat de un alt tânăr, cu numele Francis".

„— Ascultă Francis, eu sunt un beţiv convertit, îi spunea într'un rând Harold. Dacă n'ar fi fost soţia mea care să mă ajute, m'ar fi dat afară demult. Crede-mă, mi-a fost dat să am parte de cea mai bună soţie din lume".

— Nu cred că aţi fi în stare să vă închipuiţi ce însemnau pentru mine aceste cuvinte ale lui. Vedeam că nu m'am străduit de pomană şi chinurile prin care trecusem, meritau acest sacrificiu. Eram atât de fericită!

Se opri. Gândurile i se întoarseră înapoi, spre fluviul uriaş, cu apele galbene care roteau în vârtejuri, pe ţărmul căruia trăise vreme atât de îndelungată. Egretele albe şi strălucitoare în tremurul de lumină al apusurilor, sburau în stoluri pe deasupra apelor şi coborau spre mare, tremurând ca nişte fulgi, până se pierdeau din vedere. Sborul lor îţi aducea aminte de o cascadă de note, stinse şi melancolice, cristaline şi pure, un fel de arpegii divine, cântate de o mână nevăzută, pe o harpă nevăzută. Stolurile tremurau între ţărmurii acoperiţi de verdeaţă, învă-

luile de umbrele serii, întocmai ca gândurile pribege ale unui suflet mulţumit.

- Pe urmă Joan s'a îmbolnăvit. Vreme de trei săptămâni am trăit chinuiţi de spaimă. Doctorul cel mai apropiat de postul nostru, era la Kuala Solor, aşa că a trebuit să ne mulţumim cu îngrijirile ce ni le putea oferi un infirmier. După ce s'a mai însdrăvenit, am plecat cu ea spre gura fluviului, ca să stea un timp pe litoralul mării. Am lipsit o săptămână încheiată. Se întâmpla pentru întâia dată, dela naşterea fetiţei, să plec de acasă şi să fiu departe de Harold. Nu departe de noi era un sat de pescari, cu casele ridicate pe piloni, dar de fapt trăiam în mijlocul unei singurătăţi desăvârşite. Mă gândeam îndelung şi înduioşată la Harold, şi în timpul zilelor acestora de singurătate, mi-am dat seamă că am început să-l iubesc. Eram atât de fericită, când a venit un prahu să ne ia acasă, căci ardeam de nerăbdare să-i pot spune. Imi închipuiam că iubirea aceasta va fi pentru el ceva cu totul neaşteptat şi nu sunt în stare să vă descriu, cât mă simţeam de mulţumită. In timp ce prahul urca fluviul, mânat de vâslele lopătarilor, cel care da cadenţa mi-a spus că domnul Francis a trebuit să plece în interior, ca să aresteze o femeie care-şi asasinase soţul. Era plecat de două zile dela post.

„Am rămas mirată când am constatat că Harold nu ieşise la debarcader, ca să ne aştepte. De obiceiu în astfel de împrejurări el era întotdeauna foarte prevenitor. Spunea că sotul şi soţia trebue să se poarte unul faţă de altul tot atât de politicoşi, ca şi

când ar fi străini, aşa că nu eram în stare să-mi închipui ce l-ar fi putut reţine să vină în calea noastră. Am început să urc coastele colinei în vârful căreia era bungalowul nostru. Ayah venea pe urma mea, împreună cu Joan. Bungalowul mi s'a părut învăluit de o tăcere stranie. Slugile păreau că au părăsit casa şi mă întrebam ce poate să fie. Mă gândeam că poate Harold nu şi-a închipuit că vom sosi atât de devreme şi a plecat de acasă. Am urcat treptele scării. Fetiţei îi era sete şi Ayah se dusese cu ea la bucătărie, ca să-i dea ceva să bea. Harold nu era în salon. L-am strigat, dar nu mi-a răspuns nimenea. Mă simţeam desamăgită, deoarece aş fi preferat să-l văd că-mi iese în cale. Am intrat în dormitor. Harold nu era plecat de acasă; era întins pe pat şi dormea. Imi venea să râd, aducându-mi aminte de vorbele lui, când spunea că nu are obiceiul să doarmă după masă. Afirma că somnul de după amiază este un obiceiu inutil, pe care ni l-am însuşit noi oamenii albi. M'am apropiat de pat pe vârful picioarelor şi mă gândeam că voi avea ocazie să fac haz pe socoteala lui. Am dat plasa la o parte şi l-am văzut că stă întins pe spate, încins numai într'un sarong, şi alături de el o sticlă goală de whiskey... Era beat".

„Prin urmare începuse din nou să bea. Toate străduinţele mele de ani îndelungaţi, fuseseră zadarnice. Visurile mele se spulberară. Nu mai era nicio nădejde; dela omul acesta nu puteam aştepta nimica, şi m'am simţit cuprinsă de o furie neaşteptată".

Obrazul lui Millicent se făcu din nou negru-roşu şi mânile i se încleştară pe braţele fotoliului în care se aşezase.

— L-am apucat de umeri şi l-am scuturat din toate puterile. „Mă bestie“, am strigat eu, „mă porc ordinar!“ Eram atât de furioasă, încât nu-mi mai dădeam seamă de ce fac şi nu ştiam ce spun. Am continuat să-l scutur din toate puterile. Nici nu vă puteţi închipui, cât era de respingător, omul acesta voinic şi gras, pe jumătate despoiat; nu se mai bărbierise de zile întregi şi obrazul lui gâmfat de băutură era plin de pete roşii. Respira şuerător. Am început să ţip la el, dar nu mă auzea. Pe urmă am încercat să-l trag jos din pat, dar era prea greu pentru mine. Sta nemişcat, ca un buştean. „Deschide ochii!“, sbieram eu din toate puterile. Pe urmă am început să-l sgudui a doua oară. Acum îl uram din nou. Şi-l uram cu atât mai mult, cu cât vreme de o săptămână îl iubisem din toată puterea sufletului. Omul acesta abuzase de încrederea pe care o avusesem într'ânsul. Mă înşelase. Aş fi avut poftă să-i strig în obraz, cât este de abject. Dar nu reuşeam să-l trezesc. „Trebue să deschizi ochii“, sbieram eu ca ieşită din minţi. Eram hotărâtă să-l fac să se uite la mine.

Văduva îşi umezi buzele uscate. Respiraţia par'că-i devenise mai grăbită, în timpul cât se opri şi se uită la cei dimprejurul ei.

— Cred că dacă era într'o astfel de stare, ar fi fost mai bine să-l laşi în pace, să doarmă, declară Kathleen.

— Pe peretele din apropierea patului era un *parang*. Vă aduceţi aminte, cât de mult ţinea Harold la armele exotice.

— Ce este asta, parang? întrebă doamna Skinner.

— Nu fi caraghioasă, mamă, răspunse soţul ei nemulţumit. Pe peretele din spatele tău, exact deasupra capului, poţi vedea unul.

Şi întinse braţul spre sabia malaeză, pe care ochii i se opriseră în mod instinctiv. Doamna Skinner se retrase repede în colţul canapelei, făcând un gest înspăimântat, ca şi când i-ar fi spus cineva că alături de ea, pe canapea, s'ar fi încolăcit un şarpe.

— In aceeaş clipă sângele ţâşni şuvoiu din gâtul lui Harold. De-a-curmezişul gâtului său se căsca o rană largă şi roşie.

— Millicent, ţipă Kathleen şi sări în picioare, gata să se repeadă spre ea. Pentru numele lui Dumnezeu, ce vrei să spui?

Doamna Skinner se uita la ea cu ochii înspăimântaţi, aproape ieşiţi din orbite, şi cu gura căscată.

— Parangul nu mai era pe perete. Era pe pat. Pe urmă Harold a deschis ochii. In clipa aceea ochii lui erau exact ca ai lui Joan.

— Nu înţeleg, interveni doamna Skinner. Cum a putut să se sinucidă, dacă era în starea pe care ne-ai descris-o adineaori?

Kathleen apucă pe sora ei de braţ şi o scutură furioasă.

— Pentru numele lui Dumnezeu, Millicent, explică-te!

Millicent îşi desfăcu braţul din mâna ei.

V'am spus că parangul era pe perete. Nu știu ce s'a întâmplat. Sângele curgea șuvoiu și Harold a deschis ochii și s'a uitat la mine. A murit aproape numaidecât. N'a scos nicio vorbă, ci l-am văzut că se cutremură ca de un suspin, pe urmă a închis ochii din nou.

Intr'un târziu domnul Skinner se reculese și se simți în stare să vorbească.

— Bine, nenorocito, nu înțelegi că fapta ta este un asasinat!

Millicent întoarse obrazul plin de pete roșii și se uită la el, cu atâta ură și dispreț, încât amuți numaidecât. Doamna Skinner gemu cu greutate.

— Millicent, tu n'ai făcut o astfel de faptă, nu se poate să fi făcut?

Millicent le dete un răspuns care le îngheță sângele în vine la toți trei.

— Cine altul vă închipuiți că ar fi putut-o face? sbieră ea.

— Pentru numele lui Dumnezeu! îngână domnul Skinner.

Kathleen rămase încremenită și-și duse amândouă mâinile la inimă, ca și când ar fi vrut să-i oprească bătăile speriate.

— Și ce s'a întâmplat pe urmă? întrebă ea.

— Am început să strig. M'am apropiat de fereastră și am deschis-o larg. Am chemat pe ayah. Când am văzut-o că se apropie în goană, traversând curtea, cu Joan de mână, am strigat la ea: „Nu aduce pe Joan, să n'o lași să se apropie!“ A chemat bucătarul și i-a dat felița în grijă. Am rugat-o

să se grăbească. După ce a intrat în casă, i-am arătat pe Harold. „Tuan s'a sinucis!“ i-am spus eu. Femeia a scos un țipăt și a fugit din odaie.

„Nimenea nu voia să se apropie. Toți erau îngroziți și ca ieșiți din minți. Am adresat numaidecât o scrisoare domnului Francis, rugându-l să se întoarcă fără întârziere și i-am spus ce s'a întâmplat“.

— Cum i-ai spus ce s'a întâmplat; nu înțeleg?

— I-am scris, că întorcându-mă acasă, dela gura fluviului, am găsit pe Harold cu gâtul tăiat După cum știi, la tropice morții trebue îngropați foarte repede. Am cumpărat un sicriu chinezesc și soldații au săpat o groapă în dosul fortului. Când s'a întors domnul Francis, Harold era îngropat de aproape două zile. Cu el puteam face tot ce poftesc, deoarece era aproape copil. I-am spus cum am găsit pe Harold cu parangul în mână, și fără îndoială se sinucisese în timpul unui atac de *delirium tremens*. I-am arătat sticla goală de whiskey. Servitorii spuneau că începuse să bea fără nicio măsură, chiar din ziua când eu plecasem împreună cu felița la mare. Am debitat aceeaș poveste la Kuala Solor. Toată lumea s'a purtat cât se poate de amabilă față de mine și Guvernul mi-a alocat o pensie.

Câtăva vreme niciunul nu mai zise nimica. Intr'un târziu domnul Skinner păru că a reușit să se reculeagă.

— Ascultă, eu sunt membru al unei profesiuni legislative. Sunt advocat, prin urmare am anumite obligații. Procedeele întreprinderii noastre nu fost

întotdeauna ireproşabile. Fapta ta mă pune într'o situaţie monstruoasă.

Începu să se bâlbâie, căutând expresiile care i se învălmăşeau prin minte. Millicent se uită la el întunecată.

— Ce ai de gând să faci acuma?

— Aci este vorba de un asasinat, nici mai mult nici mai puţin. Poate îţi închipui că eu aş fi în stare să închid ochii şi să tac?

— Tată, nu vorbi prostii, se răsti Kathleen. Nu se poate să trădezi pe propria ta fiică.

— M'ai pus într'o situaţie monstruoasă, repetă el.

Millicent ridică din nou din umeri.

— Voi sunteţi cei care m'aţi silit să vă spun. D[illegible] Credeam că am purtat destul povara acestui secret numai singură. Era tocmai timpul s'o mai purtaţi şi voi

La clipa aceea uşa salonului se deschise şi apăru [illegible] din casă

— Dacă [illegible] cu maşina şi aşteaptă la intrare, anunţă ea

Kathleen găsi prezenţa de spirit necesară, ca să poată răspunde vesel, şi fata se retrase

— Cred că ar fi bine să plecăm, declară Millicent.

— Nu mai pot să plec la serbare, ţipă doamna Skinner îngrozită. Sunt prea chinuită. Cum vom fi în stare să dăm ochi cu familia Heywood? Afară de asta Episcopul va dori să-i fii prezentată.

Millicent făcu un gest de indiferenţă. Privirile îi deveniră de ironie

— Mama va trebui să ne [illegible] la serbare.

interveni Kathleen. Cred că absența noastră ar părea ciudată, într'o împrejurare ca aceasta, pe urmă se întoarse furioasă spre sora ei: Ascultă, dragă Millicent, toată afacerea asta mi se pare extrem de lipsită de gust.

Doamna Skinner se întoarse desnădăjduită spre soțul ei. Acesta se apropie de ea și-i întinse mâna, ca s'o ajute să se ridice de pe canapea.

— Mamă, eu sunt de părere că va trebui să ne ducem la serbare, declară el.

— Și când te gândești că port la pălărie tocmai egretele pe care mi le-a dat Harold cu mâna lui, gemu ea.

Ieși din cameră, sprijinită de brațul soțului ei; Kathleen îi urmă numaidecât și la un pas, sau cel mult doi, Millicent.

— Să știți că vă veți obișnui foarte ușor cu gândul acesta, declară ea liniștită. La început amintirea celor întâmplate nu mă părăsea nici pentru o singură clipă, dar acum trec de multe ori două-trei zile la rând, fără să-mi mai aduc aminte... Aci nu e cazul să-ți închipui că te-ar amenința vreo primejdie.

Nu-i răspunse nimenea. Traversară hallul și ieșiră pe ușa din față. Cele trei femei se așezară în partea dinapoi, iar domnul Skinner se urcă lângă șofer. Mașina nu avea pornire automată și Davis se apropie de capotă și puse mâna pe manivelă. Domnul Skinner se întoarse și se uită cu înțeles la Millicent.

— N'ar fi trebuit să-mi spui nimic despre afa-

cerea asta, declară el. Purtarea ta este de un egoism revoltător.

Davis se urcă la volan şi plecară la serbarea câmpeñească a domnului Canon Heywood.

BLESTEMUL

Doamna Hamlyn sta întinsă pe scaunul ei demontabil şi se uita cu indiferenţă la călătorii care urcau paserela vaporului. Vasul ajunsese la Singapore în timpul nopţii şi de cum se luminase de ziuă, începuseră să încarce caricul. Vinciurile scârţâiră cât fu ziua de lungă, dar acuma auzul ei se obişnuise cu vâjâitul acesta neîntrerupt. Luase masa la Restaurantul Europe, şi ne având altceva mai bun de făcut, se plimbase cu o rickshaw în lungul numeroaselor străzi ale acestui oraş vesel. Oraşul Singapore este locul de întâlnire al tuturor raselor de pe pământ. Malaezii, deşi ei sunt autohtonii acestor părţi de pământ, sunt rari, căci ei nu se simt bine la oraş; în schimb mişună în toate părţile chinezii grăbiţi şi harnici; Tamilii oacheşi trec cu paşi nesimţiţi, ca de umbre, cu picioarele desculţe, ca şi când ar fi simpli trecători prin această ţară ciudată, dar Bengalezii svelţi şi bogaţi, trec mândri şi siguri printre oameni; japonezii cu obrazele împietrite, par mereu preocupaţi de afaceri grăbite şi misterioase; englejii cu cască tropicală şi îmbrăcaţi în haine albe, trec grăbiţi în maşinile lor de lux,

sau în rickshaw-le, în atitudini rigide şi indiferente. Administraţia acestei regiuni îşi exercită autoritatea faţă de populaţie, cu toată bunăvoinţa. Toropită de căldură doamna Hamlyn aştepta acuma, ca vaporul să plece din nou în drumul lung ce trebuia să-l facă prin apele Oceanului Indian.

Ridică mână uriaşă — căci doamna Hamlyn era femeie voinică — şi făcu semn doctorului de pe vas şi doamnei Linsell care se întorceau împreună din oraş. Se îmbarcase în portul Yokohama şi urmărise din prima zi cu binevoitoare ironie, evoluţia intimităţii dintre ei. Linsell era ofiţer de marină şi fusese numit ca ataşat naval pe lângă Ambasada Britanică din Tokio, şi se mira de indiferenţa cu care el privea atenţiile doctorului faţă de soţia lui. In lungul paserelei apărură doi bărbaţi, călători nou veniţi, şi începu să zâmbească, întrebându-se dacă sunt căsătoriţi sau celibatari. In apropierea ei era un grup de bărbaţi care se aşezaseră pe scaunele de trestie, probabil plantatori, dacă ar fi să ţii socoteală de hainele khaki şi pălăriile lor groase de pâslă, largi în gardini. Stewardul vasului era foarte ocupat cu executarea comenzilor lor. Vorbeau în gura mare şi râdeau, căci băuseră tocmai de ajuns, pentru a justifica veselia lor sgomotoasă de acuma. Probabil veniseră să însoţească pe unul dintre ei care pleca, şi doamna Hamlyn se întreba, care poate fi viitorul tovarăş de drum. Se apropia timpul de plecare. Cei întârziaţi se întorceau acum în grupuri mai dese şi în cele din urmă apăru şi domnul Jephson care urcă paserela cu toată demnitatea. Era Consul şi

pleca acasă, în concediu. Se îmbarcase la Shanghai şi din primul moment încercase să fie cât se poate de amabil faţă de doamna Hamlyn. Dar se întâmplă ca tocmai acuma ea să nu fie dispusă să flirteze cu nimenea. Se înroşi la faţă, aducându-şi aminte de motivele care o determinaseră să se întoarcă în Anglia. Îşi simţi inima uşor înfiorată, gândindu-se că va fi obligată să-şi petreacă sărbătorile Crăciunului în largul mării, pe puntea unui vapor, unde nimenea nu se sinchiseşte de prezenţa ei. Se enerva, văzând că gândul acesta pe care încerca în toate chipurile să-l alunge cât mai departe, era totuş prezent.

Dar în clipa aceasta se auzi clopotul şi în mijlocul grupului de bărbaţi, din apropierea ei, se produse o mişcare generală.

— Ei, dacă vreţi să nu plecăm şi noi, atunci cred că va fi mai bine să coborâm pe cheiu, zise unul unul dintre ei.

Se ridicară în picioare şi se îndreptară spre pasarelă. Acuma când începură să-şi strângă mâinile, ghici numaidecât pe cel care pleca. Bărbatul asupra căruia i se opriră privirile, nu avea nimic deosebit, dar ne având altceva mai bun de făcut, se uită la el mai îndelung decât avea obiceiul. Era un bărbat înalt, ceva mai înalt de şase urme, lat în umeri şi voinic; purta un costum ponosit de pânză khaki şi în cap avea o pălărie bleojdită şi jegoasă. Prietenii lui coborâră, dar de pe cheiu continuară să facă glume, şi doamna Hamlyn constată că noul ei tovarăş de drum avea un puternic accent irlandez,

iar glasul lui era plin de mlădieri şi plăcut.

Doamna Linsell coborâse la cabine şi doctorul veni şi se aşeză pe un scaun din apropierea doamnei Hamlyn. Clopotul se auzi din nou şi numaidecât vaporul începu să se desprindă de lângă dană. Irlandezul ridică braţul şi făcu prietenilor săi ultimul gest de despărţire, ca apoi să se apropie de scaunul pe care lăsase un maldăr de ziare şi de reviste. Când văzu pe doctor, dete din cap şi-l salută.

— Cunoşti pe bărbatul acesta? întrebă doamna Hamlyn.

— I-am fost prezentat la Club, înainte de amiază. Il cheamă Gallagher şi este plantator.

După larma din port şi alergătura dinainte de plecare, liniştea ce se statornici pe vapor, părea odihnitoare. Vaporul luneca printre stâncile acoperite de verdeaţă (locul de ancorare al vaselor P. & O. era într'un golf izolat şi fermecător), ca apoi să iasă în radă. In port erau vase de ale tuturor naţiunilor; vapoare de pasageri, remorchere, şalupe, corăbii de mărfuri, iar dincolo de diguri, îngrămădite una lângă alta, întocmai ca o pădure pustiită, erau catargele joncurilor indigene. In lumina tulbure a înserării, peisagiul acesta părea învăluit de mister şi presimţeai că toate vasele acestea, a căror activitate încetase pentru moment, aşteptau apropierea unui eveniment de straniе importanţă pentru ele.

Doamna Hamlyn nu putea dormi noaptea şi de cum se revărsa de ziuă, ieşea pe puntea vaporului. Urmărind lumina zorilor care stingea stelele una după alta, îşi simţea inima îndurerată cum începe

să se liniştească, şi în primele ceasuri ale zilei, oglinda netedă a apelor mării avea de multe ori o imobilitate în faţa căreia toate durerile omeneşti păreau lipsite de importanţă. Lumina era tulbure şi aerul părea că tremură uşor. Dimineaţa următoare însă când ieşi pe punte şi se îndreptă spre partea unde era promenada, constată că mai este cineva care a părăsit cabina înaintea ei. Era domnul Gallagher. Urmărea liniile tulburi ale insulei Sumatra pe care razele soarelui, întocmai ca un vrăjitor, încerca să le desprindă din apele întunecate ale mării. Când îl văzu, tresări şi se simţi puţin contrariată, dar înainte de a se putea întoarce, el o văzuse şi o salută.

— Atât de dimineaţă, doamnă! se miră el. Îmi daţi voie să vă ofer o ţigară?

Era numai în pyjama şi în papuci. Scoase portţigaretul din buzunarul halatului şi-l întinse spre ea. Doamna Hamlyn ezită. Nu era îmbrăcată decât într'un halat uşor şi în cap cu o bonetă de dantelă, ca să-şi acopere părul răvăşit, aşa că îşi dădea seamă de felul în care arată; dar avea toate motivele să guste amara plăcere de a-şi expune rănile sufletului în faţa altora.

— Cred că o femeie la vârsta de patruzeci de ani, nu mai are dreptul să ţină socoteală de felul în care arată, răspunse ea, şi zâmbi ca şi când el ar fi cunoscut gândurile ce o preocupau acuma. Luă ţigara şi adăugă: Văd că şi dumneata ai ieşit destul de devreme.

— Eu sunt plantator. Ani nenumăraţi am fost obligat să mă scol la ceasurile cinci de dimineaţă,

aşa că nu ştiu cum voi reuşi de aci înainte să mă mai desobişnuesc.

— După ce vei ajunge acasă, vei avea ocazie să constaţi că acest obiceiu nu va fi câtuş de puţin folositor pentru popularitatea dumitale.

Acuma, când obrazul nu-i mai era umbrit de gardina pălăriei, îl putea vedea mai limpede. Era un bărbat simpatic, dar fără să fie frumos. Era prea gras, dar trăsăturile lui care probabil în tinereţe fuseseră destul de atrăgătoare, acum se îngroşaseră. Pielea obrazului era arsă de soare, şi cu toate că nu putea să aibă mai puţin de patruzeci şi cinci de ani, părul lui era negru şi des, fără niciun fir cărunt. Iţi făcea impresia unui om de o forţă neobişnuită. In general părea un bărbat greoiu, lipsit de farmec şi vulgar, aşa că fără promiscuitatea implicită din timpul vieţii de bord, doamna Hamlyn nu s'ar fi gândit niciodată să stea de vorbă cu el.

— Te întorci acasă în concediu? îndrăsni ea să-l întrebe.

— Nu doamnă, mă întorc acasă în mod definitiv.

Ochii negri îi străluciră. Era o fire comunicativă şi înainte ca doamna Hemlyn să coboare pentru a-şi face baia, îi povesti o mulţime de amănunte în legătură cu el. Trăia de douăzeci şi cinci de ani în Federaţia Statelor Malaice şi în ultimii zece ani avusese o plantaţie a lui proprie în Selantan. Localitatea aceasta era la o depărtare de o sută de mile, de tot ce s'ar fi putut numi civilizaţie şi viaţa pe care o ducea, era extrem de monotonă; dar făcuse avere

şi în timpul urcării preţurilor cauciucului, cu o prudenţă la care nu te-ai fi aşteptat din partea unui tip care părea atât de indiferent pentru tot ce se întâmplă împrejurul său, făcuse economii pe care le investise în bonuri de Stat. Acuma, după ce se declarase criza, el se putea retrage din afaceri, fără niciun fel de risc.

— Din ce parte a Irlandei eşti dumneata originar? întrebă doamna Hamlyn.

— Din Galway.

Doamna Hamlyn parcursese odinioară toată Irlanda, în automobil, şi-şi aducea foarte tulbure aminte de un orăşel trist şi melancolic, cu antrepozite uriaşe de piatră, dar deşarte şi dărăpănate, care se oglindeau în apele triste ale mării. Se simţi înfiorată de amintirea tulbure a lucrurilor mucegăite, a ploilor mărunte şi reci şi a resemnării. Domnul Gallagher avea de gând să-şi petreacă restul vieţii ce i-a mai rămas de trăit în oraşul acesta. Il văzu că începe să vorbească despre Galway, cu entusiasmul caracteristic unui tânăr. Gândindu-se la vitalitatea lui rătăcită în mijlocul acelei lumi cenuşii de umbre, doamna Hamlyn rămase mirată de o astfel de posibilitate.

— Familia dumitale trăieşte în oraşul acesta? întrebă ea.

— Eu nu am familie. Mama şi tatăl meu sunt morţi demult. Şi după cât ştiu, în toată lumea aceasta nu am niciun fel de rudă.

Işi făcuse toate planurile, studiindu-le până în cele mai mici amănunte; plănuia de douăzeci şi cinci

de ani încheiaţi şi era încântat că acuma avea pe cineva cu care să poată vorbi despre tot ce-i trecuse prin minte şi despre ceea ce nu vorbise decât cu el însuş, vreme atât de îndelungată. Avea de gând să-şi cumpere o casă şi să ţină o maşină. I-ar fi plăcut să aibă o crescătorie de cai. Vânătoarea nu-l interesa din cale afară. Impuşcase o mulţime de fiare în primii ani după ce sosise în F. M. S. dar acuma pierduse cu totul această plăcere. Nu înţelegea nici motivul pentru care fiarele junglei trebuesc împuşcate; el însuş trăise ani mulţi în mijlocul junglei. Cu toate acestea mai putea vâna şi astăzi.

— Credeţi că sunt prea greoiu? întrebă el.

Doamna Hamlyn zâmbi, şi măsurându-l cu privirea, îl cântări din ochi.

— Cred că ai cel puţin o tonă, răspunse ea.

Incepu să râdă. Caii irlandezi sunt cei mai buni cai din lume, şi el îşi păstrase întotdeauna forma, pentru a putea încăleca. Pe o plantaţie de cauciuc ai ocazii nenumărate de a face plimbări pe jos, în timpul inspecţiilor, dar afară de asta jucase foarte mult şi tennis. In Irlanda nu va trece mult şi va pierde din greutate. Pe urmă se va căsători. Doamna Hamlyn se uita la marea care acuma începuse să se coloreze blând de primele raze ale soarelui. Se întoarse spre el şi oftă.

— Ţi-a fost uşor să te smulgi din mijlocul vieţii în care ai trăit? Nu este nimenea de care să-ţi pară rău că te-ai despărţit? Eu îmi închipuiam, că după atâţia ani, oricât de nerăbdător te-ai fi gândit la

întoarcerea acasă, totuş înainte de a părăsi pe cei între care ai trăit, trebue să simţi o dureroasă strângere de inimă.

— Sunt foarte mulţumit c'am putut pleca. Mă săturasem. Nu vreau să mai văd ţara aceasta, şi nici pe cei care i-am cunoscut acolo.

Câţiva călători ieşiseră pe punte şi acuma se plimbau dela un capăt la altul al vasului, aşa că doamna Hamlyn, aducându-şi aminte că este aproape desbrăcată, coborâ la cabine.

Zilele următoare nu prea avu ocazie să vadă pe domnul Gallagher care-şi petrecea partea cea mai mare a timpului, în salonul de fumat. Datorită unei greve, vaporul nu putea face escală la Colombo, aşa că toţi călătorii încercau să-şi facă drumul în lungul Oceanului Indian, cât mai plăcut. Jucau tot felul de jocuri de bord, stăteau de vorbă şi flirtau. Apropierea Crăciunului le oferea o preocupare, căci cineva propusese ca de Crăciun să organizeze un bal costumat, aşa că doamnele erau ocupate cu pregătirea costumelor de care aveau nevoie. Călătorii dela clasa întâia ţinură o întrunire în timpul căreia fu discutată problema, dacă e necesar să invite şi pe cei dela clasa a doua, şi cu toate că era o căldură de te sufocai, discuţia fu foarte animată. Doamnele erau de părere că cei dela clasa a doua nu se vor simţi la îndemână, în timpul serbării. In ziua de Crăciun s'ar putea ca oamenii aceştia să bea mai mult decât de obiceiu, aşa că ar putea să se iste neînţelegeri. Toţi cei care luară cuvântul, nu uitară să declare că în concepţia lor nu există nicio deo-

sebire de clasă, căci nu se poate ca cineva să fie atât de snob, încât să-şi închipue că între clasa întâia şi a doua ar putea să existe vreo deosebire, dar cu toate acestea ar fi mult mai prevăzător pentru călătorii de clasa a doua, să nu fie puşi într'o situaţie delicată. Se vor distra mult mai bine, dacă îşi vor organiza ei înşişi o seară a lor proprie. Pe de altă parte, deşi nimenea nu avea de gând să jignească susceptibilitatea lor, şi evident în ziua de astăzi toată lumea trebue să fie animată de spiritul democraţiei (acesta era un fel de răspuns la afirmaţiile soţiei misionarului din China care spunea că de treizeci şi cinci de ani de când face drumul cu vapoarele P. & O. nu s'a întâmplat niciodată ca în salonul de clasa întâia să fie poftiţi călătorii dela clasa a doua); călătorii dela clasa a doua, chiar dacă nu s'ar distra în timpul seratei, ei totuş vor dori să o vadă. Domnul Gallagher, pe care-l ridicaseră cu mare greutate dela masa de cărţi, deoarece fiecare trebuia să voteze, fu întrebat de Consul, ce părere are în această chestiune. El ducea în Anglia, într'o cabină de clasa a doua, pe un tânăr care fusese funcţionar pe plantaţia sa proprie. Se ridică de pe canapeaua ale cărei droturi scârţâiau sub greutatea lui.

— Intru cât mă priveşte pe mine, eu am de spus doar atât: Am luat cu mine pe unul dintre oamenii care îngrijeau maşinile pe plantaţia mea de cauciuc. Este un tânăr extrem de cumsecade şi cred că merită în aceeaş măsură ca şi mine, să participe la serbarea dumneavoastră. Dar totuş nu va participa, deoarece de Crăciun eu îl voi duce la bar

şi-l voi cinsti, aşa că la ora zece va fi bun bucuros să mai poată nimeri drumul spre cabina lui şi să se întindă în pat.

Consulul Jephson încercă să zâmbească. In calitate de persoană oficială, fusese rugat să prezideze întrunirea şi ar fi dorit ca problema ce se discuta, să fie luată cât se poate de serios. Era bărbatul căruia îi plăcea să spună adeseori, că dacă vrei să faci ceva, atunci acest ceva merită să fie bine făcut.

— Deduc din declaraţiile dumitale, răspunse el cu o uşoară nemulţumire în glas, că pentru dumneata obiectul pe care-l discutăm acuma, nu este de importanţă prea mare.

— Pentru mine nu este câtuş de puţin, răspunse domnul Gallagher şi clipi din ochi cu înţeles.

Doamna Hamlyn începu să râdă. La urmă de tot luară hotărârea să invite călătorii dela clasa a doua, dar în acelaş timp să se ducă cineva la comandantul vasului şi să-i ceară să oprească accesul acestor călători în salonul dela clasa întâia. In seara zilei când se ţinu această întrunire, doamna Hamlyn, după ce se îmbrăcă pentru masă, ieşi pe covertă şi întâlni pe domnul Gallagher.

— Aţi sosit tocmai la timp, doamnă Hamlyn, ca să puteţi lua un cocktail, îi propuse el, fără să mai stea la gânduri.

— Cu plăcere. Ca să-ţi spun adevărul, simt nevoia să mă mai înveselesc puţin.

— De ce? întrebă Gallagher şi se uită la ea zâmbind.

Doamnei Hamlyn i se păru că zâmbetul lui e

plin de simpatie, dar cu toate acestea evită să răspundă de-a-dreptul.

— Ţi-am spus ieri dimineaţă, declară ea înveselită, că am împlinit patruzeci de ani.

— Până acuma n'am întâlnit încă nicio femeie, care să stăruiască atât de mult asupra unui astfel de amănunt.

Intrară împreună în hall şi irlandezul comandă un Martini sec pentru ea şi un gin pahit pentru el însuş. Trăise vreme prea îndelungată în Extremul Orient, ca să se mai poată obişnui cu altă băutură.

— Ce este cu dumneata, te-a apucat sughiţul? întrebă doamna Hamlyn.

— Da, răspunse el cu indiferenţă. Am sughiţat toată după amiaza. Mi se pare foarte ciudat, când mă gândesc că sughiţul acesta m'a apucat imediat ce litoralul insulei s'a pierdut în zare.

— Cred că după dineu îţi va trece.

Goliră paharele şi imediat după aceea se auzi al doilea semnal de clopot şi intrară împreună în salonul vaporului.

— Dumneata nu joci bridge? întrebă el când se despărţiră.

— Nu!

Doamna Hamlyn nici nu băgă de seamă, că vreme de două sau trei zile nu mai dete cu ochii de domnul Gallagher. Era preocupată de propriile ei griji. Gândurile acestea negre începeau s'o asalteze, imediat ce încerca să lucreze ceva; veneau în stoluri şi se aşezau între ea şi acţiunea romanului,

pe care-l deschidea, închipuindu-şi că cetind, va reuşi să le alunge. Fusese convinsă că imediat ce vaporul o va duce departe de scena unde se desfăşurase obiectul nenorocirilor ei de acuma, gândurile i se vor mai linişti; dar tocmai dimpotrivă, fiecare zi ce o apropia de Anglia, contribuia la agravarea desnădejdii ei. Se gândea îndurerată la viaţa deşartă ce o aştepta de aci înainte. Când reuşea să alunge pentru câteva clipe viziunea chinuitoare a viitorului, încerca să se gândească mai liniştită, cum făcuse de atâtea ori până acuma, la situaţia din mijlocul căreia încercase să evadeze.

Era căsătorită de douăzeci de ani. După atâţia ani de convieţuire, era firesc să nu-şi închipue că soţul ei ar mai putea fi îndrăgostit nebuneşte de ea; cu toate acestea erau foarte buni prieteni şi se înţelegeau unul pe altul. Alături de alte căsătorii obişnuite, căsătoria ei putea fi considerată ca exemplară. Dar cu totul pe neaşteptate doamna Hamlyn constată că soţul ei s'a îndrăgostit de cineva. Dacă ar fi fost vorba de un simplu flirt, nu ar fi avut nimic împotrivă, căci aşa ceva se întâmplase şi înainte de asta şi de fiecare dată făcuse haz pe socoteala lui; el nu se supăra din cauza asta, dimpotrivă se simţea puţin măgulit şi râdeau împreună de o slăbiciune care nu putea fi nici adâncă nici serioasă. De astă dată însă era cu totul altceva. Era tot atât de nebuneşte îndrăgostit, ca şi un băiat de optsprezece ani. Domnul Hamlyn împlinise cinzeci şi doi. Situaţia era nici mai mult nici mai puţin decât ridiculă. Era o indecenţă. Iubirea lui era lipsită de

discreţie şi de prudenţă: în momentul când ea aflase această grozăvie, toată colonia din Yokohama era la curent. După prima erupţie de revoltă, căci soţul ei era ultimul dintre bărbaţi despre care şi-ar fi putut închipui că este capabil de o astfel de nebunie, încercase să se mângâie cu gândul, că dacă ar fi fost vorba să se îndrăgostească de o fată tânără, ea ar mai fi înţeles şi l-ar fi iertat. Bărbaţii în floarea vârstei se întâmplă de multe ori să-şi piardă mintea, din pricina câte unei codane, şi după ce trăise douăzeci de ani în Extremul Orient, ştia limpede că pentru bărbaţi vârsta primejdioasă începe abia la cinzeci. Dar soţul ei nu avea nicio scuză. Se îndrăgostise de o femeie care era cu opt ani mai bătrână decât ea însaş. Faptul era grotesc şi o punea, pe ea soţia lui, într'o situaţie absurdă. Dorothy Lacom împlinise aproape cinzeci de ani. El o cunoştea de optsprezece ani, căci Lacom, ca şi soţul ei, era exportator şi fabricant de mătăsuri la Yokohama. De ani de zile erau în relaţiuni de prietenie şi se vedeau cel puţin de două trei ori pe săptămână, iar într'un rând când se întâmplase să plece cu toţii în Anglia, închiriaseră împreună o casă pe litoralul mării. Totuş nu intervenise nimica! Până anul trecut relaţiunile dintre ei nu fuseseră altceva, decât o simplă camaraderie. Era de necrezut! Evident, Dorothy era o femeie frumoasă; avea o siluetă simpatică, poate puţin prea desvoltată, dar cu toate acestea acceptabilă; nişte ochi negri drăcoşi, buzele roşii şi părul bogat. Dar toate acestea le avea de ani de zile. Acum împlinise patruzeci şi opt de ani. Patruzeci şi opt!

Doamna Hamlyn plecase la atac fățiș împotriva soțului ei. La început el negase, spunând că nu e nimic adevărat din toate acuzațiile ei, dar în fața probelor evidente, deveni morocănos, ca la urmă să recunoască ceea ce nu mai putea fi negat. In discuție îi spuse o frază care o mirase și la care nu se așlepta:

— De ce te ocupi de așa ceva? întrebase el.

Intrebarea aceasta o făcuse să-și piardă firea. Ii răspunse cutremurată de revoltă. Era o femeie volubilă și amărăciunea sufletului îi punea la îndemână posibilități cu care-l putea răni adânc. El o ascultă fără să protesteze.

— Cred că în timpul celor douăzeci de ani de când suntem căsătoriți împreună, eu nu am fost pentru tine un soț atât de rău. De vreme îndelungată din dragostea noastră n'a mai rămas decât o simplă prietenie. Iți păstrez o profundă afecțiune, care nu s'a schimbat câtuș de puțin în timpul din urmă, indiferent de ceea ce crezi tu. Ceea ce am dat din sufletul meu lui Dorothy, nu face parte din ceea ce-ți aparține ție.

Bine, dar ce motive ai să te plângi de mine?

— Niciunul! Nu cred ca un bărbat să-și poată dori o soție mai desăvârșită decât tine.

Cum se poate să faci astfel de afirmații, când ești în stare să mă tratezi cu atâta cruzime?

— Nu am câtuș de puțin intenția să fiu crud față de tine și nici să te fac să suferi, dar pornirea aceasta este mai tare decât mine.

— Bine, pentru numele lui Dumnezeu, ce te-a

determinat să te îndrăgosteşti de femeia aceasta?

— Ce-aş putea să-ţi răspund la o astfel de întrebare? Nu cred că-ţi închipui, c'aş fi căutat anume, să mă îndrăgostesc de ea?

— Nu puteai să rezişti acestei nebunii?

— Am încercat. Cred că am încercat amândoi.

— Vorbeşti de par'că ai avea şi acuma douăzeci de ani. Nu vă daţi seamă că amândoi sunteţi în pragul vârstei. Ea este cu opt ani mai mare decât mine. Ori tocmai amănuntul acesta mă face să mă simt ridiculă.

El nu-i răspunse nimica, Nu înţelegea nici ea ce a apucat-o. Simţea că ceva i s'a încleştat pe gât, întocmai ca o ghiară, şi-i taie respiraţia; o fi fost gelozia, revolta sau era simplă vanitate rănită?

— Nu voi admite ca această situaţie să continue. Dacă n'ar fi vorba decât de tine şi de ea, aş divorţa numaidecât, dar trebue să ţin socoteală şi de soţul ei şi în afară de asta, de copii. Sfinte Doamne! Nu te-ai gândit, că dacă s'ar fi întâmplat ca aceşti copii să fie fete, în loc să fie băieţi, ca astăzi ar fi demult bunică?

— M'am gândit în de ajuns.

— Ce noroc că noi n'avem copii.

Făcu un gest sfios, ca şi când ar fi vrut să întindă braţul după ea şi să o mângâie, dar ea se feri din calea lui, cutremurată de scârbă.

— M'ai făcut de râsul tuturor prietenelor mele. In interesul nostru comun, sunt gata să-ţi făgăduesc, că nu voi spune nimănui nicio vorbă, dar cu condiţia ca scandalul acesta să înceteze imediat, acum,

şi pentru totdeauna.

El plecă privirea şi începu să învârtească între degete un bibelou japonez care era pe masă.

— Voi încerca să vorbesc cu Dorothy, declară el într'un târziu.

Dete uşor din cap, fără să zică nimica, şi trecând pe lângă el, ieşi din cameră. Era prea revoltată, ca să-şi mai poată da seamă, că în atitudinea lui era ceva melodramatic.

Aşteptă ca să-i spună ce rezultat a avut convorbirea lui cu Dorothy Lacom, dar el nu mai aduse vorba despre cele întâmplate între ei. Era tot atât de calm, de politicos şi tot atât de tăcut, ca şi până acuma. Aşa că fu obligată să revină ea însaş.

— Ai uitat ce ţi-am spus zilele trecute? întrebă ea cu glasul rece ca un sloiu de gheaţă.

— N'am uitat; am vorbit cu Dorothy. M'a rugat să-ţi spun că-i pare extrem de rău, de durerea pe care fără să vrea, ţi-a pricinuit-o. I-ar face plăcere să vină şi să stea de vorbă cu tine, dar se teme că vizita ei n'ar putea să-ţi fie plăcută.

— Ce hotărâre aţi luat?

Il văzu că ezită, pe urmă atitudinea lui deveni gravă, şi glasul îi tremură:

— Cred că va fi mult mai corect din partea noastră, să nu facem o făgăduială pe care niciunul dintre noi nu va fi în stare s'o respecte.

— Prin urmare cu asta totul se termină, declară ea.

— Cred că e necesar să-ţi atrag atenţia, că dacă vei începe acţiunea de divorţ, noi vom tăgădui şi

ne vom opune. Ar fi peste putinţă ca în instanţă să poţi dovedi ceva, şi vei pierde procesul.

— Nu m'am gândit deocamdată la asta. Mă voi întoarce în Anglia şi voi consulta un avocat. Astăzi astfel de litigii se lichidează destul de uşor, şi voi avea încredere în generozitatea ta. Cred că vei reuşi să-mi redai libertatea, fără să mai amestecăm şi pe Dorothy în această afacere.

— Ce nenorocire! oftă el. Nu vreau câtuş de puţin ca tu să te desparţi de mine, dar evident voi respecta hotărârea ta, oricare ar fi.

— Dar la ce te gândeşti? ţipă ea cuprinsă din nou de furie. Poate-ţi închipui că aş fi în stare să stau cu mâinile încrucişate şi să mă prefac indiferentă în faţa insultelor voastre?

— Îmi pare extrem de rău, că te-am pus într'o situaţie atât de umilitoare, răspunse Hamlyn şi se uită la ea cu ochii rătăciţi. Sunt convins că niciunul dintre noi nu ar fi dorit să se îndrăgostească de celălalt. Amândoi suntem conştienţi de vârsta pe care o avem. Dorothy, cum spui tu singură, este o femeie care ar putea fi bunică, iar eu sunt un bărbat cu început de chelie, pântecos şi pe umeri cu povara celor cinzeci şi doi de ani care mă apasă. Când te îndrăgosteşti la vârsta de douăzeci de ani, îţi închipui că dragostea va dura o veşnicie, dar când ai ajuns la vârsta de cinzeci şi doi de ani, ştii atât de multe despre viaţă şi despre dragoste, dar ştii mai ales că dragostea nu durează decât foarte scurtă vreme. Glasul lui părea că se stinge şi tremura de regrete. Probabil prin faţa ochilor lui trecea acuma

spectacolul trist al toamnei, cu frunzele smulse de vânturile reci, care se aştern susurând în lungul potecilor umede. Ridică din nou privirea şi se uită la ea înduioşat: Prin urmare la această vârstă nu se poate să refuzi ocazia pe care ţi-o ofere un destin capricios. Peste cinci ani, din toată fericirea aceasta nu va mai rămânea decât scrumul, dar e foarte probabil să se termine chiar în şase luni. Viaţa este atât de vitregă şi fericirea atât de rară! Singură moartea şi odihna între pereţii sicriului, e fără sfârşit.

Doamna Hamlyn simţi o tresărire dureroasă în adâncul sufletului, auzind pe soţul ei, un bărbat atât de simplu şi de practic în tot ce făcea, vorbind în felul acesta care i se părea cu totul nou. Omul acesta reuşise să-şi însuşească pe neaşteptate o personalitate tragică şi îmbibată de extazul pe care ea înainte de asta nici nu-l bănuise. Cei douăzeci de ani de convieţuire nu mai aveau acuma nicio putere asupra lui şi în faţa acestei încăpăţânări se simţea ea însaş desarmată. Nu-i mai rămânea altceva, decât să plece, şi astăzi — obsedată de gândul divorţului cu care-l ameninţase — era în drum spre Anglia.

Marea adormită, în apele căreia băteau razele soarelui, lucea ca o oglindă, dar i se părea pustie şi ostilă, întocmai ca şi viaţa ce o aştepta pe ea de aci înainte. De trei zile încheiate niciun vas nu mai brăzdase pustiul fără sfârşit al acestei mări. Din când în când oglinda apelor adormite era înfiorată pentru o singură clipă de câte un peşte şburător. Căldura era atât de înăbuşitoare, încât până

şi călătorii cei mai neastâmpăraţi renunţaseră la jocurile obişnuite de bord, iar acuma (era după masă) cei care nu coborâseră la cabine să se odihnească, stăteau întinşi, fără să mai aibă puterea să se mişte, pe scaunele de pe covertă. Linsell se apropie de ea şi se aşează pe un scaun.

— Unde este doamna Linsell? întrebă doamna Hamlyn.

— Habar nu am unde poate fi acuma. Dar cred că trebue să fie şi ea pe covertă.

Indiferenţa cu care-i vorbea, o scotea din fire. Era oare posibil ca omul acesta să nu-şi dea seamă că soţia lui şi chirurgul vaporului se îndrăgostiseră unul de altul? Totuş odinioară, şi nu tocmai demult, amănuntul acesta nu l-ar fi lăsat indiferent. Căsătoria lor fusese o căsătorie romantică. Se logodiseră pe vremea când doamna Linsell era încă la şcoală, şi el abia trecuse de vârsta adolescenţei. Ce pereche încântătoare trebue să fi fost pe vremea aceea, aceşti doi tineri frumoşi, şi cât de emoţionantă dragostea dintre ei! Dar astăzi, după un răspas atât de scurt, erau sătui unul de altul. Ţi se frângea inima, gândindu-te la ei. Era exact situaţia despre care-i vorbise şi soţul ei, în legătură cu dragostea...

— Cred că după ce veţi ajunge în patrie, vă veţi instala la Londra? întrebă Linsell cu indiferenţă, ca să spună ceva.

— Da, aşa cred şi eu.

Îi venea greu să recunoască durerosul adevăr, că nu are unde se duce, şi că pe nimenea de aci înainte nu-l va mai interesa, în ce parte de lume

trăieşte. Prin cine ştie ce legătură de idei, se gândi la Gallagher. Îl invidia pentru nerăbdarea cu care se gândea să se întoarcă în oraşul său natal. Se simţea emoţionată şi-i venea să zâmbească, aducându-şi aminte de exuberanţa imaginaţiei lui, când îi descrisese casa în care va locui şi femeia pe care o va lua de soţie. Prietenii ei din Yokohama, care erau informaţi despre intenţia ei de a-şi părăsi soţul, o asiguraseră că se va putea căsători din nou. Ea nu se simţea de loc îndemnată să facă a doua oară o experienţă care o decepţionase atât de dureros, dar afară de asta majoritatea bărbaţilor are obiceiul să se gândească de două ori, înainte de a cere în căsătorie o femeie care a împlinit patruzeci de ani. Domnul Gallagher se va căsători cu o fată tânără şi plină de viaţă.

— Unde este domnul Gallagher? se adresă ea domnului Linsell care nu mai zicea nimic. Nu l-am mai văzut de câteva zile încoace.

— Dumneata nu ştii nimic? Este bolnav.

— Bietul de el. Ce are?

— A fost apucat de sughiţ.

Doamna Hamlyn începu să râdă.

— Cred că sughiţul nu este o boală care să te facă să zaci?

— Medicul este foarte plictisit. A încercat tot felul de remedii, dar n'a reuşit să-l vindece.

— Mi se pare foarte ciudat.

Nu se mai gândi la amănuntul acesta, dar a doua zi dimineaţa se întâlni din întâmplare cu medicul vaporului şi-l întrebă despre starea domnului

Gallagher. Rămase mirată văzând că la întrebarea pusă de ea, obrazul ca de copil al doctorului se întunecă şi părea că ezită să-i răspundă.

— Mi se pare că e foarte grav, bietul de el.

— Din cauza sughiţului? întrebă ea mirată.

Sughiţul era un simptom pe care ar fi fost peste puinţă să-l iei în serios.

— Nu este în stare să înghită niciun fel de hrană. Nu poate nici dormi. Este extrem de slăbit. Am încercat tot ce mi-a trecut prin minte. Se opri o clipă şi pe urmă adăugă: Dacă nu voi reuşi cât mai curând să-i opresc sughiţul... nu ştiu nici eu ce se va întâmpla.

Doamna Hamlyn se înspăimântă.

— Bine, dar omul acesta este atât de voinic. Mi s'a părut plin de viaţă.

— Să-l vezi acuma în ce stare este!

— Crezi că vizita mea i-ar face plăcere?

— Hai să mergem la el.

Gallagher fusese scos din cabina lui şi instalat în infirmeria vaporului, iar când ajunseră în faţa uşii, auziră un sughiţ răsunător. Sunetul acesta, probabil datorită faptului că este pus în legătură cu starea de ebrietate, părea grotesc, dar doamna Hamlyn tresări când văzu pe Gallagher. Pierise carnea de pe el şi pielea gâtului îi atârna în valuri largi, iar obrazul lui, deşi ars de soare, era galben ca ceara. Ochii, care înainte de asta erau plini de şiretenie şi veselie, erau acum tulburi şi rătăciţi. Trupul său uriaş era cutremurat fără încetare de sughiţuri, dar de astă dată nu mai păreau groteşti; fără să înţe-

leagă de ce anume, doamnei Hamlyn sughițul acesta i se păru înspăimântător. Când o văzu că intră în infirmerie, îi zâmbi în calc.

— Imi pare rău că te găsesc în starea aceasta, zise ea.

— Cred că nu voi muri din asta, reuși el să articuleze. Voi reuși să ajung pe țărmul înverzit din Erin...

Alături de el, pe scaun era un bărbat, care se ridică în picioare la vederea lor.

— Dumnealui este domnul Pryce, declară medicul. A fost conducătorul instalațiunilor mecanice de pe plantația domnului Gallagher.

Doamna Hamlyn dete din cap. Va să zică acesta era călătorul dela clasa a doua, despre care vorbise Gallagher în ziua când discutaseră serata ce se va da în ziua de Crăciun. Era un bărbat foarte mic de statură, dar bine legat, cu o înfățișare simpatic de impudică și sigur de sine.

— Cred că ești mulțumit, că te poți întoarce acasă? întrebă doamna Hamlyn.

— Mai încape vorbă, sigur că sunt mulțumit, doamnă, răspunse tânărul.

Accentul cu care pronunță aceste câteva cuvinte făcu pe doamna Hamlyn să-și închipue numaidecât că trebue să fie originar din vreo suburbie a Londrei, ceea ce de altfel se vedea destul de limpede din veselia, indiferența și buna lui dispoziție, așa că rămase mulțumită de cunoștința lui.

— Dumneata nu ești irlandez? întrebă ea zâmbind.

— M'a ferit Dumnezeu, miss. Londra este oraşul în care am văzut lumina zilei şi îmi va face plăcere s'o pot vedea din nou; puteţi să mă credeţi.

Doamna Hamlyn nu se considera niciodată jignită, când se întâmpla ca cineva să-i spună *miss*.

— Eu domnule mă duc să-mi văd de treabă, se adresă tânărul lui Gallagher şi ridică mâna, schiţând un gest, ca şi când ar fi vrut să ducă două degete la şapca pe care nu o avea în cap.

Doamna Hamlyn întrebă bolnavul, dacă ar putea face ceva în interesul lui şi puţin după aceea plecă, lăsându-l împreună cu medicul. Micul londonez o aştepta în faţa uşii.

— Nu s'ar putea să stăm puţin de vorbă, miss? întrebă el.

— Sigur că se poate.

Infirmeria era la prora vaporului şi sprijinindu-se de bastingaj, se uitară la puntea inferioară care era plină de tot felul de oameni şi de chelnări care-şi terminaseră serviciul şi acum îşi pierdeau vremea, stând de vorbă cu călătorii.

— Nu prea ştiu cum să încep, declară Pryce şi pe obrazul lui vesel trecu o umbră neaşteptată de gravitate. Eu am fost vreme de patru ani în slujba domnului Gallagher şi nu cred ca în toată lumea aceasta să se găsească un om mai cumsecade decât el.

Il văzu că ezită din nou, pe urmă adăugă:

— Ca să vă spun adevărul, mie nu-mi place de loc.

— Ce nu-ţi place?

— Uite ce, dacă vrei să ştii dela mine, el e cu-

răţat şi nu cred că doctorul ar fi în stare să-şi dea seamă de ceea ce se întâmplă. Adevărat este, că eu am încercat să-i spun, dar m'a cam luat în balon, cum s'ar zice.

— Nu trebue să te miri şi nici să te laşi abătut, domnule Pryce. Evident, doctorul este foarte tânăr, dar cred că este un bărbat inteligent, şi după cât ştiu eu, oamenii nu mor niciodată de sughiţ. Sunt convinsă că peste câteva zile domnul Gallagher se va face bine.

— Dumneata ştii când l-a apucat? Exact în clipa când litoralul a dispărut în zare. I-a spus limpede, că nu va ajunge să se poată întoarce în patrie.

Doamna Hamlyn se întoarse şi se uită la el. Era cel puţin cu un cap mai înaltă decât Pryce.

— Ce vrei să spui?

— Eu sunt încredinţat, nu ştiu dacă mă vei putea înţelege, că omul acesta a fost legat de vrăji. Medicamentele nu pot să-i fie de niciun folos. Dumneata nu cunoşti femeile malaeze aşa cum le cunosc eu.

O clipă doamna Hamlyn rămase înmărmurită, dar tocmai din cauza aceasta, ridică din umeri şi începu să râdă.

— O, domnule Pryce, ce prostii vorbeşti!

— Tot aşa mi-a răspuns şi doctorul, când i-am spus ce cred eu. Dar ascultă-mă pe mine, domnul Gallagher va muri, înainte de a mai putea vedea pământul în zare.

Tânărul din faţa ei îi vorbea pe un ton atât de grav, încât doamna Hamlyn se simţi uşor tul-

burată şi fără să vrea, se cutremură de un fior.

— Dar de ce crezi că cineva ar fi avut motive să lege pe domnul Gallagher cu vrăji? întrebă ea.

— De, în astfel de împrejurări e cam greu să explici unei doamne, cum vine cazul.

— Te rog, explică-mi.

Pryce părea atât de stânjenit, încât dacă ar fi discutat despre altceva, doamna Hamlyn n'ar fi fost în stare să-şi stăpânească râsul, uitându-se la el.

— Domnul Gallagher a trăit vreme îndelungată în interiorul acestor regiuni tropice, dacă puteţi înţelege ce vreau să spun, şi dumneata miss, ştii cum sunt bărbaţii, mai ales acolo unde viaţa este atât de pustie.

— Eu am fost căsătorită vreme de douăzeci de ani, răspunse ea şi zâmbi.

— Vă rog să mă iertaţi, ma'am. Adevărul este că el a trăit cu o fată malaeză. Nu ştiu câtă vreme, poate zece sau doisprezece ani. In sfârşit, când a luat hotărârea să se întoarcă acasă în mod definitiv, ea n'a spus nimica. Sta nemişcată şi tăcea. El îşi închipuise că va răscula toată casa cu ţipetele ei, dar nici pomeneală. Evident, a avut grijă de ea şi i-a dat o casă în plină proprietate şi a dat dispoziţii ca să i se plătească în fiecare lună o anumită sumă de bani. Nu era un om despre care să spui că este sgârie brânză, vă rog să mă credeţi, şi de altfel ea a ştiut chiar dela început, că într'o bună zi el va trebui s'o părăsească. N'a plâns, nici nu s'a sbuciumat, când l-a văzut că-şi face pregătirile de plecare. După ce şi-a împachetat lucrurile şi

le-a expediat, ca s'a uitat, fără să facă niciun gest, la oamenii care le duceau. Când au venit chinejii să ridice mobilele pe care le cumpăraseră, a rămas tot atât de indiferentă. Ei îi dase din casă tot ce-şi dorise. Pe urmă când a venit vremea să plece şi el, ca să se îmbarce, s'a aşezat pe treptele scării dela intrarea bungalowului, mă înţelegi, şi se uita la el, fără să zică nimica. Domnul Gallagher ar fi vrut să-şi ia rămas bun dela ea, cum ar fi făcut orice bărbat în locul lui. Dar poate nu-ţi vine să mă crezi? Femeia nici nu s'a mişcat de pe scară. „Nu vrei să ne luăm rămas bun?" o întreabă el. In clipa aceea pe obrazul ei am văzut o expresie stranie. Dar ştii ce i-a răspuns? „Tu pleci, zice ea — indigenii aceştia au un fel foarte ciudat de a vorbi, nu ca noi albii — tu pleci, zice ea din nou, dar ascultă-mă ce-ţi spun, tu nu vei ajunge niciodată în ţara ta. Când pământul pe care-l părăseşti, se va cufunda în apele mării, moartea se va apropia de tine şi te va lua în stăpânirea ei, înainte ca cei ce vor fi împreună cu tine, să mai poată vedea pământul în zare". Mi-a venit un fel de ameţeală.

— Ce a răspuns domnul Gallagher? întrebă doamna Hamlyn.

— O, doamnă, dumneata ştii ce fel de om este domnul Gallagher. A început să râdă. „Nici capul nu mă doare", zice el şi s'a urcat în maşină, iar în clipa următoare eram plecaţi.

Doamnei Hamlyn i se păru că vede drumul drept şi bătut de soare în lungul plantaţiilor de cauciuc, cu arborii verzi, sădiţi la distanţe regulate,

şi cu tăcerile netulburate dimprejurul lor, pe urmă drumul şerpueşte în sus spre coama dealurilor şi de aci pătrunde în adâncul de junglă. Maşina goneşte, condusă de mâna sigură a unui malaez, ducându-şi călătorii albi şi trece prin faţa caselor mărunte, ascunse între palmierii de cocos, căsuţe rătăcite şi lugubre, prin satele indigene în mijlocul cărora erau pieţele unde se adunau oameni mărunţi şi oacheşi, încinşi în saronguri luminoase. Pe înserate maşina ajunge în marginea oraşului cochet şi nou, cu cluburile şi terenurile lui de golf, cu localurile şi hotelurile moderne, cu populaţia albilor şi staţia de cale ferată, de unde cei doi călători vor putea lua trenul care-i va duce la Singapore. Iar femeia, stă nemişcată pe treptele scării dela intrarea bungalowului, rămas deşert, până în ziua când va sosi noul stăpân, şi urmăreşte drumul în lungul căruia gâfâia maşina, pe care o urmăreşte cu ochii până când este învăluită de umbrele nopţii.

— Cum arăta femeia aceasta? întrebă ea.

— De, întru cât mă priveşte pe mine, eu sunt de părere că toate malaezele arată la fel, răspunse Pryce. Evident, nu mai era atât de tânără, şi dumneata ştii cum sunt indigenele, se îngraşă în mod îngrozitor.

— Se îngraşă?

I se păru şi ei absurd, dar descrierea aceasta făcu pe doamna Hamlyn să se simtă desamăgită.

— De doamnă, în casa domnului Gallagher se mânca întotdeauna bine, dacă înţelegeţi ce vreau să vă spun.

Gândul la femeia aceasta grasă, făcu pe doamna Hamlyn să se trezească numaidecât la realitate. Era nemulţumită, din pricină că în primul moment era gata să admită ca întemeiate afirmaţiile micului londonez.

— Domnule Pryce, ceea ce-mi spui dumneata, mi se pare cu desăvârşire absurd. Femeile grase nu sunt în stare să lege cu vrăji pe un bărbat care se găseşte la o depărtare de o mie de mile marine. In orice caz pentru o femeie grasă viaţa este destul de grea, chiar fără să mai lege vrăji.

— Dumneata miss, n'ai decât să râzi cât poftesti, dar să ştii dela mine, stăpânul se va curăţa, dacă nu vom face nimic pentru a-l deslega. Medicamentele nu-l vor putea scăpa; în orice caz nu-l vor putea scăpa medicamentele inventate de oamenii albi.

— Vino-ţi în fire, domnule Pryce. La urma urmelor femeia aceasta grasă nu avea niciun motiv special, ca să lege pe domnul Gallagher cu vrăji. Ţinând seamă de obiceiurile din Extremul Orient, în astfel de împrejurări, mi se pare că el a tratat-o cât se poate de bine. Ce ar putea-o determina să-i facă vreun rău?

— Noi nu cunoaştem felul de a gândi al oamenilor acestora. Un bărbat în regiunile acestea poate trăi douăzeci de ani la rând cu o indigenă, dar crezi că ştie vreunul ce se petrece în sufletul lor negru? Nu doamnă, niciunul nu are habar de aşa ceva.

Nu fu în stare să zâmbească, auzind vorbele

lui melodramatice, deoarece se simţea impresionată de convingerea ce se oglindea pe obrazul lui. Afară de asta ea ştia, mai bine decât oricare altul, că inima bărbaţilor, fie că se ascunde sub o piele albă, galbenă sau oacheşă, este plină de mistere impenetrabile.

— Dar chiar dacă femeia aceasta ar fi fost supărată pe el, dacă l-ar fi urât şi ar fi vrut să-l ucidă, ce i-ar mai putea face acuma? Nu există niciun fel de otravă a cărei acţiune să înceapă la şase sau şapte zile după ce ai luat-o, declară ea.

Dar amănuntul straniu de care totuş nu-şi dădea seamă, era tocmai faptul că doamna Hamlyn, cu întrebările acestea, încerca să se liniştească pe ea însaş.

— Eu n'am afirmat, că aci ar fi vorba despre otravă.

— Imi pare rău domnule Pryce, declară ea zâmbind, dar mi-e peste putinţă să cred în vrăjitorii.

— Dumneata ai trăit în Extremul Orient?

— Cu mici întreruperi am trăit douăzeci de ani la rând.

— In sfârşit, dacă dumneata poţi să-mi spui ce sunt în stare şi ce nu sunt în stare să facă oamenii aceştia galbeni, atunci înseamnă că dumneata ştii mult mai multe decât mine, declară Pryce şi încleştând pumnul bătu furios în bastinajul vaporului: Eu sunt sătul până în gât de ţara aceasta afurisită. Adevărul este că aproape m'a scos din minţi. Noi albii nu suntem în stare să ne măsurăm cu ei; aceasta este realitatea. Dacă-mi daţi voie, cred că

pentru mine va fi mai bine, să merg să fac un duş, căci mă simt ca un cazan în clocot.

Făcu un gest brusc de salut şi se depărtă. Doamna Hamlyn îl urmări cu privirea cum se duce grăbit, un bărbat mic de statură, îmbrăcat în haine ponosite khaki, cum dispare coborând scara spre puntea de jos, o traversează cu bărbia proptită în piept şi umerii bleojdiţi, apoi intră în salonul dela clasa a doua. Nu înţelegea de ce plecarea lui o umplea de o neliniştе stranie. Era incapabilă să-şi alunge din minte imaginea unei femei grase, care nu mai era tânără, încinsă într'un sarong şi cu ilic colorat, pe cap cu podoabe de aur, care stă pe treptele scării bungalowului şi se uită în lungul drumului pustiu. Obrazul ei bucălat e sulemenit, dar în ochii mari şi negri, fără lacrimi, nu tremură lumina niciunei expresii. Cei doi bărbaţi care plecaseră cu maşina, erau întocmai ca doi copii care se întorc acasă dela şcoală. Gallagher oftează uşurat. In dimineaţa aceasta cu lumina limpede şi cerul albastru, simte o fericire fără hotar cum îi tremură în fiinţă. Viitorul i se pare un drum însorit care şerpueşte departe, printr'o regiune împădurită.

In aceeaş zi pe înserate doamna Hamlyn întrebă pe doctor, ce mai face pacientul său. Doctorul clătină din cap.

— Am făcut toate încercările. Nu ştiu ce-aş mai putea face, răspunse doctorul abătut şi încruntă din sprâncene. Adevărată nenorocire, să dai peste un astfel de caz! Ar fi destul de grav chiar acasă, dar mi-le pe bordul unui vapor...

Doctorul era originar din Edinburgh şi-şi obţinuse diploma de curând, iar călătoria aceasta era un fel de vacanţă pe care şi-o acorda înainte de a se stabili în mod definitiv. Se simţea abătut. Avusese de gând să se distreze, dar pus în faţa acestei boale misterioase, toate planurile i se spulberaseră. Evident el era un începător fără nicio experienţă, dar făcuse tot ce ar fi putut face într'o astfel de împrejurare şi gândul că ar putea fi considerat drept un nepriceput, de către călătorii de pe vapor, îl scotea din fire.

— Ai auzit ce crede domnul Pryce? întrebă doamna Hamlyn.

— In viaţa mea n'am auzit până acuma o tâmpenie mai mare. I-am spus şi căpitanului, dar când a auzit, a sărit în sus. Nu vrea să audă vorbindu-se de aşa ceva pe vapor, căci spune, că astfel de vorbe ar putea impresiona călătorii.

— Eu nu voi sufla nimica.

Medicul se întoarse spre ea şi o privi de aproape.

— Evident, sunt convins, dumneata nu se poate să admiţi că astfel de fleacuri ar putea fi întemeiate?

— Nici vorbă.

Privirile îi rătăciră în largul mării care strălucea albastră, uleioasă şi adormită, împrejurul lor.

— Eu am trăit vreme îndelungată în Extremul Orient. Ori în părţile acestea se întâmplă lucruri straniі.

— Afacerea asta a început să mă scoată din fire, declară doctorul.

In apropierea lor doi japonezi jucau palete. Erau eleganţi şi distinşi în cămăşile lor de tennis, în pantalonii albi şi pantofii de pânză. Amândoi aveau o înfăţişare desăvârşit europeneascâ: până şi punctele le anunţau în limba engleză. Totuş uitându-se acuma la ei, doamna Hamlyn se simţi cuprinsă de o uşoară nelinişte. Uşurinţa cu care purtau hainele acestea care pentru ei erau un fel de deghisare, îi făcea să pară sinistri. Până şi nervii ei păreau că au fost puşi la încercare grea.

Foarte curând după aceea, fără ca cineva să-şi poată da seamă cum şi ce fel, printre călătorii vaporului se răspândi ştirea că Gallagher este vrăjit. In timp ce doamnele stăteau întinse pe scaunele de pe bord şi lucrau la costumele pentru serbarea de Crăciun, toate vorbeau în şoaptă, iar bărbaţii în salonul de fumat discutau acelaş subiect în timpul cocktailurilor. O mare parte dintre bărbaţii aceştia trăiseră vreme îndelungată în Extremul Orient şi din adâncul amintirilor uitate începură acuma să desgroape întâmplări stranii şi inexplicabile. Evident, ar fi fost absurd să admiţi că domnul Gallagher sufere din cauza unor vrăji cu care a fost legat, astfel de lucruri sunt imposibile, dar cu toate acestea fiecare dintre ei povestea câte un fapt extraordinar, pe care nimenea nu-l putea explica. Doctorul trebui să recunoască fără încunjur, că nu poate da nicio explicaţie a boalei de care sufere Gallagher; putea da cel mult o explicaţie physiologică, dar nu spunea nimica în legătură cu motivul pentru care fusese surprins pe neaşteptate de aceste spasme în-

groziloare. Simţindu-se în oarecare măsură responsabil, încerca să se apere.

— Ca să vă spun adevărul, acesta este un caz cu care un medic ar putea să nu se întâlnească niciodată în cariera lui, declară el. Pentru mine înseamnă nici mai mult nici mai puţin, decât că n'am avut noroc.

Sta mereu în legătură, prin telegrafie fără fir, cu toate vasele ce le întâlneau în drum şi din toate părţile primea fel de fel de propuneri, despre felul cum ar trebui să-şi trateze pacientul.

— Am încercat tot ce mi-au spus, declară el supărat. Doctorul de pe bordul vasului japonez cu care ne-am întâlnit, mi-a spus să încerc cu adrenalină. Dar de unde naiba crede că mi-aş putea procura adrenalină, aci în mijlocul Oceanului Indian?

Părea impresionat că în timp ce vaporul acesta îşi tăia drumul în largul deşertului de ape, din toate părţile se îndreptau spre el mesagii nevăzute. Deşi vasul era singur în mijlocul acestui lichid plutilor, părea totuş că a devenit un fel de centru al pământului. Jos în infirmerie bolnavul cutremurat de spasmele sughiţului sinistru, se lupta din toate puterile cu moartea. Dar în curând călătorii îşi deteră seamă că vaporul şi-a schimbat direcţia şi aflară că aveau intenţia să debarce bolnavul la Aden. Pe Gallagher îl vor preda autorităţilor portului, pentru a-l interna la spital, unde se va putea bucura de îngrijirile care pe bordul unui vas nu i-se puteau da. Şeful mecanic primise ordin să dea cazanelor maximul de presiune. Vaporul era de con-

strucţie veche şi acuma se cutremura din toate încheieturile. In timpul drumului călătorii se obişnuiseră cu ritmul normal al maşinilor şi mulţiplicarea vibraţiilor îi făcea să se enerveze şi mai mult. Neliniştea îşi făcuse loc în subconştientul oamenilor, şi sensibilitatea lor era pusă la o nouă încercare aşa că fiecare dintre ei simţea o spaimă neînţeleasă furişându-i-se în fiinţă. Dar nici acuma nu se vedea niciun vapor în largul apelor Oceanului, aşa că-ţi făcea impresia că trec pe mijlocul unei lumi moarte. De astă dată neliniştea ce luase vaporul în stăpânire şi a cărei prezenţă nimenea nu voia s'o admită, deveni un fel de maladie generală. Călătorii deveniră supărăcioşi şi oamenii se certau pentru lucruri pe care înainte de aceea nici nu le-ar fi băgat în seamă. Glumele tăioase ale domnului Jephson erau ascultate fără că cineva să mai zâmbească. Soţii Linsell avură împreună o discuţie violentă, iar doamna Linsell fusese văzută târziu noaptea, plimbându-se pe coverlă şi o auziseră vărsând asupra soţului ei o ploaie de violente reproşuri. Intr'o seară, în timpul jocului de bridge, la bar se iscă o discuţie violentă, iar împăcarea ce urmă după aceea, fu semnalul pentru o beţie generală. Lumea pomenea rareori despre Gallagher, dar el era mereu prezent în gândurile fiecăruia. Examinau cu nerăbdare harta drumului pe care-l făceau. Doctorul spunea că Gallagher nu va putea trăi mai mult de trei-patru zile şi toţi discutau întărâtaţi, problema drumului celui mai scurt până la Aden. Ce se va întâmpla cu el, după ce-l vor debarca, aceasta era o problemă

care pe ei nu-i mai putea interesa; totul era să nu moară pe bordul vaporului.

Doamna Hamlyn vizita pe Gallagher în fiecare zi. Cu aceeaş repeziciune cu care iarba răsare din pământ în regiunile tropice, după fiecare ploaie, tot aşa progresa şi boala de care suferea plantatorul. Pielea atârna largă pe oasele trupului său şi bărbia dublă i se sfrijise şi părea tot atât de fleşcăită ca şi mărgelele unui curcan. Obrazul i se scofâlcise. Abia acuma puteai să-ţi dai limpede seamă, cât era omul acesta de voinic şi prin cearşaful cu care era acoperit, i se vedea scheletul care semăna cu al unui gigant preistoric. Partea cea mai mare a timpului sta întins şi cu ochii închişi, toropit de morfină, dar cu toate acestea se cutremura de îngrozitoarele spasme, din creştetul capului până în tălpile picioarelor. Când se întâmpla ca din când în când să deschidă ochii, vedeai numaidecât că sunt supranaturali de mari. Din fundul orbitelor negre ochii aceştia te priveau speriaţi şi tulburi. Uneori trezindu-se din adâncul toropelii ce pusese stăpânire pe el, se uita la doamna Hamlyn şi un zâmbet galant îi înflorea pe buze.

— Ce mai faci, domnule Gallagher? întrebă ea.

— Uhîm, cam greu, dar merge. Mă voi face bine, după ce vom scăpa de căldura aceasta blestemată. Sfinte Doamne, de ai şti cu câtă nerăbdare mă gândesc la o baie în apele reci ale Atlanticului. Aş vrea să simt valurile cenuşii şi reci ale mării din Galway bătându-mi în piept, în timpul când înot.

Pe urmă sughițul îi cutremură din nou trupul. Domnul Pryce și infirmiera făceau cu rândul de gardă. Obrazul micului londonez nu mai avea aceeaș expresie de impudică veselie, ci părea morocănos.

— Ieri a trimis căpitanul după mine, spuse el doamnei Hamlyn, după ce rămaseră singuri. M'a dăscălit în toate chipurile.

— In legătură cu ce?

— Spunea că nu vrea să mai audă vorbele acestea spuse în șoaptă; că astfel de svonuri sperie călătorii și că ar fi mai bine să-mi pun strajă gurii, căci altfel voi avea de a face cu el. Eu însă nu port nicio vină, căci n'am spus nimănui nimica, decât dumitale și doctorului.

— Pe vapor toată lumea nu vorbește altceva, decât despre asta.

— Știu foarte bine. Dar probabil dumneata îți închipui că eu sunt singurul care am făcut această afirmație. Toți cei care sunt pe puntea de jos și toți chinejii, știu limpede ce s'a întâmplat cu domnul Gallagher. Cred că nu-ți închipui că oamenii aceștia ar avea nevoie să învețe ceva dela noi? Ei știu cu certitudine, că boala de care sufere, nu este ceva firesc.

Doamna Hamlyn tăcea. Aflase dela cameristele indigene ale unor călători, că toată lumea, afară de cei albi, era convinsă că femeia pe care Gallagher o abandonase în depărtatul Selantan, îl ucidea acuma cu ajutorul vrăjilor ei. Toți aceștia așteptau, ca imediat ce vor ajunge să vadă în zare țărmul stâncos și sterp al Arabiei, sufletul său se va des-

părți de trup.

— Căpitanul mi-a spus că dacă va afla că încerc să fac ceva necurat, mă va închide în cabină, pentru tot restul drumului, adăugă Pryce și obrazul bucălat i se întunecă.

— Ce adecă să faci necurat?

O clipă se uită la ea și o examină furios, ca și când ar fi avut și ea o parte de vină pentru atitudinea ostilă a căpitanului față de el.

— Doctorul a încercat tot ce i-a trecut prin minte și tot ce știe, și a trimis radiograme în toate părțile, dar la ce i-au folosit? Te rog să-mi spui și mie? Nu este în stare să-și dea seamă că stăpânul este pe moarte? Acum nu a mai rămas decât un singur mijloc pentru a-l putea salva.

— Care anume?

— El moare din pricina vrăjilor și tot cu vrăjile va trebui să-l scăpăm de moarte. Te rog, să nu-mi spui, că așa ceva nu se poate. Am văzut un astfel de caz chiar cu proprii mei ochi. Glasul lui răsuna întărâtat și strident. Am văzut un bărbat pe care l-au smuls chiar din ghiarele morții, imediat ce au chemat un *pawang*, ceea ce este un felcer, cum i-am zice noi, dar care în realitate este vrăjitor, și acesta a început să înșire tot felul de descântece pe care numai el le știe. Crede-mă... am văzut cu ochii mei ce s'a întâmplat.

Doamna Hamlyn nu zise nimica. Pryce o cercetă bănuitor cu privirea.

— Unul dintre călătorii de pe puntea inferioară este un vrăjitor, ca și *pawangul* pe care l-am văzut

în Federația Statelor Malaice. Mi-a spus că el este gata să deslege vrăjile legate de femeia din Selantan. Dar pentru asta are nevoie de un animal viu. Cred că un cocoș va fi de ajuns.

— Ce nevoie ai de un animal viu? întrebă doamna Hamlyn și încruntă ușor din sprâncene.

Londonezul se întoarse din nou și se uită bănuitor la ea.

— Dacă vrei să mă asculți pe mine, prefă-te că nu știi nimica despre afacerea asta. Dar crede-mă, voi pune totul în mișcare, pentru ca să salvez viața stăpânului meu. Iar dacă se va întâmpla să afle căpitanul ceva, și să mă închidă în cabină, n'am ce-i face.

In clipa aceasta doamna Linsell apăru pe coverta și domnul Pryce făcu obișnuitul său gest de salut și se depărtă. Doamna Linsell venise să roage pe doamna Hamlyn să-i încerce costumul pe care și-l făcea pentru serata din ziua de Crăciun, iar în timp ce coborau amândouă spre cabine, își exprimă teama că Gallagher ar putea să moară chiar în ziua Crăciunului. In cazul acesta nu mai puteau da serbarea proectată. Spusese doctorului că nu va mai sta nici odată de vorbă cu el, dacă se va întâmpla așa ceva, iar doctorul îi răspunsese că-și va da toată silința să țină bolnavul în viață, cel puțin până când va trece ziua de Crăciun.

— In felul acesta cred că va fi mai bine și pentru el, declară doamna Linsell.

— Pentru cine? întrebă doamna Hamlyn.

— Pentru domnul Gallagher, săracul de el, răs-

punse doamna Linsell. Cred că nimenea nu este dispus să moară tocmai în ziua de Crăciun, nu-i aşa?

— De, eu n'aş putea să-ţi spun cu precizie, răspunse doamna Hamlyn.

In aceeaş noapte, după ce dormise puţin, se trezi plângând. Constatarea că a plâns prin somn, o înspăimântă puţin. Asta însemna că slăbiciunea fizică pusese stăpânire pe voinţa ei şi nu mai era în stare să se împotrivească amărăciunii fireşti care-i înlăturase puterea de voinţă. Prin minte îi trecură din nou, ca de atâtea ori până acuma, toate amănuntele nenorocirii care o lovise; îşi repetă în gând conversaţiile avute cu soţul ei, şi-şi zise că ar fi fost mai bine să spună cutare şi să nu fi pomenit despre cutare. Ar fi preferat să nu afle nimic despre escapada aceasta nebunească a soţului ei. Se întrebă chiar, nu cumva ar fi fost mai bine să-şi uite de mândria ei obişnuită şi să închidă ochii în faţa adevărului dureros? Era o femeie de societate şi ştia foarte bine, că despărţindu-se de soţul ei, nu înseamnă că a pierdut numai iubirea; pierdea liniştea căminului şi viaţa tihnită pe care o dusese, mijloacele largi de care dispunea şi o situaţie respectabilă în lume. Cunoscuse o mulţime de femei despărţite de bărbaţi, care duceau viaţă echivocă, trăind dintr un venit foarte redus, şi ştia de asemenea cât de repede se plictiseau prietenele lor de ele. Dar afară de asta ea nu cunoştea pe nimenea. Era tot atât de singură, ca şi vaporul acesta care-şi tăia gâfâind drumul în largul apelor pustii ale Oceanului, tot atât de singură ca şi bărbatul acela care trăgea

să moară în infirmeria de jos, fără să aibă pe nimenea în apropierea lui. Doamna Hamlyn înţelese, că acuma după ce o copleşiseseră gândurile, îi va fi foarte greu să adoarmă din nou. In cabină era o căldură chinuitoare. Se uită la ceas; arătătoarele coborâseră între patru şi patru-jumătate; mai avea de petrecut două ceasuri chinuitoare, înainte de a răsări lumina binefăcătoare a zilei.

Imbrăcă un kimono şi se urcă pe punte. Noaptea era întunecoasă şi cerul, cu toate că nu avea pic de nori, în fundul lui nu se vedea nicio stea. Gemând şi cutremurându-se din toate încheieturile, vechiul vapor îşi tăia drumul cu toată presiunea pe mijlocul întunerecului. După ce ajunse la celălalt capăt al punţii, se sprijini de bastinaj. Privirile îi fură atrase pe neaşteptate de o licărire de lumină ce se vedea pe puntea inferioară. Se plecă mai adânc şi cu băgare de seamă peste bastinaj. Aţâţaseră un foc de vreascuri şi nu putea vedea decât licărirea, deoarece spatele goale ale indigenilor care se chirciseră împrejurul focului, ascundeau flacăra. In marginea grupului, mai curând bănui decât văzu, silueta unui bărbat mic de statură, îmbrăcat în pyjama. Toţi cei din grup erau indigeni, dar acesta era european. Trebuia să fie Pryce şi bănui imediat că aci se desfăşură ritualul unei ceremonii vrăjitoreşti. Trase cu urechea şi i se păru că aude murmurul stins al unor descântece. Incepu să tremure. Dar îşi dete seamă că oamenii aceştia erau prea preocupaţi de ceea ce făceau, pentru a se mai gândi că ar putea fi urmăriţi de cineva. Tofuş nu îndrăsni să se mişte.

Apoi dintr'odată tăcerea adormită a nopţii fu cutremurată de un hârşâit ascuţit, întocmai ca o bucată de mătasă pe care o rupi în două, şi se auzi cântatul cocoşului. Doamna Hamlyn era gata să dea un ţipăt. Domnul Pryce încerca să salveze viaţa prietenului şi stăpânului său, aducând un sacrificiu zeilor sângeroşi ai întunecatului Orient. Glasul continua să murmure cadenţa aceloraş vorbe misterioase. Pe urmă în mijlocul cercului întunecat se produse o mişcare; se întâmpla acum ceva, ce ea nu putea înţelege; pe urmă se auzi cloncănitul cocoşului, un cloncănit speriat şi repede, după care se ridică un alt sunet, straniu şi de nedescris. Vrăjitorul tăiase gâtul cocoşului, apoi se făcu tăcere; mişcările pe care nu le putea înţelege, se desfăşurau înainte şi puţin după aceea i se păru că cineva încearcă să stingă focul, călcându-l în picioare. Oamenii a căror siluete tulburi le văzuse, se topiră numaidecât în noapte şi din nou se întinse tăcerea pe deasupra vaporului în adâncul căruia se auzea iarăş gâfâitul ritmic al maşinilor.

Doamna Hamlyn rămase o vreme nemişcată, stăpânită de o uşoară spaimă, pe urmă se desprinse de lângă bastinaj şi se întoarse cu paşi înceţi, plimbându-se în lungul punţii. In drumul ei găsi un scaun pe care se aşeză. Trupul îi mai tremura şi acuma. Bănuia ce se întâmplase pe puntea inferioară, dar nu putea înţelege. Nu ştia de câtă vreme stă nemişcată, dar într'un târziu simţi că începe să se reverse de ziuă. Nu era încă lumină, dar nici noapte nu mai era. Pe fondul întunecat al cerului putea acum

distinge marginile vaporului. Pe urmă văzu pe cineva că se apropie de ea. Era un bărbat îmbrăcat în pyjama.

— Cine-i acolo? întrebă ea enervată.

— E numai doctorul, răspunse un glas prietenos.

— O... ce faci dumneata pe punte, la această oră din noapte?

— Am stat cu Gallagher, răspunse doctorul şi aşezându-se alături de ea, îşi aprinse o ţigară. I-am făcut o puternică injecţie hypodermică şi acuma s'a mai liniştit.

— I-a fost atât de rău?

— Credeam că va muri. Am stat lângă el de veghe, dar cu totul pe neaşteptate am băgat de seamă că se ridică în pat şi începe să vorbească în limba malaeză. Evident, eu nu înţelegeam nimica. Repeta fără încetare acelaş cuvânt.

— Probabil cuvântul acesta era un nume. Numele unei femei.

— Voia să se dea jos din pat. E un bărbat foarte puternic, chiar în starea de acuma. Pe cinstea mea, a trebuit să mă lupt cu el din toate puterile. Mă temeam, nu cumva să se arunce peste bord. I se părea că-l cheamă cineva.

— La ce oră s'a petrecut scena aceasta? întrebă doamna Hamlyn cu glasul stins.

— Intre patru şi patru-jumătate. De ce?

— Aşa, fără niciun motiv.

Se simţi cutremurată de un fior.

Ceva mai târziu, după ce viaţa de bord îşi reluă cursul normal, doamna Hamlyn întâlni pe Pryce

trecând pe punte, dar părea îngândurat şi după ce o salută grăbit, se depărtă cu paşi repezi. Părea obosit şi chinuit de griji. Doamna Hamlyn se gândi din nou la femeia aceea grasă, cu podoabe de aur în păr, care sta pe treptele scării bungalowului pustiu şi se uita la drumul ce şerpuia printre copacii subţiri şi frumoşi ai plantaţiei de cauciuc.

Era o căldură de te sufocai. Acum înţelegea de ce noaptea trecută fusese atât de întunecoasă. Cerul nu mai era albastru, ci de o albeaţă uniformă; adâncul lui tulbure nu mai avea nici urmă de nori; părea ca şi când în straturile de sus ale atmosferei, aerul ar fi stat întins şi nemişcat ca un linţoliu. Pe deasupra mării, tot atât de incolore ca şi cerul, nu se simţea nicio boare de vânt; apele erau tot atât de nemişcate ca şi văpselile din căcătoarea unui boiangiu. Călătorii stăteau cu ochii rătăciţi şi la cea mai mică mişcare pe care o făceau, începeau să gâfâie şi mărgelele de sudoare le picurau de pe frunţi. Vorbeau în şoaptă. O spaimă neînţeleasă părea că apasă asupra vaporului şi nu mai îndrăsneau să râdă, nici să vorbească cu glasul ridicat. In sufletul fiecăruia începea să se ridice un fel de revoltă; oamenii aceştia plini de viaţă şi de sănătate erau chinuiţi de gândul, că aproape de ei, zăcea un om care trage să moară, dar deşi nu aveau nicio legătură directă cu el, gândul acestei morţi misterioase, nu-i mai părăsea nici pentru o singură clipă. In salonul de fumat, unul dintre plantatori, cu paharul de gin în mână, îşi exprimă fără niciun încunjur gândul care de altfel îi preocupa pe toţi:

— De, dacă e vorba să se cureţe, declară el, atunci ar fi mai bine să se grăbească şi să termine odată. A început să-mi fie leahamite de aşteptarea asta.

Ziua părea că nu se mai termină. Doamna Hamlyn se simţi mai uşurată, văzând că a sosit vremea cinei. Asta însemna că trecuse o bună bucată de timp. Se aşeză la masa doctorului.

— Când vom ajunge la Aden? întrebă ea.

— Probabil mâine. Căpitanul spune că între orele cinci şi şase dimineaţa vom putea vedea litoralul.

Se întoarse spre el şi-l privi dintr'o parte. Doctorul se uită o clipă la ea, pe urmă coborâ privirea şi se aprinse la faţă. Îşi aduse aminte de femeia aceea grasă, femeia care se aşezase pe treptele scării bungalowului şi spusese că Gallagher nu va ajunge să vadă litoralul. Doamna Hamlyn se întrebă, oare şi tânărul acesta sceptic şi pozitivist, o fi ajuns acuma să creadă în posibilitatea efectelor acestor mistere. Doctorul se încruntă, apoi ca şi când ar fi încercat să se reculeagă, ridică din nou privirea spre ea.

— Te rog să mă crezi, mă voi simţi foarte mulţumit, să pot preda pe pacientul meu, celor dela spitalul din Aden, declară el.

Ziua următoare era Ajunul Crăciunului. Când doamna Hamlyn se trezi, după un somn neliniştit, afară începuse să se lumineze de ziuă. Se uită prin hublonul cabinei şi văzu că cerul era limpede şi de coloarea argintului; în timpul nopţii negura se destrămase şi dimineaţa părea strălucitoare. Îşi simţi

inima ușoară și se urcă pe punte, plimbându-se până departe spre proră. La marginea zării o stea clipea palidă pe poala cerului. Pe deasupra apelor mării tremurau unde, ca și când o mână nevăzută ar fi răscolit în goană oglinda adormită. Lumina era neobișnuit de blândă și delicată, întocmai ca verdele crud al frunzelor pădurii în primăvară, și limpede ca și clăbucetul păraielor de munte; când scapă dintre stânci. Se întoarse spre soarele ce se ridica trandafiriu spre răsărit și văzu pe doctor că se apropie de ea. Era îmbrăcat în uniformă și se vedea că nu dormise toată noaptea; era în capul gol și cu părul sbârlit, iar după felul în care umbla, cu umerii bleojdiți, vedeai numaidecât că a ajuns la capătul puterilor. Înțelese că Gallagher a murit. După ce se apropie de ea, îl văzu că este cu ochii plini de lacrimi. Părea atât de tânăr, încât se simți înduioșată. Îl apucă de mână.

— Bietul băiat! exclamă ea. Abia te mai ții pe picioare.

— Am făcut tot ce mi-a stat în putință, răspunse doctorul. Aș fi ținut atât de mult să-l pot scăpa.

Glasul i se frânse și constată că starea nervilor lui era aproape de isterie.

— Când a murit?

Închise ochii, încercând să se stăpânească și buzele începură să-i tremure.

— Acum câteva minute.

Doamna Hamlyn oftă. Nu știa ce să mai zică. Privirile îi rătăciră în largul mării liniștite, indiferente și eterne. Se așternea din toate părțile împre-

jurul lor, tot atât de nesfârşită ca şi durerea omenească. Apoi dintr'odată privirile i se opriră asupra unui punct, departe în faţa lor, în fundul zării, unde începea să se profileze o îngrămădire de nori. Dar liniile prăpăstioase erau prea limpezi ca să fie nori. Intinse mâna şi apucă pe doctor de braţ.

— Ce se vede, colo în faţa noastră?

Se uită o clipă în partea indicată de ea şi-l văzu că obrazul său ars de soare devine livid.

— E pământul Arabiei.

Doamna Hamlyn îşi aduse din nou aminte de malaeza aceea grasă, care sta fără să zică nimica, pe treptele bungalowului lui Gallagher. Oare ea o fi ştiind că el a murit?

Ii făcură prohodul după ce soarele se ridică sus pe cer. Se adunaseră cu toţii pe puntea inferioară şi la hubloanele cabinelor, călători de clasa întâia şi a doua chelnării europeni şi ofiţerii de bord. Misionarul cetea slujba morţilor.

Omul născut în dureri din pântecele femeii nu are decât scurtă vreme de trăit şi viaţa lui este plină de dureri. Răsare şi se duce ca şi florile câmpului; viaţa lui trece ca o umbră, şi nu are statornicie...

Pryce se uita încruntat la puntea vaporului şi strângea din fălci. Nu era mâhnit, căci furia ce-i răscolea sufletul, era mai puternică decât mâhnirea. Doctorul şi Consulul se opriseră unul lângă altul. Pentru ochii lumei Consulul luase o atitudine conformă cu evenimentul, aşa cum se cădea unei personalităţi oficiale, dar doctorul care acum era bărbierit proaspăt, părea palid şi abătut, în uniforma

lui albă şi plină de tresc. Dela el privirile doamnei Hamlyn se îndreptară spre doamna Linsell. O văzu că se strânsese lângă bărbatul ei şi plângea, iar el o ţinea de mână. Nu înţelegea de ce o impresionează atât de adânc vederea acestor doi oameni. In clipa aceasta de durere, probabil chinuită de emoţia ultimelor zile, doamna Linsell se refugiase în mod instinctiv sub aripa ocrotitoare a soţului ei. Dar doamna Hamlyn se simţi pe neaşteptate cuprinsă de un fior şi plecă ochii spre scândurile punţii, căci nu voia să vadă ce se întâmplă de aci înainte. Misionarul se oprise şi simţi în apropierea ei un fel de mişcare. Unul dintre ofiţeri dete un ordin. Glasul misionarului se ridică din nou:

Căci vrut-a cel A-tot-puternic în marea lui milă şi iubire de oameni, să ia la sine sufletul robului său şi a fratelui nostru plecat; de aceea încredinţăm huma lui trecătoare, adâncurilor apei care-l vor învălui şi se vor înfrăţi cu el, în aşteptarea învierii trupului, când marea ne va da morţii ei înapoi.

Doamna Hamlyn simţi arsura lacrimilor fierbinţi picurându-i în lungul obrazului. Pe urmă se auzi plescăitul surd al apei, şi glasul misionarului se ridică din nou.

După terminarea slujbei, călătorii se împrăştiară; cei dela clasa a doua se întoarseră în sălile lor comune şi numaidecât după aceea sunetul clopotului îi chemă la masă. Dar cei dela clasa întâia începură să se plimbe fără niciun rost pe punte. Majoritatea bărbaţilor se îndreptase spre salonul de fumat unde încercau să se înveselească puţin cu câte un whiskey şi sifon. Consulul însă afişase pe partea din afară

a salonului sufrageriei o convocare adresată tuturor călătorilor. Fiecare dintre ei bănuia subiectul ce se va discuta şi la ora dinainte hotărâtă îşi făcură apariţia. Erau mai veseli decât fuseseră în timpul ultimei săptămâni, şi numai datorită rezervei impuse de bunacuviinţă, îşi puteau stăpâni conversaţiile sgomotoase. Consulul îşi puse monoclul şi le aduse la cunoştinţă, că au fost convocaţi pentru a discuta problema balului costumat ce trebuia să se ţină a doua zi. Ştia că toţi cei de faţă păstrează o adâncă simpatie pentru defunctul domn Gallagher, tocmai de aceea se gândise să le propună expedierea unei telegrame de condoleanţe către familia lui, dar după examinarea minuţioasă a hârtiilor acestuia, se constatase că nu are nicio rudă şi niciun prieten mai apropiat, cu care s'ar fi putut pune în legătură. După toate probabilităţile defunctul domn Gallagher nu avea pe nimenea în lumea aceasta. Totuş s'a gândit (el Consulul) că va trebui să-şi exprime sincera mulţumire faţă de medicul vaporului, despre care era convins că a făcut tot ce se putea face în situaţia dată.

— Bravo, bravo! aplaudară călătorii.

Trecuseră cu toţi prin clipe de grea încercare, continuă Consulul, şi probabil pentru unii dintre cei de faţă se va părea, că ar fi mult mai cuviincios faţă de memoria defunctului, dacă balul costumat s'ar amâna până în ajunul Anului Nou. Totuş, le mărturisi el fără niciun încunjur, el nu este de această părere, şi era încredinţat că dacă ar fi avut posibilitatea, nici domnul Gallagher nu ar fi accep-

lat așa ceva. Evident, decizia va trebui luată de majoritatea participanților. Doctorul se ridică în picioare și mulțumi Consulului și călătorilor pentru măgulitoarele cuvinte spuse la adresa lui; de fapt trăiseră câteva zile foarte grele, dar totuș el a fost autorizat de comandantul vasului să le spună, că dorința lui ar fi să se țină toate festivitățile în ziua de Crăciun, așa cum a fost proectat dela început, și ca și când nu s'ar fi întâmplat nimica. El (doctorul) poate adăuga doar atât, că după părerea comandantului, toți călătorii de pe vas au ajuns într'o stare morbidă, așa că tuturora le va face bine, dacă vor încerca să se distreze de Crăciun. Pe urmă se ridică soția misionarului și declară, că nu trebue să se gândească numai la ei înșiși; Comitetul Organizator al balului hotărâse să se facă un pom de Crăciun pentru copii, imediat după ce călătorii dela clasa întâia se vor ridica dela masă; ori copiii așteaptă nerăbdători să vadă pe toată lumea în costume; ar fi deci o imprudență ca acești copii să rămână desamăgiți; evident, nimenea nu ar putea regreta mai mult moartea întâmplată, decât ea însaș și poate spune chiar dela început, că nu se simte câtuș de puțin îndemnată să danseze, tocmai acuma când este atât de abătută, dar totuș ar fi un gest egoist din partea ei, dacă ar lăsa să prevaleze sentimente care în această împrejurare nu pot fi nimănui de folos. Vor trebui să se gândească la cei mici. Cuvintele acestea impresionară adânc pe ascultători. Fiecare dorea să-și uite de spaima care ținuse vaporul zile de-a-rândul în stăpânirea ei;

erau cu toţii în viaţă şi doreau să se bucure de ea; dar totuş presimţeau că ar fi mai frumos, dacă ar încerca să pară mai impresionaţi de ceea ce se întâmplase. Era cu totul altceva, dacă dorinţa lor putea fi realizată şi din consideraţiuni altruiste, cum era de pildă bucuria pregătită copiilor cu pomul de Crăciun. Când doctorul le propuse să ridice mânile, toată lumea — afară de doamna Hamlyn şi o doamnă mai în vârstă, chinuită de reumatisme, — se grăbi să ridice mâna în sus şi să voteze pentru balul costumat.

— Majoritatea este pentru bal, declară Consulul. Daţi-mi voie să vă felicit pentru hotărârea cuminte pe care aţi luat-o.

In clipa când toată lumea socoti că a sosit momentul să se retragă, unul dintre plantatori se ridică în picioare şi declară, că ar avea de făcut o propunere. Ţinând seamă de împrejurări, nu ar fi oare cu cale să invite şi pe cei dela clasa a doua? Toţi aceştia veniseră la înmormântarea de azi dimineaţă. Misionarul se ridică în picioare, ca să susţină şi el această propunere. Intâmplările din ultimele zile îi apropiaseră pe toţi, spunea el, şi în faţa morţii toţi oamenii sunt egali. Consulul luă din nou cuvântul. Amănuntul acesta fusese discutat şi la întrunirea precedentă şi ajunseseră la concluzia că pentru călătorii de clasa a doua va fi mult mai plăcut, dacă vor avea un bal al lor. Imprejurările însă dau şi ele o altă înfăţişare situaţiei şi el este categoric de părere, ca să se revină asupra hotărârii luate data trecută.

— Bravo, bravo! strigară din nou cei de faţă.

Un val de democraţie se abătu asupra lor şi moţiunea fu votată cu unanimitate. Se despărţiră mulţumiţi şi fiecare se simţea cu sufletul încărcat de bunăvoinţă şi dragoste faţă de aproapele său. La entusiasmul general se mai adăugară şi paharele de băutură cu care încercau să se cinstească unul pe altul.

Astfel se întâmplă că seara următoare doamna Hamlyn îşi îmbrăcă şi ea costumul pentru bal. Nu era câtuş de puţin dispusă să se distreze şi în primul moment se gândi să pretexteze o indispoziţie; dar îşi dete seamă că nimenea nu o va crede şi-şi vor închipui despre ea că este înfumurată. Îmbrăcase un costum de Carmen şi nu putu rezista îndemnului de a se face cât mai fermecătoare posibil. Îşi dete genele cu creion şi îşi rumeni obrajii. Costumul îi venea foarte bine. Când se auzi glasul sirenei, intră în salon şi fu primită cu exclamaţii de mirare. Consulul (care era un om hazliu) veni în costum de dansatoare şi fu întâmpinat cu hohote de râs. Misionarul şi soţia lui, travestiţi în costume de mandjurieni, păreau cam stângaci, dar foarte mândri de ei. Doamna Linsell îmbrăcată în costum de Colombină încerca să arate tot ce se putea arăta din picioarele ei frumoase. Soţul ei era îmbrăcat într'un costum de arab, iar doctorul venise ca Sultan Malacz.

Circulase o listă de subscripţie, pentru adunarea sumelor necesare pentru plata şampaniei dela banchetul care fu foarte vesel. Societatea de navi-

gaţie oferise pachete de surprize în care erau pălării de hârtie pe care participanţii şi le puseră în cap. Salonul era vărgat de serpentinele pe care şi le aruncau unul altuia şi pe deasupra meselor pluteau baloane, care se legănau pe deasupra meselor, dela un capăt la altul al sălii. Toată lumea striga şi râdea. Erau foarte veseli şi nimenea nu ar fi putut afirma că participanţii nu se distrează. Imediat ce se ridicară dela masă, trecură în salonul unde fusese aşezat pomul de Crăciun în care ardeau lumânările. Pe urmă aduseră copiii care ţipau de bucurie şi le împărţiră daruri. Intr'un târziu începu şi dansul. Călătorii dela clasa a doua se îngrămădiseră sfioşi împrejurul porţiunii de pumte, rezervată pentru dansatori şi din când în când câte o pereche îndrăsnea să iasă la iveală şi să danseze.

— Sunt foarte mulţumit că i-am invitat şi pe aceştia, declară Consulul în timp ce dansa cu doamna Hamlyn. Eu sunt un spirit liberal şi cred că este foarte frumos din partea lor, că nu se amestecă între noi.

Doamna Hamlyn însă băgă de seamă că Pryce nu era printre cei veniţi la serbare, şi când i se oferi ocazie, întrebă pe unul dintre călătorii dela clasa a doua, unde a rămas.

— Este beat mort, răspunse cineva. In timpul dup amiezii l-am aşezat în pat şi am încuiat uşa cabinei.

Consulul veni s'o poftească din nou la dans, şi părea extrem de vesel. Dar doamna Hamlyn, fără să ştie de ce, îşi dete seamă că nu mai este în stare

să suporte sgomotul strident pe care-l făcea orchestra de amatori, glumele Consulului şi veselia dansatorilor. Nu înţelegea motivul, dar veselia oamenilor acestora pe bordul vaporului care-şi tăia drumul prin noaple şi apele Oceanului pustiu, o umplea de groază. Când scăpă din mâinile Consulului, se furişă din sală şi după ce se încredinţă că nu o vede nimenea, urcă scara şi ieşi pe punte. Aci totul era învăluit de întunerec şi tăcere. Se apropie încet de un colţişor unde ştia că nu va veni nimenea s o deranjeze. Dar auzi un râs uşor şi i se păru că într un colţ al vaporului vede o Colombină şi un Sultan Malaez. Doamna Linsell şi doctorul de bord reluaseră din nou flirtul întrerupt de moartea lui Gallagher.

Aproape toţi alungaseră, cu un fel de cruzime, amintirea bietului om care trăise izolat şi murise într'un mod atât de enigmatic în apropierea lor. Nu simţeau niciun fel de părere de rău pentru el, ci dimpotrivă, un fel de supărare, din pricină că-i determinase să nu se simtă la îndemână, timp de câteva zile. Acuma se repeziseră cu lăcomie în vâltoarea vieţii de fiecare zi, făcând glume, flirtând şi bârfind. Işi aduse aminte de Consulul care declarase că între hârtiile lui Gallagher nu se găsise nicio scrisoare, din care s'ar fi putut deduce că ar avea vreun prieten căruia să-i dea de ştire despre moartea lui, şi fără să înţeleagă de ce, amănuntul acesta i se păru extrem de tragic. Gândul că bărbatul acesta a putut trece prin viaţă într'o singurătate atât de completă, i se părea straniu. Işi aducea aminte că

abia cu puține zile în urmă, se îmbarcase la Singapore, plin de sănătate și de viață și gata să-și desvăluie în fața primului venit, planurile îndrăznețe de viitor. Se simți cuprinsă de amărăciune și prin minte îi trecură cuvintele întrebuințate de misionar în timpul prohodului: *Omul născut în dureri, din pântecele femeii, nu are decât scurtă viață de trăit și viața lui este plină de dureri. Răsare și se duce ca și florile câmpului...* An de an se gândise în fiecare zi și-și făurise planurile pentru viitor; ținea atât de mult să trăiască și avea atâtea motive pentru care ar fi putut trăi, dar în clipa când întinsese mâna, ca să prindă visurile ce tocmai treceau pe lângă el... O, era atât de dureros să te gândești, încât toate celelalte amărăciuni din viață păreau lipsite de importanță alături de aceasta. Moartea cu misterele ei era singurul amănunt care putea să intereseze. Doamna Hamlyn se plecă peste bastinaj și se uită la cerul înstelat. De ce caută oare oamenii să-și amărască singuri viața? N'au decât să plângă pe cei care le-au fost dragi și au murit, căci moartea este întotdeauna îngrozitoare, dar încolo ce rost are să te sbuciumi, să fii răutăcios față de alții, să fii vanitos și să faci pe alții să sufere? Se gândi din nou la ea însaș și la soțul ei și la femeia de care se îndrăgostise într'un mod atât de straniu. Ii spusese și el că trăim fericiți un timp atât de scurt și că numai moartea este veșnică. Se gândi adânc și vreme îndelungată, apoi cu totul pe neașteptate, ca la scăpărarea unui fulger prin întunerecul unei nopți de vară, în sufletul ei se făcu lumină și făcu o constatare care o miră pe

ca însaş: în sufletul ei nu mai era acuma nicio urmă de supărare împotriva soţului ei şi nici de gelozie împotriva rivalei. Din adâncurile necunoscute ale conştiinţei ei i se ridica un sentiment, întocmai ca lumina răsăritului de soare, şi-i umplea sufletul de duioşie şi de pace. Din moartea tragică a acestui irlandez necunoscut, răsări curajul de care avea nevoie pentru a lua o hotărâre extremă. Inima începuse să-i bată furioasă din pricina nerăbdării de a trece la fapte. Toată fiinţa îi era acum stăpânită numai de dorinţa sacrificiului.

Muzica se stinsese, balul era terminat; majoritatea călătorilor se culcase, iar ceilalţi erau în salonul de fumat. Coborâ scara spre cabine, fără să întâlnească pe nimenea în cale. Desfăcu mapa de scrisori şi începu să scrie soţului ei:

Dragul meu. E noaptea de Crăciun şi aş vrea să-ţi spun că sufletul mi-e încărcat de duioşie, pentru voi amândoi. Am fost proastă şi lipsită de cumpăt. Cred că pe cei care ne sunt dragi, ar trebui să-i lăsăm să fie fericiţi, în felul în care înţeleg ei fericirea, şi că trebue să-i iubim în de ajuns, pentru ca să nu simţim amărăciunea purtării lor. Aş vrea ca tu să ştii, că nu sunt supărată de loc, pentru mulţumirea ce şi-a făcut loc într'un fel atât de straniu în viaţa ta. Nu mai sunt geloasă, nici nu mă simt jignita şi nici nu doresc răzbunare. Să nu-ţi faci niciun reproş din pricina mea, gândindu-te că eu mă voi sbuciuma şi că voi fi condamnată să trăesc viaţă de sihăstrie. Dacă se va întâmpla să ai vreodată nevoie de mine, vino, fără să mai stai la gânduri, şi te voi primi mulţumită, fără să-ţi fac reproşuri şi fără să fiu supărată pe tine. Iţi sunt foarte recunoscătoare pentru anii plini de fericire şi duioşie pe care i-am trăit alături de tine, în schimbul cărora aş vrea să-ţi ofer toată afecţiunea care nu formulează nicio pretenţie asupra ta şi cred că este un sentiment cu totul desinteresat. Gândeşte-te la mine cu bunăvoinţă şi să fii fericit, fericit, fericit.

Semnă scrisoarea şi o băgă într'un plic. Deşi

ştia că nu o va putea expedia înainte de a ajunge la Port Said, ar fi vrut s'o poată pune numaidecât la cutie. După ce termină, începu să se desbrace şi se uită în oglindă. Ochii îi străluceau şi sub fulguirea de roşu, obrajii îi erau aprinşi. Viitorul nu i se mai părea atât de deşert, ci luminos şi plin de nădejdi. Se strecură sub plapumă şi fu cuprinsă numaidecât de un somn adânc şi fără vise.

UN POST IN JUNGLA

Noul ajutor sosi în timpul dup'amiezii. După ce domnul Warburton, Rezidentul districtului, află că prahul a apărut în zare, își puse casca colonială și se îndreptă spre debarcader. Când trecu, garda formată din opt soldați dyaci, mici de statură, prezentă armele. Constată mulțumit că soldații lui aveau atitudine marțială, în uniformele albe și curate, iar armele luceau ca poleite. Soldații aceștia îi făceau cinste. Se opri pe podișca debarcaderului și se uită spre cotitura fluviului de unde trebuia să apară numaidecât prahul. Arăta foarte elegant în pantalonii albi imaculați și pantofii de pânză. Sub braț strângea un baston de trestie de Malacca, cu mânerul de aur, pe care i-l dăruise Sultanul din Perak. Sosirea noului său ajutor îi inspira sentimente nu tocmai lămurite. In district era mai mult de lucru, decât ar fi putut să pridideasca un om singur, iar când trebuia să-și facă inspecțiile periodice, nu se cădea să lase postul în grija unui singur funcționar indigen; dar trecuse vreme atât de îndelungată, de când el era singurul alb în aceste paragini, încât ar fi fost incapabil să se gândească altfel la sosirea

unui al doilea, decât cel mult cu o uşoară nemulţumire. Se obişnuise cu singurătatea. In timpul războiului nu văzuse un obraz de englez vreme de trei ani încheiaţi. Intr'un rând când i se ceruse să găzduiască un inspector forestier, fu cuprins de spaimă şi în ziua când trebuia să sosească străinul, după ce făcuse toate pregătirile pentru primirea lui, pretextă o afacere urgentă şi lăsându-i câteva rânduri în care-i spunea că este obligat să plece fără întârziere în susul fluviului, evadă de acasă şi nu se mai întoarse până când îi deteră de ştire că mosafirul său a plecat.

Prahul apăru în mijlocul pânzei tulburi de apă a fluviului. Vâslaşii erau deţinuţi dyaci care fuseseră condamnaţi pentru diverse delicte, şi pe debarcader erau doi gardieni care-i aşteaptau, să-i ducă din nou la închisoare. Erau oameni voinici, obişnuiţi cu drumurile în lungul fluviului şi apa vâjâia sub loviturile lor de lopeţi. Când barca se opri în faţa debarcaderului, de sub cortul de pânză ieşi un bărbat şi coborâ pe ţărm. Garda prezentă armele.

— In sfârşit, bine c'am ajuns. Pe cinstea mea, toate oasele mi-au înţepenit. Ţi-am adus şi curierul.

Tânărul vorbea cu o exuberantă jovialitate. Domnul Warburton, foarte politicos, întinse mâna spre el.

— Cred că dumneata eşti domnul Cooper?

— Exact. Poate aşteptai să sosească altcineva?

Intrebarea aceasta care voia să fie un fel de glumă, nu reuşi să facă pe domnul Warburton să zâmbească.

— Pe mine mă cheamă Warburton. Te voi con-

duce la apartamentul dumitale. Pe urmă îţi vor aduce bagajele.

Apucă înainte pe poteca îngustă şi intrară în curtea unde era un mic bungalow.

— Mi-am dat toată silinţa să-l pregătesc, pentru a putea fi locuit, dar evident, sunt ani de zile de când n'a mai fost locuit de nimenea.

Bungalowul era clădit pe piloni şi era format dintr'o sală lungă care se deschidea spre o terasă spaţioasă, iar în fund, pe ambele părţi ale coridorului, era câte un dormitor.

— Pentru mine e foarte bine aşa cum este, răspunse Cooper.

— Cred că acuma vei avea nevoie să faci o baie şi să te schimbi. Aş fi încântat, dacă ai accepta să iei astă seară masa cu mine. Îţi convine să vii la orele opt?

— Mie-mi convine orice oră.

Rezidentul zâmbi politicos, dar puţin încurcat, apoi se retrase. Dela bungalow se întoarse la Fort, unde era propria sa reşedinţă. Impresia pe care i-o făcuse Allen Cooper, nu era dintre cele mai favorabile, dar domnul Warburton era un bărbat echitabil şi ştia dinainte că nu se poate să-ţi faci o părere justă despre un om, după ce l-ai văzut abia câteva clipe. Cooper părea să aibă vreo treizeci de ani. Era înalt şi slab, cu obrazul tras şi fără pic de coloare. Obrazul lui era de o singură tonalitate. Avea un nas mare coroiat şi ochi albaştri. Când intrase în bungalow, îşi scosese casca şi o aruncase unui valet care aştepta în apropiere. Dom-

nul Warburton bägă de seamă numaidecât, contrastul dintre capul lui enorm, acoperit de păr cafeniu şi des, tăiat scurt, şi maxilarul inferior care părea neconturat şi lipsit de energie. Purta pantaloni scurţi şi o cămaşă kaki, dar hainele erau uzate şi pline de pete, iar casca lui colonială nu mai văzuse peria de zile întregi. Domnul Warburton se gândi cu îngăduinţă că tânărul acesta petrecuse o săptămână încheiată pe bordul unui vapor care face cursa în lungul coastelor şi că ultimele patruzeci şi opt de ore stase întins pe fundul unui prahu.

— Vom vedea cum arată, când va veni la masă astă seară, îşi zise domnul Warburton.

Trecu în camera lui — unde hainele îi erau aşezate cu aceeaş meticulozitate, ca şi când ar fi avut un fecior adus din Anglia, — se desbrăcă şi coborâ scara la subsol, ca să facă un duş. Singura concesie pe care o făcea climei tropicale, era smokingul alb pe care-l îmbrăca seara, dar încolo îmbrăcă o cămaşă scrobită cu guler tare, ciorapi de mătasă şi încălţă pantofii de lac, ca şi când ar fi luat dineul la un Club de pe Pall Mall. Ca orice stăpân căruia îi place ca toate să fie cât mai desăvârşite, trecu în sufragerie, pentru a se convinge dacă masa este bine aranjată. Aspectul era înveselit de orchidee şi argintăria strălucea. Şervetele erau păturite cu meşteşug. Domnul Warburton zâmbi mulţumit şi se întoarse în salon, ca să aştepte sosirea invitatului său. Nu trecu mult şi acesta apăru. Cooper purta şi acuma pantalonii scurţi khaki şi acelaş surtuc boţit cu care venise. Zâmbetul de

bunăvenire al domnului Warburton îi îngheţă pe buze

— Ura, strigă Cooper. Văd că te-ai îmbrăcat ca de bal. Nu bănuiam că vei face aşa ceva şi era cât pe aci să vin la dumneata numai în sarong.

— Nu face nimica. Presupun că servitorii dumitale trebue să fie foarte ocupaţi.

— Nu era nevoie să te îmbraci, din cauza mea.

— Nu m'am îmbrăcat câtuş de puţin din cauza dumitale. Eu mă îmbrac întotdeauna în felul acesta, pentru dineu.

Chiar atunci când eşti singur la masă?

Mai ales atunci când sunt singur, ripostă domnul Warburton şi ridică spre el privirile de ghiaţă.

Văzu că în ochii lui Cooper tremură o clipire ironică, şi se aprinse la obraz de mânie. Domnul Warburton era un bărbat iute de fire, cum de altfel se putea vedea destul de uşor, după obrazul lui brăzdat de vinişoare roşii şi întunecate, şi după părul roşcat şi aspru care începuse să-i încărunţească; ochii lui albaştri, de obiceiu reci şi scrutători, puteau scăpăra de mânie, dar înainte de orice, el era un om de societate, şi era convins că este unul dintre cei mai loiali. Va trebui să-şi dea toată silinţa, pentru a se putea împăca cu acest individ.

La Londra am trăit în mijlocul unor oameni pentru care a nu te îmbrăca în fiecare seară pentru dineu, ar fi fost o excentricitate tot atât de mare, ca şi a nu face baie în fiecare dimineaţă. După ce m'am instalat aci în Borneo, n'am avut nicium mo-

tiv să renunţ la un obiceiu care mi se pare foarte la locul lui. In timpul războiului trei ani la rând n'am avut ocazie să văd obrazul unui european. Cu toate acestea n'am omis o singură dată să mă îmbrac, dacă m'am simţit destul de bine ca să pot intra în sufragerie, şi să mă aşez la masă. Dumneata eşti venit de curând în ţara aceasta, dar te rog să mă crezi, nu există niciun mijloc mai potrivit, pentru a-ţi păstra demnitatea. Dacă se întâmplă ca un om alb să facă o concesie cât de neînsemnată împrejurărilor şi obiceiurilor dintre oamenii în apropierea cărora trăeşte, asta înseamnă că foarte curând îşi va pierde respectul de sine însuş, şi ca urmare, nu va trece mult şi chiar indigenii vor înceta să-l mai respecte.

— De, dacă-ţi închipui despre mine că pe căldura asta aş fi în stare să îmbrac o cămaşă cu pieptul scrobit şi cu guler tare, atunci sunt convins că te-ai înşelat.

— Bineînţeles, când iei masa în bungalowul dumitale, te vei îmbrăca aşa cum îţi place, dar când îmi vei face plăcerea să mănânci seara împreună cu mine, probabil vei ajunge şi dumneata la concluzia, că e mult mai politicos să te îmbraci aşa cum se obişnueşte într o societate civilizată.

Doi servitori malaezi, încinşi în saronguri şi în cap cu songkokuri, cu elegante tunici albe pe care străluceau nasturi de alamă, intrară în salon, cu paharele de gin pahit, iar unul dintre ei avea o tavă pe care erau farfurioare cu măsline şi felii de anghinar. Pe urmă trecură în sufragerie. Dom-

nul Warburton se mândrea că are cel mai bun bucătar din Borneo, şi în împrejurările grele de acuma, chinezul acesta îşi da toată silinţa să prepare mesele cât se putea mai bine. Cu multă pricepere întrebuinţa toate mijloacele de care dispunea, pentru a mulţumi pe stăpânul său.

— Nu vrei să consulţi lista de bucate? întrebă el şi o întinse lui Cooper.

Lista era scrisă în limba franceză şi bucatele aveau nume răsunătoare. La masă fură serviţi de cei doi servitori malaezi. In colţurile camerei se postaseră alţi doi, care legănau punkase uriaşe, pentru a primeni aerul care părea încremenit. Mâncarea fu foarte gustoasă şi şampania excelentă.

— Dumneata mănânci în fiecare zi în felul acesta? întrebă Cooper.

Domnul Warburton aruncă listei o privire indiferentă.

— Nu mi se pare că mâncarea ar fi altfel decât de obiceiu, răspunse el. E adevărat că eu mănânc foarte puţin, dar ţin ca în fiecare seară să mi se servească un dineu cumsecade. Faptul acesta face pe bucătar să nu-şi piardă îndemânarea şi este un fel de disciplină pentru servitorii din casă.

Conversaţia continuă cu mare greutate. Domnul Warburton în purtarea şi felul de a vorbi cu mosafirul său era de o politeţe rafinată, dar probabil în atitudinea aceasta era şi oarecare maliţiozitate, văzându-l că nu se simte de loc la îndemână. Cooper era venit în Sembulu abia de câteva luni şi domnul Warburton află foarte curând toate ştirile în le-

gătură cu prietenii săi din Kuala Solor.

— Bine că mi-am adus aminte, declară el, n'ai cunoscut un tânăr cu numele Hennerley? Cred că trebue să fi sosit de curând.

— Ba da, este în serviciul poliției. O mare secătură.

— Nici nu m'aș fi gândit că ar putea să fie așa ceva. Unchiul său este prietenul meu, Lordul Barraclough. Nu mai departe decât ieri am primit o scrisoare dela Lady Barraclough, în care mă roagă să mă interesez de el.

— Da, am aflat că ar fi înrudit cu cutare sau cutare. Probabil datorită acestei legături și-a obținut și slujba pe care o are. A făcut școala la Eton și Oxford și nu uită niciodată să-ți atragă atenția asupra acestui amănunt:

— Vorbele dumitale mă miră, răspunse domnul Warburton. Cel puțin de două sute de ani încoace toată familia lui a făcut școala la Eton și Oxford. M'aș fi așteptat din partea lui, ca să considere această împrejurare drept ceva cât se poate de firesc.

— Pentru mine nu este altceva decât un închipuit.

— Dumneata ce școală ai făcut?

— Eu m'am născut la Barbadocs și am făcut școala în orașul acesta.

— O! Înțeleg.

Domnul Walburton reuși să pună exact atâta dispreț în răspunsul acesta scurt, încât tânărul Cooper se aprinse la față. Urmă un timp de tăcere.

— Am primit două sau trei scrisori din Kuala Solor, adăugă domnul Walburton, şi am rămas cu impresia că tânărul Hennerley se bucură de mare succes. Se spune despre el că este un sportiv de prima mână.

— Evident, e foarte popular. Este exact tipul preferat al celor din Kuala Solor. Dar întru cât mă priveşte pe mine, eu nu mă prea dau în vânt după sportivii de prima mână. La urma urmelor ce poate să-ţi folosească, dacă cineva se întâmplă să joace golf şi tennis mai bine decât un altul? Pe cine ar putea interesa, dacă cutare sau cutare a reuşit să facă o serie de şaptezeci şi cinci de puncte la biliard? In Anglia se dă prea multă importanţă acestui fel de nimicuri.

— Nu mai spune! Eu credeam că sportivii au avut în timpul războiului o atitudine cu nimic mai puţin strălucită decât ceilalţi.

— O, dacă este vorba să vorbim despre război, atunci trebue să-ţi spun, domnule Warburton, că în acest domeniu sunt foarte bine informat. Am fost în acelaş regiment în care era şi Hennerley, dar pot să-ţi spun că soldaţii nu-l puteau suferi pentru nimic în lume.

— De unde ştii?

— Ştiu pentrucă eu am fost unul dintre soldaţii aceştia.

— Cum adecă, dumneata n'ai fost ofiţer?

— Aveam toate calităţile pentru a nu putea obţine tresa de ofiţer. Eu eram ceea ce se numeşte colonial. Nu eram diplomatul unei şcoale celebre şi

nu aveam nicio protecţie. Am fost în front, tot timpul cât a durat războiul acesta ticălos.

Cooper încruntă din sprâncene. Părea că se luptă din toate puterile, ca să nu dea drumul unui torent de invective. Domnul Warburton îl supraveghia; clipi din ochii mici şi albaştri şi uitându-se cu atenţie la el, încercă să-l cântărească. Schimbând subiectul conversaţiei, începu să vorbească despre obligaţiile ce le va avea Cooper, iar când ceasul sună ora zece, se ridică în picioare.

— In sfârşit, nu vreau să te mai reţin. Cred că eşti obosit de drumul pe care l-ai făcut până aici.

Işi strânseră mâna.

— O, mi-am adus aminte că aş vrea să te rog ceva, zise Cooper. Nu cumva ai putea să-mi găseşti un servitor. Cel pe care l-am avut până acuma, nu s'a mai arătat, din ziua când am plecat din Kuala Solor Mi-a dus bagajele pe bord şi după ce le-a dat în primire, a dispărut. Nici n'am băgat de seamă că lipseşte, până când am părăsit fluviul şi am ieşit în largul mării.

— Voi vorbi cu primul meu valet; probabil el va reuşi să-ţi găsească pe cineva.

— Perfect. Spune-i să-mi trimită pe cel care-l va găsi, şi dacă-mi va plăcea cum arată, îl voi angaja numaidecât.

Noaptea era luminată de lună, aşa că nu era nevoie să-l însoţească cu felinarele aprinse. Cooper făcu singur drumul, dela Fort până la bungalow.

„— Cum naiba de mi-au trimis o astfel de secătură? se întrebă Warburton. Dacă acesta este fe-

lui de funcţionari pe care au de gând să ni-i trimită de aci înainte, atunci nu am niciun motiv să-i felicit pentru alegerea lor".

Coborâ poteca spre fundul grădinii. Fortul era clădit pe vârful unei mici coline şi grădina cobora până în marginea fluviului; pe ţărm era un foişor unde venea seara, după ce se ridica dela masă, ca să fumeze o ţigară. De multe ori de pe apele fluviului ce curgea la picioarele lui, se ridica un glas, glasul câte unui malaez, care era prea timid pentru a se arăta în lumina zilei. Glasul acesta murmura o plânsoare sau o acuzaţie care ajungea în şoaptă până la auzul lui, îi dădea o informaţie sau făcea o aluzie la ceva ce pe altă cale nu i-ar fi putut ajunge la cunoştinţă. Se lăsă greu într'un fotoliu lung de trestie. Cooper! Un invidios, un tânăr prost crescut, închipuit şi plin de sine însuş. Dar supărarea domnului Warburton nu putea să se adâncească, aci în mijlocul frumuseţii calme a nopţii. Aerul era parfumat de mirosmele florilor unui copac dela intrarea foişorului, iar împrejurul lui se vedea scăpărarea intermitentă a licuricilor care îşi alternau încet clipirile argintii de lumini. Luna tremura o dâră albă de lumină în apa fluviului, ca o cărare pentru picioarele de gazelă ale miresei lui Siva, iar de pe celălalt ţărm se vedea profilându-se pe cer silueta delicată a unui şir de palmieri. In sufletul domnului Warburton se furişă împăcarea.

Omul acesta era o fire ciudată şi făcuse o carieră neobişnuită. La vârsta de douăzeci şi unu de ani moştenise o avere considerabilă, cam o sută de

mii de Lire Sterline, şi după ce plecă dela Oxford, se repezi numaidecât în vâltoarea vieţii veselè (astàzi dommul Warburton avea cincizeci şi patru de ani) ce se oferea tinerilor din familiile aristocratice. Ţinea un apartament în Mount Street, avea o trăsură a lui şi o cabană de vânătoare în regiunea Warwickshire. Putea fi văzut în toate părţile unde se întâlnea lumea elegantă. Prin anii nouăzeci fusese o figură cunoscută în societatea londoneză care mai păstra încă toată strălucirea şi spiritul ei exclusivist. Războiul burilor, care o cutremurase din temelii, fusese uitat, iar marele război mondial ce trebuia s'o înlăture pentru totdeauna, era o eventualitate pe care o profeţeau numai scepticii. Pe vremea aceea nu era de loc neplăcut să fii un tânăr cu avere şi în timpul sezonului, consola căminului din apartamentul domnului Warburton era plină de invitaţii care-l chemau în toate părţile. Domnul Warburton era în realitate un snob. Dar nu era un snob timid care să se lase impresionat de relaţiile lui cu lumea mare, sau de prietenia cu cei care ajunseseră celebri în lumea politică sau reuşiseră în domeniul artelor; tot aşa nu era un snob care să fie orbit de bogăţie: era pur şi simplu un snob, gata să se închine şi să-şi ofere tributul de admiraţie primului stăpân. Era un temperament impresionabil şi iute de fire, dar prefera să fie pus la locul lui de un om din aristocraţie, decât să fie adulat de unul de jos. Datorită unei legături depărtate de rudenie, numele lui era trecut în anuarul *Burke's Peerage* şi era adevărată plăcere să-i urmăreşti sub-

tilităţile şi aluzile discrete pe care le întrebuinţa, pentru a-ţi atrage atenţia asupra nobilei familii din care făcea şi el parte. Dar niciodată nu sufla o singură vorbă care ţi-ar fi putut aduce aminte de cinstitul industriaş din Liverpool, de pe urma căruia — datorită mamei lui care fusese o domnişoară Gubbins — moştenise averea ce o avea acuma. La Cowes sau chiar la Ascot, trăia în timpul sezonului vieţii elegante, chinuit de o spaimă neîntreruptă, ca nu cumva să apară pe neaşteptate vreanul dintre verişorii săi şi să facă aluzie la legăturile de rubedenie dintre ei.

Slăbiciunea aceasta a lui era prea evidentă pentru a nu fi remarcată de toată lumea, dar extravaganţele lui îl feriră de primejdia de a fi disprefuit. Puternicii zilei pe care îi adora, îşi băteau joc de el, dar în intimitatea sufletului lor îşi dădeau seamă că acest cult al lui faţă de ei, nu este câtuş de puţin nefiresc. Bietul Warburton era un snob îngrozitor, dar în orice caz, un tânăr cât se poate de cumsecade. Era gata în orice moment să plătească nota unui gentleman fără parale şi dacă se întâmpla să fii la strâmtoare, puteai conta că la el vei găsi oricând o sută de Lire cu care să ieşi din încurcătură. Dădea şi dineuri foarte alese. Juca whist foarte prost, dar niciodată nu ţinea seamă de suma pe care o pierdea, dacă se întâmpla ca cei cu care joacă în partidă, să fie oameni selecţi. Din fire era jucător, dar unul dintre cei ghinionişti, cu toate acestea juca foarte senin, şi cum era să nu admiri pe un jucător care era în stare să piardă cin-

sute de Lire la o singură şedinţă, fără să clipească din ochi. Pasiunea jocului, tot atât de nedomolită ca şi slăbiciunea lui pentru titlurile de noblețe, contribuise la ruina sa. Felul de viaţă pe care-l ducea, era foarte costisitor, iar pierderile la masa de joc, formidabile. Începu să alerge după lovituri, din ce în ce mai riscate, pentru a se reface, la început pe terenurile de curse şi după aceea la bursă. Era un caracter neobişnuit de puţin complicat şi datorită naivităţii lui, pentru cei lipsiţi de conştiinţă, o pradă extrem de uşoară. Nu ştiu dacă el a înţeles vreodată, că eleganţii lui prieteni îşi băteau joc de el pe ascuns, dar în orice caz înţelesese chiar dela început, că faţă de felul în care cheltuia banii, nu putea să aibă decât o atitudine cu desăvârşire indiferentă. Puţin după aceea căzu în mâinile cămătarilor. La vârsta de treizeci şi patru de ani era definitiv ruinat.

Era prea adânc îmbibat de spiritul de castă, ca să stea şi să se gândească ce i-a mai rămas de făcut. Când se întâmpla ca un om din mediul său social să rămână fără mijloace de existenţă, emigra numaidecât în colonii. Niciunul dintre prietenii lui nu l-a auzit plângându-se. Nu făcuse niciun reproş nobilului său prieten, cu care încercase o speculaţie dezastruoasă şi nici nu se duse la cei pe care-i împrumutase, ca să le ceară banii înapoi. Îşi plăti toate datoriile (probabil nu-şi dădea seamă, dar în gestul acesta al lui se manifesta sângele dispreţuit pe care-l moştenise dela strămunii lui, industriaşi la Liverpool), nu ceru concursul nimănuia, şi tocmai

el care toată viaţa nu lucrase nimica, începu să caute un mijloc de existenţă. Continuă totuş în faţa lumii să rămână acelaş conviv vesel, indiferent şi spiritual care fusese întotdeauna. Nu dorea câtuş de puţin, ca povestind prietenilor săi nenorocirea ce dase peste el, să-i pună în situaţii delicate. Domnul Warburton era un snob, dar în acelaş timp era şi un desăvârşit gentleman.

Singura concesie pe care o ceru unuia dintre puternicii lui prieteni, cu care până acuma fusese zilnic în contact, fu o scrisoare de recomandaţie. Omul abil care pe vremea aceea era Sultan în Sembulu, îl luă în serviciul său. In seara premergătoare plecării lui, cină pentru ultima dată la Clubul său obişnuit.

— Warburton, am auzit că ne părăseşti? îl întrebă bătrânul duce de Hereford.

— Da, plec în Borneo.

— Pentru numele lui Dumnezeu, dar ce ai de gând să faci acolo?

— De, sunt ruinat...

— Cum se poate? Imi pare foarte rău. In sfârşit, nu uita să ne anunţi, când te vei întoarce. Sper că te vei distra bine.

— Sigur că da. După câte am auzit, pe acolo trebue să fie ocazii strălucite de vânătoare.

Ducele de Hereford se înclină şi plecă. La câteva ceasuri după aceea domnul Warburton urmărea coastele Angliei cum dispăreau în ceaţă, şi plecă, lăsând în urma lui tot ceea ce până acuma îşi închipuise că face viaţa să merite ca s'o trăeşti.

Din ziua aceea trecuseră douăzeci de ani. Mai întreţinea şi acum o corespondenţă destul de asiduă cu câteva doamne din marea societate şi în felul lui de a scrie, rămăsese amabil şi spiritual. Nu se desobişnuise nici astăzi de cultul său înveterat faţă de oamenii de marcă, şi nu se întâmpla niciodată să nu cetească zilnic cronica mondenă din *Times* (care-i sosea la şase săptămâni dela apariţie), în care urmărea toate amănuntele în legătură cu ei. Cetea cu atenţie anunţurile referitoare la naşteri, morţi şi căsătorii şi era gata întotdeauna să trimită o scrisoare de felicitare sau de condoleanţe. Revistele ilustrate îl ţineau la curent cu înfăţişarea şi faptele prietenilor săi, aşa că de fiecare dată când se întorcea să-şi petreacă un concediu în Anglia, era în stare să reia relaţiunile cu ei, tot atât de uşor, ca şi când acestea n'ar fi fost întrerupte niciodată, şi era informat în toate amănuntele despre cei care în absenţa lui reuşiseră să apară în fruntea vieţii sociale. Gustul lui pentru elegenţă rămăsese tot atât de viu, ca şi pe vremea când el însuş făcea parte din lumea aceasta. De fapt şi astăzi era convins, că acesta este singurul amănunt de importanţă în viaţa unui om de gust.

Dar încetul cu încetul în viaţa lui se trezise acuma şi un alt interes. Situaţia pe care o avea, reuşise să mulţumească orgoliul său. Astăzi nu mai era novicele care pândeşte zâmbetul celor puternici, ci era el însuş un stăpân al cărui cuvânt avea putere de lege. Se simţea încântat când vedea garda soldaţilor dyaci că prezintă armele pentru onor, când

îl văd că trece. Era mândru că poate face dreptate semenilor săi, în tribunalul rezidenţial, şi-i făcea plăcere să poată împăca micile neînţelegeri dintre şefii locali. Odinioară, când se întâmpla ca vânătorii de capete să se întreacă cu gluma, pleca în expediţie de represalii împotriva lor. Amorul propriu îi stimula curajul. Era prea vanitos, ca să nu facă lovituri de aventură şi se spunea despre el că într'un rând a îndrăsnit, el singur, să se apropie de împrejmuirea de bârne a unui sat şi să ceară predarea unui pirat setos de sânge. Reuşise să devină un administrator foarte priceput. Era un caracter sever, just şi cinstit.

Cu fiecare zi ce trecea, se apropia cu sufletul tot mai mult de populaţia malaeză. Se interesa de tradiţiile şi obiceiurile ei şi nu se plictisea niciodată, ascultând poveştile lor fără sfârşit. Admira calităţile acestor oameni, iar slăbiciunile li le trecea cu vederea, zâmbind îngăduitor şi ridicând din umeri.

„— In vremea mea, spunea el câteodată, am fost în relaţiuni de strânsă prietenie cu cei mai iluştri gentilomi din Anglia, dar nu mi s'a întâmplat niciodată să văd gentilomi mai distinşi, decât cei câţiva malaezi de bună familie, de care sunt mândru să-i pot considera prieteni".

Ii plăcea purtarea lor curtenitoare, distincţia manierelor, bunătatea şi izbucnirile lor de pasiune neaşteptată. Instinctul îi dicta dela început, cum trebue să procedeze faţă de ei, şi în tot ce făcea, era o pornire de sinceră duioşie. Dar nu uita niciodată că el este un gentleman englez şi nu putea suferi pe compatrioţii săi care făceau imprudenţa

să accepte obiceiurile indigenilor. El nu admitea niciun fel de concesie. Nu imita nici procedeele multor albi care-şi luau câte o femeie indigenă, căci deşi obiceiul acesta era consacrat între malaezi, lui i se părea nu numai ne la locul său, dar şi nedemn de un european. Cum ar fi putut să trăiască cu o indigenă, un bărbat căruia Albert Eduard, Prinţul de Wales îi spunea odinioară pe nume. Astăzi, când revenea în Borneo, după concediile petrecute în Anglia, simţea un fel de uşurare. Prietenii lui de altădată, ca şi el de altfel, nu mai erau tineri, şi apăruse o nouă generaţie care-l considera drept un bătrân plicticos. I se părea că Anglia contimporană pierduse foarte mult din calităţile care-i plăcuseră la Anglia cea din tinereţea lui. Borneo însă rămânea întotdeauna neschimbat. Astăzi insula aceasta devenise pentru el adevăratul său cămin. Avea de gând să rămână în slujbă cât mai multă vreme, şi nădejdea lui nemărturisită era, că va muri înainte de a fi scos la pensie. In testamentul său îşi exprimase dorinţa, că dacă se va întâmpla să moară, trupul său să fie adus la Sembulu, indiferent de locul unde va muri, ca să se odihnească în mijlocul poporului acestuia pe care-l iubea şi să-i sape mormântul pe malul fluviului, ca să poată auzi şopotul apelor ce coboară spre mare. Dar emoţiile acestea şi le ascundea cu cea mai mare grijă, aşa că văzând pe bărbatul acesta demn, înalt şi bine legat, cu obrazul complet ras şi părul cărunt, nimenea nu şi-ar fi putut închipui, că în sufletul lui ar putea să existe o sensibilitate atât de adâncă.

Cunoştea în toate amănuntele felul în care trebuiau îndeplinite obligaţiunile impuse de slujba în postul acesta depărtat din junglă şi în timpul celor câteva zile următoare, îşi studie de aproape ajutorul care-i venise. Foarte curând avu ocazie să constate că este un tânăr silitor şi priceput. Singurul amănunt pe care i l-ar fi putut reproşa, era felul răstit de a se purta şi vorbi cu indigenii.

— Malaezii sunt sfioşi şi foarte susceptibili, îi spuse el. Cred că vei avea ocazie să constaţi, că obţii rezultate mult mai bune, dacă vei încerca să fii politicos cu ei, să fii răbdător şi bun.

Cooper se uită la el şi începu să râdă batjocoritor.

— Eu sunt născut în Barbadoes şi am făcut tot războiul din Africa. Nu cred că în firea negrilor să existe ceva ce mi-ar putea fi necunoscut.

— Eu nu-i cunosc de loc, răspunse domnul Warburton nemulţumit. Dar nu e cazul să vorbim despre negri, căci eu îţi vorbeam despre malaezi.

— Vrei să spui că aceştia nu sunt negri?

— Constat că eşti extrem de ignorant, se mulţumi domnul Warburton să răspundă.

Altceva nu-i spuse în ziua aceea.

In prima Duminecă după sosirea lui Cooper, îl invită la el la dineu. Procedă tot atât de ceremonios ca şi faţă de un străin, şi cu toate că se întâlniseră în ajun, şi seara trecută băuseră câte un gin pahar împreună, aşezaţi alături pe terasă, chemă totuş un servitor şi-i trimise la bungalow câteva rânduri extrem de politicoase. Cooper îşi îmbrăcase smo-

kingul, deşi nu-i venea tocmai la socoteală, iar domnul Warburton, cu toate că se simţea mulţumit, văzându-l că i-a respectat dorinţa, constată cu dispreţ că hainele lui erau prost făcute şi cămaşa pe care o purta, e prea largă. Dar în seara aceasta domnul Warburton era bine dispus.

— Tocmai voiam să-ţi spun, zise el strângând mâna mosafirului său, am vorbit cu primul meu fecior şi mi-a recomandat pe nepotul său pentru dumneata. I-am spus să mi-l aducă şi am constatat că este un tânăr plin de bunăvoinţă şi deştept.

— Sunt gata să-l primesc.

— Nu aşteaptă decât răspunsul dumitale.

Domnul Warburton sună valetul şi-i porunci să trimită pe nepotul său. Numaidecât apăru un tânăr înalt şi svelt, ca de vreo douăzeci de ani, cu nişte ochi mari negri şi un profil simpatic. Părea foarte îngrijit, în sarongul cu care era încins, cu ilicul alb şi în cap cu fesul de califea, de coloarea prunelor brumate şi fără ciucur. Il chema Abas şi domnul Warburton se uită la el mulţumit, iar glasul păru că i s'a mai îmblânzit, în timpul cât vorbi cu el în mod fluent idiomul malaez. Când sta de vorbă cu albii, se întâmpla de multe ori să fie sarcastic, dar în contactul cu malaezii, încerca să pară cât se poate de blând şi de binevoitor. El era reprezentantul Sultanului şi ştia limpede cum trebue să procedeze, pentru a-şi păstra demnitatea, dar în acelaş timp pentru a face pe indigeni să se simtă la îndemână, când stau de vorbă cu el.

— Crezi că vei fi mulţumit de el? întrebă dom-

nul Warburton, întorcându-se spre Cooper.

— Da, nu mi se pare să fie cu nimic mai mare pungaş decât ceilalţi de seama lui.

Domnul Warburton spuse tânărului malaez că a fost angajat şi-l lăsă să plece.

— Cred că este un noroc neaşteptat să găseşti un fecior ca băiatul acesta, adăugă el adresându-se lui Cooper. Face parte dintr'o foarte bună familie, al cărei înaintaşi au venit din Mallaca, acum aproape o sută de ani.

— Mă interesează prea puţin, dacă servitorul care-mi lustruieşte ghetele şi-mi aduce un pahar de băutură, când se întâmplă să am nevoie de aşa ceva, are sau nu are sânge albastru în vine. Tot ceea ce-i cer, este să facă ce-i spun şi să deschidă bine ochii.

Domnul Warburton îşi ţuguie buzele, dar nu zise nimica.

Trecură în sufragerie. Bucatele păreau excelente şi vinul era bun. Efectul vinului se văzu numaidecât, căci începură să vorbească nu numai fără nicio răutate, dar chiar cu oarecare prietenie. Domnului Warburton îi plăcea întotdeauna să mănânce bine, dar Duminecă seara ţinea ca lista bucatelor ce se serveau, să fie chiar mai aleasă decât de obicei. Începu să se gândească la Cooper şi se întrebă, nu cumva este nedrept faţă de el. Evident, ajutorul său nu este un gentleman, dar asta nu e vina lui, şi probabil după ce-l va cunoaşte mai de aproape, va avea ocazie să constate despre el că este un individ cumsecade. Defectele lui se datorau

probabil educaţiei greşite. In orice caz era om capabil şi obligaţiile şi le îndeplinea repede şi cu precizie. Când ajunseră la desert, bunăvoinţa domnului Warburton nu mai făcea nicio deosebire între oameni.

— Aceasta este prima dumitale Duminecă în slujba pe care o ai, şi cu această ocazie îţi voi oferi în mod special un păhărel de porto. Nu mi-au mai rămas dintr'ânsul decât două duzini de sticle pe care le păstrez pentru ocazii excepţionale.

Dete ordin valetului şi numaidecât se întoarse cu o sticlă. Domnul Warburton se uită la el, până o desfundă.

— Vinul acesta l-am primit dela vechiul meu prieten Charles Hollington. El îl păstra în pivniţă de patruzeci de ani, iar la mine au trecut de asemenea câţiva ani, de când mi l-a dat. Vinurile lui sunt considerate ca cele mai bune din Anglia.

— Cine este omul acesta, un negustor de vinuri?

— Nu tocmai, răspunse domnul Warburton şi zâmbi. Vorbesc despre Lordul Hollington de Castle Reagh. Este unul dintre cei mai bogaţi Peeri ai Angliei. Un foarte vechiu prieten al meu. La Eton am făcut şcoala împreună cu fratele său.

De astă dată i se oferi o ocazie, căreia domnul Warburton nu era niciodată în stare să i se împotrivească, şi-i povesti o mică anecdotă al cărei haz era singur amănuntul că putea aduce vorba despre prietenia dintre el şi un duce adevărat. In orice caz vinul de porto era cât se poate de bun; bău un pahar, pe urmă mai bău unul. Incepu să renunţe

la obişnuita lui prudenţă. De luni de zile nu mai avusese ocazie să stea de vorbă cu un alb. Începu să vorbească despre prietenia dintre el şi celebrităţile de altădată. Ascultându-l, ţi se părea că pe vremea aceea se formau cabinetele şi se dădeau orientări în politica externă, datorită sugestiilor lui pe care le murmura la urechea unei ducese, sau după părerile pe care şi le formula în timpul unei mese, pentru a fi reţinute cu toată recunoştinţa de un consilier intim al Suveranului. Începu să-şi aducă aminte de zilele strălucite pe care le-a petrecut la Ascot, la Goodwood şi Cowes. Încă un păhărel de porto. Pe urmă veniră marile recepţii dela castelele din Yorkshire şi Scoţia, la care participa în fiecare an.

Pe vremea aceea aveam pe unul Foreman, cel mai bun valet pe care l-am întâlnit în viaţa mea; şi ce crezi, de ce a plecat dela mine? Probabil ştii şi dumneata, că în sala de mâncare a slugilor, cameristele doamnelor şi valeţii gentlemenilor se aşează la masă în ordinea rangului pe care-l ocupă stăpânii lor. Mi-a spus că s'a săturat să mai meargă din recepţie în recepţie la casele unde el nu era altceva, decât un om de rând. Asta însemna că el era întotdeauna obligat să se aşeze la capătul cel mai de jos al mesei, şi bucăţile cele mai alese de mâncare erau scoase de ceilalţi, înainte de a putea ajunge până la el. I-am spus ducelui de Hereford ce zice valetul meu şi a început să râdă cu hohote. „Pe cinstea mea, dragă prietene, spunea el, dacă aş fi Rege al Angliei, te-aş face viconte, numai pentru a

da ocazie valetului dumitale să se aşeze în fruntea bucatelor". „Angajaţi-l dumneavoastră, domnule Duce", i-am spus eu. „Este cel mai bun valet pe care l-am întâlnit în viaţa mea". „De, Warburton", mi-a răspuns Ducele, „dacă este destul de bun pentru dumneata, atunci va fi destul de bun şi pentru mine. Trimite-mi-l acasă".

Pe urmă începu să-i povestească despre Monte Carlo, unde într'o seară domnul Warburton, împreună cu Marele Duce Fyodor, au câştigat toţi banii băncii dela masa de Baccarat; după aventura aceasta veni Marienbad. La Marienbad domnul Warburton jucase baccarat cu regele Eduard al VII-lea.

— Evident pe vremea aceea nu era decât Prinţ de Wales. Imi aduc aminte că-mi spunea: „George, să ştii dela mine, că dacă tragi peste cinci, îţi vei pierde şi cămaşa". Şi-a avut dreptate; nu cred ca în viaţa lui să fi spus ceva mai adevărat. Era un bărbat adorabil. Eu am spus despre el întotdeauna, că a fost cel mai mare diplomat pe care l-a avut Europa. Dar pe vremea aceea eram un tânăr naiv şi n'am avut destulă minte, ca să primesc sfatul lui. Dacă l-aş fi primit şi n'aş fi tras niciodată la cinci, cred că astăzi n'aş fi aici.

Cooper îl observa de aproape. Ochii lui căprii şi căzuţi în fundul capului, păreau reci şi batjocoritori, iar pe buze îi juca un zâmbet ironic. La Kuala Solor auzise foarte multe despre domnul Warburton; se spunea despre el că este un om cumsecade care-şi administrează districtul cu precizia unui ceasornic, dar încolo este un snob fără pereche. Făceau haz

pe socoteala lui, dar fără nicio răutate, căci nu se putea să nu-ţi fie simpatic un bărbat care era atât de generos şi de bun, iar Cooper cunoştea demult povestea cu Prinţul de Wales şi cu jocul de baccarat. Dar acuma îl asculta fără niciun fel de bunăvoinţă. Chiar dela început nu-i plăcuse atitudinea Rezidentului. Era o fire susceptibilă şi amorul lui propriu suferea din pricina sarcasmelor pline de politeţe ale domnului Warburton şi a obiceiului său de a primi cu totală indiferenţă anumite observaţii care nu-i erau pe plac. Cooper trăise foarte puţină vreme în Anglia şi englejii îi inspirau o stranie aversiune. Îi erau antipatici, mai ales cei care trecuseră pe la şcoalele celebre ale Angliei, deoarece bănuia că-şi iau aere de superioritate faţă de el. De teamă să nu fie luat în bătaie de joc, le-o lua el înainte şi le vorbea cu atâta superioritate, încât toţi cei din apropierea lui spuneau despre el că este un închipuit odios.

— In orice caz de pe urma războiului ne-am ales cel puţin cu un mare folos, declară el într'un târziu. A pus capăt atotputerniciei aristocraţilor. Începutul a fost făcut de războiul cu burii, iar cel din 1914 i-a pus capacul pentru totdeauna.

— Tradiţia marilor familii din Anglia s'a terminat, declară domnul Warburton, cu resemnarea unui *émigré* care-şi aduce aminte cu melancolie de fastul curţii lui Ludovic al XV-lea. Astăzi nu-şi mai pot permite să trăiască în strălucitoarele lor castele şi foarte curând nici din ospitalitatea lor princiară nu va mai rămâne decât amintirea.

— După părerea mea, eu cred că e foarte bine că s'a întâmplat aşa.

— O, domnule Cooper, ce înţelegi dumneata din gloria Eladei şi din măreţia Romei imperiale!

Domnul Warburton făcu un gest larg. Privirile ochilor lui părură că se tulbură o clipă de vedeniile trecutului.

— Ce să-ţi spun, decât cel mult că ne-am săturat până în gât de tot putregaiul acesta. Nouă ne lipseşte un guvern care să-şi facă datoria şi care să fie format din oameni pricepuţi. Eu sunt născut într'o colonie a Coroanei şi mi-am petrecut aproape toată viaţa în colonii. Când vine vorba, eu nu dau o ceapă degerată pe un Lord. Nenorocirea Angliei este snobismul. Şi nimic nu mă poate face să-mi pierd cumpătul, ca prezenţa unui snob.

Un snob! Obrazul domnului Warburton se făcu roşu ca para şi ochii lui începură să verse scântei, din pricina furiei. Cuvântul acesta îl persecutase toată viaţa. Doamnele din marea societate, de prietenia cărora se bucurase în tinereţe, nu considerau admiraţia lui drept ceva cu totul lipsit de valoare, dar totuş se întâmplă câteodată ca chiar doamnele din înalta societate să fie irascibile, aşa că domnul Warburton avusese mai de multe ori ocazie să audă că i se trânteşte în obraz cuvântul acesta îngrozitor. Ştia de asemenea, căci ar fi fost peste putinţă să nu ştie, că sunt şi oameni odioşi care spun despre el că este un snob. Ce nedreptate! Tocmai el, când de fapt nimic nu i se părea mai detestabil între slăbiciunile omeneşti, decât snobismul. La urma urme-

lor, ce vină avea el că prefera să aibă de a face cu oameni din lumea lui şi că nu se simţea bine decât între ei? Amănuntul acesta însă nu dădea nimănui dreptul să spună despre el că este un snob. Păsările se cunosc după pene...

— Sunt cu totul de părerea dumitale, răspunse el. Un snob este bărbatul care admiră sau disprețuește pe cineva, din pricină că face parte dintr'o clasă socială, superioară celeia din care descinde el. Aceasta este cea mai vulgară greşeală a clasei noastre mijlocii din Anglia.

Văzu o clipire de ironie în ochii lui Cooper. Tânărul ridică mâna şi-şi acoperi gura, ca să-şi ascundă zâmbetul batjocoritor, dar gestul acesta nu făcu decât atrase şi mai mult atenţia asupra atitudinii lui. Mânile domnului Warburton începuseră să tremure puţin.

Probabil Cooper nici nu-şi dădea seamă, cât de adânc jignise pe şeful său. Deşi era el însuş un om susceptibil, era totuş complet nepăsător faţă de sentimentele altora.

Slujba îi determina să se vadă în fiecare zi pentru câteva minute, iar seara la orele şase se întâlneau pe teresa domnului Warburton, la câte un cocktail. Acesta era un vechiu obicei stabilit în regiune şi domnul Warburton nu ar fi renunţat pentru nimic în lume la el. Luau însă masa fiecare separat, Cooper în bungalowul său, iar domnul Warburton la Fort. După ce terminau lucrul la birou, se plimbau până când se lăsa întunerecul, dar se plimbau fiecare separat. In regiunea aceasta unde

jungla cobora în iureş spre marginea plantaţiilor, nu erau decât foarte puţine poleci, şi când se întâmpla ca domnul Warburton să vadă pe ajutorul său trecând, se ferea pe departe din calea lui, ca să nu-l întâlnească. Cooper acesta cu purtările lui, cu felul închipuit de a vorbi şi cu intoleranţa părerilor pe care şi le exprima, reuşise să-l scoată din fire. Totuş trebuiră să treacă aproape două luni dela sosirea lui în această staţiune, până când se produse neînţelegerea care determină aversiunea Rezidentului să devină ură neîmpăcată, faţă de ajutorul său.

Domnul Warburton fu obligat să plece în interior, pentru a face un turneu de inspecţii, şi lăsă staţiunea în grija lui Cooper, dar de astă dată putu pleca foarte liniştit, deoarece ajunsese la convingerea că este un tânăr capabil. Singurul amănunt care nu-i plăcea în purtarea tânărului acestuia, era lipsa lui de indulgenţă. Era om cinstit şi muncitor, dar faţă de indigeni se purta fără niciun fel de consideraţie. Domnul Warburton constată numaidecât că omul acesta care se considera egal cu toată lumea, era totuş în stare să considere pe atâţia oameni, drept inferiori lui însuş. Fiind incapabil să înţeleagă mentalitatea indigenilor, era violent, autoritar şi-şi pierdea cumpătul pentru nimica toată. Domnul Warburton constată foarte repede că malaezilor le este antipatic şi că se tem de el. Totuş amănuntul acesta nu-i displăcea câtuş de puţin. In orice caz nu i-ar fi plăcut, dacă ajutorul său s'ar fi bucurat de o popularitate care să i-o întunece pe a lui. Domnul Warburton îşi făcu deci pregătirile,

plecă în expediţie şi se întoarse acasă abia după trei săptămâni. In timpul acesta sosise curierul din Anglia. Primul lucru care-i atrase atenţia, după ce intră în salonul casei sale, fu un maldăr de ziare desfăcute din benzile lor. Cooper îl aşteptase la debarcader şi intraseră în salon împreună. Domnul Warburton se întoarse încruntat spre unul dintre slujitorii care veneau pe urma lor, şi-l întrebă ce înseamnă ziarele acestea desfăcute. Cooper se grăbi să-i explice.

— Am fost nerăbdător să citesc reportajul în legătură cu asasinatul din Wolverhampton, şi mi-am permis să citesc ziarul *Times* care-ţi vine dumitale. Dar am adus toate numerele înapoi. Bănuiam că nu te vei supăra din pricina asta.

Domnul Warburton se făcu alb la faţă ca varul şi se întoarse spre el.

— Dimpotrivă, mă supăr. Mă supăr foarte mult

— Imi pare rău, răspunse Cooper liniştit. Adevărul este, că nu mă puteam stăpâni să aştept, până când te vei întoarce acasă.

— Mă mir cum de nu mi-ai deschis tot aşa şi scrisorile.

Cooper rămase nemişcat în faţa revoltei superiorului său şi încercă să zâmbească.

— O, vă rog, nu este tocmai acelaş lucru. La urma urmelor, cum era să-mi închipui că dumneata te vei supăra, dacă voi răsfoii numerele ziarului. Cred că în ziare nu poate să fie nimic confidenţial.

— Nu admit câtuş de puţin ca cineva să-mi citească ziarul, înainte de a-l citi eu, declară el şi se

apropie de maldărul de ziare. In absenţa lui sosiseră aproape treizeci de numere. Procedeul acesta este o impertinenţă fără pereche din partea dumitale. Toate exemplarele sunt val vârtej.

— Se pot foarte uşor aşeza în ordinea numerică, răspunse Cooper şi se apropie şi el de masă.

— Te rog, nu pune mâna pe ele, strigă domnul Warburton.

— Eu cred că e copilărie să faci o scenă ca aceasta, pentru un lucru de nimica.

— Cum îţi permiţi să vorbeşti cu mine în felul acesta?

— Ia mai du-te dracului, răspunse Cooper şi ieşi din cameră, trântind uşa pe urma lui.

Domnul Warburton rămase tremurând de supărare şi examină maldărul de ziare. Cea mai mare plăcere din viaţa lui, fusese profanată de mâinile brutale şi vulgare ale omului acestuia. Majoritatea oamenilor care trăesc în regiuni izolate, când le soseşte curierul din patrie, rup banda ultimului ziar şi încep să ceteasca ultimele ştiri de acasă. Domnul Warburton însă nu proceda în felul acesta. Agentul care-i trimitea ziarul, fusese îndrumat să scrie pe fiecare bandă, data exemplarului pe care i-l trimitea, şi când îi sosea maldărul de ziare, domnul Warburton cerceta data aceasta, pe urmă numerota ziarele cu creionul albastru. Tot aşa dase ordin primului valet, ca să-i aducă în fiecare dimineaţă câte unul şi să i-l pună pe masa de pe terasă, când îşi lua ceaiul. Cea mai mare plăcere a domnului Warburton era, ca în timp ce-şi soarbe ceaiul, să

rupă banda ziarului şi să-l cetească. Amănuntul acesta îi da iluzia că este acasă. In fiecare Luni dimineaţa cetea *Monday Times* care fusese tipărit cu şase săptămâni în urmă, şi aşa continua toată săptămâna, în fiecare dimineaţă. Dumineca cetea *The Observer*. Ca şi obiceiul lui de a se îmbrăca seara înainte de a coborâ la masă, tot aşa şi felul de a ceti ziarul, reprezenta pentru el un fel de legătură cu civilizaţia. Marea lui mândrie era, că oricât de interesant ar fi fost conţinutul ziarului, nu i se întâmplase încă niciodată să deschidă un număr, înainte de ziua hotărâtă. In timpul războiului mai ales, aşteptarea aceasta i se părea de multe ori insuportabilă, iar în ziua când începuse o mare ofensivă, trecuse prin chinuri tantalice, pe care le-ar fi putut evita, cu un singur gest, dacă s'ar fi întins să ia din raft numărul următor al ziarului care-l aştepta. Şi prostul acesta rupsese benzile tuturor numerelor, numai din pricină că vrusese să afle o clipă mai curând amănuntele în care o femeie îngrozitoare îşi asasinase soţul odios.

Domnul Warburton chemă valetul şi porunci să-i aducă nişte benzi de hârtie. Pe urmă pături ziarele cât putu mai bine şi după ce le înfăşură în hârtie, le numerotă. Dar în timp ce lipea benzile, amărăciunea clocea într'ânsul.

„— Nu-l voi ierta niciodată pentru gestul pe care l-a făcut, îşi zise el. Niciodată!“

Evident, valetul său fusese împreună cu el în turneul de inspecţie. Nu pleca la drum niciodată fără el, căci valetul său ştia care sunt preferinţele

stăpânului său, ori domnul Warburton nu era un explorator al junglei care ar fi dispus să renunțe la tot confortul cu care era obișnuit; dar în timpul acesta valetul trecuse în odăile slugilor și stătea de vorbă cu cei rămași acasă. Dela aceștia aflase că tânărul Cooper avusese oarecare neînțelegeri cu cei din serviciul lui. Slujitorii plecaseră cu toții, afară de Abas. Ar fi plecat și el, dar știa că fusese adus de unchiul său și la porunca Rezidentului, prin urmare nu îndrăsnise să plece fără voia unchiului său.

— I-am spus, Tuan, că bine a făcut, declară valetul. Dar nu se simte bine de loc. Spune că nu este o casă bună și ar vrea să știe, dacă poate pleca și el, așa cum au plecat și ceilalți.

— Nu se poate, el trebue să rămâie. Tuan are nevoie de servitori. Cei care au plecat, au fost înlocuiți?

— N'au fost, Tuan, deoarece nimenea nu vrea să se angajeze în casa aceasta.

Domnul Warburton încruntă din sprâncene. Cooper era el un tip caraghios și insolent, dar avea o situație oficială, prin urmare nu se cădea să rămână fără slujitori. Tot așa, nu era admisibil ca gospodăria lui să nu fie îngrijită, cum se cuvine unui om cu situația lui.

— Unde sunt valeții care au plecat?

— Sunt toți în Kampong, Tuan.

— Du-te astă seară și stai cu ei de vorbă. Le vei spune că dorința mea este ca în zorii zilei de mâine să se întoarcă în casa lui Tuan Cooper și să-și facă datoria.

— Spun că nu vor să se mai întoarcă. Tuan.

— Nici dacă le poruncesc eu?

Valetul acesta era în slujba domnului Warburton de cinsprezece ani, şi cunoştea fiecare intonaţie a glasului său. Nu se temea de el, căci trecuseră împreună prin prea multe; într'un rând Rezidentul îi scăpase viaţa, în timpul când treceau prin junglă, iar altădată fusese prins în vârtejurile unor torenţi, şi dacă n'ar fi fost el în apropiere, Rezidentul s'ar fi înecat; totuş ştia dinainte când trebue să asculte de stăpânul său, fără niciun fel de cârtire.

— Voi coborâ în kampong, declară valetul.

Domnul Warburton se aştepta din partea subalternului său, să-şi ceară scuze pentru grosolănia lui, la prima ocazie ce i se va oferi, dar Cooper, ca orice om prost crescut, nu era în stare să ceară cuiva scuze; a doua zi dimineaţa, când se întâlniră la birou, părea că şi-a uitat cu totul de incidentul dintre ei. De vreme ce domnul Warburton lipsise timp de trei săptămâni, era inevitabil ca să aibă împreună o lungă convorbire în legătură cu lucrările în curs. După ce terminară ce aveau de vorbit, domnul Warburton ridică ochii de pe hârtiile din faţa lui.

Nu cred că ar mai fi ceva afară de asta, îţi mulţumesc, declară el. Cooper dete să iasă din birou, dar domnul Warburton îl opri: Am aflat că ai avut unele neînţelegeri cu slugile dumitale.

Cooper începu să râdă sarcastic.

— Au vrut să mă şantajeze. Şi-au avut nerusinarea să fugă din slujbă, toţi, afară de dobitocul

acela de Abas — ştia că dacă va pleca este definitiv plecat — dar m'am ţinut bine deocamdată însă s'au întors, de-a-buşilea.

— Ce vrei să spui, cu vorbele acestea?

— Azi dimineaţă erau toţi la datorie, împreună cu bucătarul chinez şi toată banda. Erau înşiraţi ca popândăii şi părea că niciunul dintre ei nu fusese plecat din serviciu; îţi venea să crezi că se simt ca la ei acasă. Probabil şi-au dat seamă că eu nu sunt atât de prost pe cât li s'a părut lor.

— Nici vorbă de aşa ceva. S'au întors la ordinul meu special

Cooper se aprinse uşor la faţă.

— Ţi-aş fi foarte obligat, dacă nu te-ai amesteca în treburile mele personale.

— Astfel de chestiuni nu sunt treburile dumitale personale. Când se întâmplă ca slugile din casa dumitale să plece, asta înseamnă că te faci de râs în faţa indigenilor. N'ai decât să faci prostii câte poftesti, dar nu voi admite să fii luat în bătaie de joc. Nu se cade ca locuinţa dumitale să nu fie îngrijită, aşa cum se cuvine. Imediat ce am aflat că slujitorii dumitale au plecat, le-am dat poruncă să se întoarcă, cel mai târziu până în zorii zilei. Cred că atât este de ajuns, ca să poţi înţelege situaţia.

Domnul Warburton dete din cap, ca să-l facă să înţeleagă că au terminat ce aveau de vorbit împreună. Cooper însă părea că nu ţine seamă de intenţia lui.

— Vrei să ştii ce-am făcut eu? I-am chemat în odaie şi le-am poruncit să părăsească imediat casa.

Le-am dat timp de zece minute, ca să-şi ia catrafusele.

Domnul Warburton ridică din umeri.

— Ce te face să-ţi închipui că vei reuşi să-ţi găseşti alţi slujitori?

— Am însărcinat pe ajutorul meu, să-mi găsească alţii.

Domnul Warburton rămase câteva clipe îngândurat.

— Părerea mea este c'ai făcut o imprudenţă. Te rog să nu uiţi de aci înainte, că stăpânul cumsecade, face slugile cumsecade.

— Mai este ceva, ce ai vrea să mă înveţi?

— Poate aş vrea să te mai învăţ cum trebue să te porţi, dar aceasta ar fi o sarcină mai presus de puterile mele, şi eu nu prea am timp de pierdut. Mă voi strădui, ca să-ţi poţi găsi alţi slujitori.

— Te rog, să nu-ţi mai faci griji din pricina mea. Cred că voi putea să-mi găsesc şi fără aujtorul dumitale.

Domnul Warburton zâmbi acru. Bănuia că acest Cooper îl detesta tot atât de mult, cât îl detesta şi el, şi ştia că nimic nu este mai umilitor, decât să te vezi obligat să primeşti serviciile unui om pe care nu-l poţi suferi.

— Dă-mi voie să-ţi spun, că de aci înainte pentru dumneata va fi tot atât de greu să-ţi găseşti servitori malaezi sau chinezi, pe cât de greu ar fi să-ţi găseşti un valet englez sau un bucătar francez aci în Borneo. Nimenea nu va intra în casa dumitale, decât cel mult dacă-i voi porunci eu. Vrei să dau poruncă în sensul acesta?

— Prefer să renunț.

— Cum ți-e voia. Bună ziua!

Domnul Warburton urmări desfășurarea situației, cu toată ironia de care era în stare un bărbat în situația lui. Ajutorul lui Cooper nu reuși să determine pe niciun malaez, dyak sau chinez, să intre în slujba unei astfel de case. Abas, singurul valet care-i rămăsese credincios, nu știa să prepare decât mâncări indigene și Cooper care avea o poftă de mâncare nedomolită, se revolta împotriva eternelor mâncări cu orez. Nu avea nici sacagiu care să-i aducă apă și în timpul căldurilor acestora tropicale, avea nevoie de mai multe băi pe zi. Injura pe Abas, dar acesta îi răspundea cu rezistență pasivă și nu făcea decât ceea ce vrea el să facă. Cooper făcea venin, din cauză că băiatul acesta, după câte știa, rămăsese în serviciul lui, numai din ordinul Rezidentului. Situația aceasta continuă vreme de două săptămâni, până când într'o dimineață se pomeni în casă chiar cu slujitorii pe care-i dase el însuș afară. Fu apucat de o furie violentă, dar de astă dată se învățase minte și fără să mai zică nimica, îi lăsă să vadă de treburile casei. Înghiți umilința, dar disprețul de până acuma față de slăbiciunea lui Warburton, se preschimbă în ură adâncă. Cu o singură lovitură, Rezidentul reușise să-l facă de râs în fața tuturor indigenilor.

Astfel relațiunile dintre ei fură definitiv întrerupte. Rezidentul renunță la obiceiul tradițional, de a bea la orele șase un cocktail cu orice european ce s'ar fi găsit din întâmplare în stațiune, indiferent de sim-

patia sau antipatia personală ce o simțeau unul față de altul. Fiecare trăia în casa lui, ca și când celălalt nici n'ar fi existat. Acuma după ce Cooper se obișnuise cu slujba, nu mai era atât de necesar să discute unul cu altul amănuntele obligațiilor ce trebuiau îndeplinite. Pentru a-i trimite ordinele ce le avea le dat ajutorului său, domnul Warburton întrebuința pe unul dintre soldați, iar instrucțiunile lui se limitau la scrisori strict oficiale. De văzut era inevitabil, să se vadă mereu, dar totuș nu schimbau nici jumătate de duzină de cuvinte pe săptămână. Faptul că trebuiau să se vadă unul pe altul, fie chiar dela distanță, îi scotea pe amândoi din fire. Se gândeau la dușmănia dintre ei, și în timpul plimbării lui de fiecare zi, domnul Warburton nu era în stare să se mai gândească la altceva, decât la sila ce i-o pricinuia prezența subalternului său.

Nenorocirea era că probabil oamenii aceștia doi trebuiau să rămână în aceleaș relațiuni și să se privească unul pe altul scrâșnind din dinți, până în ziua când domnul Warburton va pleca în concediu. Asta putea să se întâmple peste trei ani. N'avea nici motive să trimită o plângere șefilor săi, deoarece Cooper își îndeplinea funcțiunile cu cea mai mare severitate și tocmai acuma era foarte greu să găsești funcționari. Era adevărat că ponoasele ajunseseră până la el și indigenii se plângeau de Cooper că se poartă brutal cu ei. Nu mai încăpea nicio îndoială că între oamenii aceștia începuse să clocească nemulțumirea. Dar după ce domnul Warburton cercetă câteva plângeri specifice, singura vină ce o găsi

lui Cooper, fu faptul că era sever, acolo unde severitatea nu avea ce căuta, şi că proceda fără milă, acolo unde el ar fi procedat cu bunăvoinţă. Nu făcuse nimica ce ar fi meritat o admonestaţie. Dar domnul Warburton îl urmărea de aproape.

Când în sfârşit veni şi ocazia mult aşteptată, domnul Warburton nu-şi mai putea stăpâni multa mirea. Cooper era însărcinat cu grija deţinuţilor care lucrau la tăierea drumurilor, ridicau adăposturi şi când era nevoie să plece un prahu, vâsleau în josul fluviului sau în sus, curăţeau străzile reşedinţei sau făceau alte lucrări de folos obştesc. Dacă aveau o purtare exemplară, se întâmpla de multe ori să fie angajaţi chiar ca servitori în casă. Cooper îi trata fără milă, căci îi plăcea să-i vadă asudând din greu, şi inventa tot felul de corvezi pentru ei. Dar foarte curând deţinuţii îşi deteră seamă că făceau lucrări care nu puteau să fie nimănui de folos, aşa că nu lucrau cu tragere de inimă. Procedeul acesta era contrar regulamentului, şi îndată ce află domnul Warburton de ceea ce se întâmplă, fără să mai dea de ştire subalternului său, porunci ca vechiul orariu să fie respectat. Intorcându-se dela plimbare, Cooper rămase mirat, când văzu grupul de deţinuţi că se întoarce la închisoare. El dase ordine ca să nu lase lucrul înainte de a se face seară. După ce întrebă gardianul care-i însoţea, de motivul pentru care au lăsat lucrul, i se răspunse că aşa a poruncit Rezidentul.

Cutremurat de furie, se duse numaidecât la Fort. Domnul Warburton, îmbrăcat în uniforma albă şi

în cap cu casca colonială, imaculată, în mână cu bastonul şi însoţit de cei doi câini ai săi, tocmai se pregătea să-şi facă obişnuita plimbare de fiecare zi. Urmărise pe Cooper când plecase de acasă şi-l văzuse că a apucat pe poteca din marginea fluviului. Cooper urcă scara în goană şi se opri de-a-dreptul în faţa Rezidentului.

— Aş vrea să ştiu ce urmăreşti, de ai contramandat ordinele date deţinuţilor, de a nu lăsa lucrul, până la orele şase? sbieră el furios.

Domnul Warburton deschise ochii albaştri şi se uită la el mirat.

— Ce-i cu dumneata, ţi-ai pierdut mintea? Nu-ţi dai seamă că acesta nu este felul în care ai putea să vorbeşti cu superiorul dumitale?

— Ia mai du-te dracului, domnule. Deţinuţii sunt daţi în seama mea şi dumneata nu ai niciun drept să te amesteci. Dumneata să-ţi vezi de treaba dumitale şi eu îmi voi vedea de treaba mea. Nu înţeleg ce te determină să mă faci de râs în faţa lumii. După ceea ce s'a întâmplat astăzi, tot districtul va afla că ai contramandat ordinele date de mine.

Domnul Warburton îi răspunse cât se poate de rece:

— Dumneata nu aveai calitatea să dai ordinul pe care l-ai dat. L-am contramandat pentrucă ordinul dat de dumneata era crud şi tiranic. Crede-mă, eu nici pe departe nu te-am făcut de râs, în măsura în care ai reuşit să te faci singur.

— Dumneata nu m'ai putut suferi chiar din ziua când am luat slujba aceasta în primire. Ai făcut tot

ce ţi-a stat în putere, ca să-mi faci imposibilă viaţa aici, din cauză că eu nu sunt dispus să-ţi ling tălpile ghetelor.. Ai început să mă persecuţi, din pricină că eu nu vreau să te adulez.

Stăpânit de furie, Cooper încălca un teren primejdios şi ochii domnului Warburton deveniră mai reci şi par'că-l sfredeleau cu privirile.

— Te înşeli. Te-am considerat din prima zi drept o secătură, dar am fost pe deplin mulţumit de felul în care-ţi făceai datoria.

— Dumneata eşti un snob. Un snob respingător. M'ai considerat drept o secătură, din pricină că eu n'am fost la Eton. O, mi-au spus chiar la Kuala Solor, la ce mă pot aştepta din partea dumitale. Dumneata nu-ţi dai seamă că tot districtul face haz pe socoteala dumitale? Numai cu mare greutate am reuşit să-mi stăpânesc hohotele de râs, când mi-ai debitat şi mie celebra dumitale anectodă, cu Prinţul de Wales. Sfinte Doamne, ce mai râdeau de dumneata la Club, când a debitat-o cineva. Pe cinstea mea, prefer să fiu o secătură, decât să fiu un snob, cum eşti dumneata.

Cuvintele lui loviră pe domnul Warburton în plin.

— Dacă nu părăseşti casa numaidecât, să ştii că-ţi crăp capul, sbieră el.

Celălalt mai făcu un pas spre el şi-l privi de aproape.

— Incearcă, încearcă de ridică mâna asupra mea, răspunse el. Pe cinstea mea, aş vrea s'o văd şi pe asta. Vrei să-ţi mai repet de câteva ori? Eşti un

snob, ai înțeles? Un snob.

Cooper era un tânăr bine legat și voinic, și cu un cap mai înalt decât Rezidentul. Domnul Warburton era gras și avea cincizeci și patru de ani. Încleștă pumnul și-l repezi înainte. Cooper îl apucă de braț și i-l dete la o parte.

— Nu fi prost, domnule. Adu-ți aminte că eu nu sunt gentleman. Prin urmare mă pricep cum trebue să-mi întrebuințez pumnii.

Obrazul palid și colțuros i se strâmbă într'un rânjet batjocoritor și coborâ treptele scării din câteva salturi. Domnul Warburton se lăsă pe un scaun de pe terasă, cutremurat din tot trupul de furia nepuputincioasă. Trupul îi ardea, ca și când ar fi stat în apropierea unui grătiar aprins. O clipă se simți cutremurat de spaimă, închipuindu-și că poate va începe să plângă. Dar în aceeaș clipă își dete seamă că primul său valet era pe terasă și în mod instinctiv se stăpâni. Valetul se apropie și-i oferi un pahar de whiskey-soda. Fără să zică nimica, domnul Warburton întinse mâna și-l sorbi dintr'o înghițitură.

— Ce vrei să-mi spui? întrebă domnul Warburton încercând să zâmbească, deși buzele îi erau crispate.

— Tuan, tânărul ajutor al dumneavoastră este un om rău. Abas vrea din nou să plece din casa lui.

— Spune-i să mai aibă puțină răbdare. Voi scrie la Kuala Solor și voi cere ca Tuan Cooper să fie mutat în altă parte.

— Tuan Cooper nu se poartă bine cu malaezii.

— Lasă-mă acuma.

Valetul se retrase, fără să mai zică nimica. Domnul Warburton rămase singur cu gândurile lui. I se părea că vede Clubul din Kuala Solor, şi bărbaţii în flanele albe, aşezaţi la mesele din apropierea ferestilor, după ce înserarea îi alungase de pe terenurile de golf şi courturile de tennis, în faţa paharelor de gin-pahit, făcând haz de celebra întâmplare, în legătură cu conversaţia pe care o avusese cu Prinţul de Wales. Obrazul îi ardea de ruşine şi umilinţă. Un snob! Toţi aceştia îşi închipuiau despre el că este un snob. Şi el îşi închipuise întotdeauna despre oamenii aceştia că sunt nişte băieţi cumsecade, şi fusese destul de gentleman, ca să nu ţină seamă de faptul că situaţia lor în raport cu el, era de a treia mână. Acum se gândea la ei cu dispreţ. Dar dispreţul şi ura faţă de ei, nu se putea compara cu ura ce-i clocotea în suflet împotriva lui Cooper. Dacă s'ar fi întâmplat să ajungă la o încăcrare, Cooper l-ar fi snopit în bătaie. Lacrimi de durere începură să-i curgă în lungul obrazului roşu şi gras. Rămase nemişcat vreme de două ceasuri, fumând ţigară după ţigară, şi se gândi că ar fi fost mult mai bine dacă ar fi murit demult.

Intr'un târziu valetul se furişă şi-l întrebă dacă vrea să se îmbrace pentru masă. Se ridică de pe scaun cu greutate şi-şi îmbrăcă smokingul şi cămaşa crobită cu gulerul înalt şi se aşeză în faţa mesei frumos aşternute, unde-l serviră ca de obicei doi valeţi, iar alţi doi agitau punkasele uriaşe, ca să primenească aerul. Dincolo, în bungalowul care era la o depărtare de o sută cincizeci de metri, Cooper în-

brăcat numai în *sarong* şi *baju*, se aşezase în faţa unui castron în care era o mâncare urâtă la vedere. Era fără ghete în picioare şi probabil în timp ce mânca, ceţea o carte de aventuri cu poliţişti. După ce termină cu masa, domnul Warburton se aşeză la birou şi făcu o scrisoare. Sultanul era plecat, dar scrise în particular şi în mod confidenţial locţiitorului său. Cooper îşi îndeplineşte foarte bine datoria, spunea el, dar adevărul este că ei doi nu se prea înţeleg unul cu altul. Ajunseseră atât de departe, încât nu se mai puteau suferi, şi ar considera drept o mare favoare, dacă acest Cooper ar fi transferat în altă parte.

Scrisoarea o expedie a doua zi cu un curier special. Răspunsul veni la două săptămâni după aceea, odată cu poşta lunară. Era o scrisoare particulară, cu următorul conţinut:

Dragul meu Warburton,

Nu vreau să-ţi răspund pe cale oficială la scrisoarea ce mi-ai trimis, prin urmare prefer să-ţi trimit câteva rânduri confidenţiale. Evident, dacă ţii numaidecât, voi supune Sultanului cererea dumitale, dar cred că ar fi mult mai cuminte, dacă ai renunţa. Ştiu că acest Cooper este un diamant neşlefuit, dar este un tânăr capabil şi în timpul războiului a trecut prin încercări grele, şi cred că merită toată atenţia. După părerea mea, dumneata dai prea mare importanţă situaţiei sociale a oamenilor. Dar nu trebue să uiţi că timpurile s'au schimbat. Evident, e foarte frumos ca cineva să fie gentleman, dar e mult mai bine, dacă se întâmplă să fie capabil şi muncitor. Cred că dacă ai încerca să fii ceva mai îngăduitor, vei reuşi să e înţelegi destul de bine cu tânărul Cooper.

Al dumitale foarte sincer,

RICHARD TEMPLE.

Domnului Warburton îi scăpă scrisoarea din mână. Nu era greu să ceteasca printre rânduri. Dick Temple pe care-l cunoştea de atâţia ani, Dick Temple care se trăgea dintr'o bună familie de nobili rurali, îşi închipuia despre el că este snob, şi din pricina aceasta nu ţinea seamă de cererea lui. Domnul Warburton simţi fiorul unui desgust neaşteptat în faţa vieţii. Lumea din care făcea el parte, dispăruse şi viitorul aparţinea unei generaţii inferioare. Cooper era reprezentantul acestei generaţii şi pe Cooper el îl ura din toată puterea sufletului. Intinse mâna, să-şi umplă paharul, dar la gestul pe care-l făcu, primul său valet se apropie de el.

— Nu ştiam că eşti în cameră.

Valetul se plecă şi ridică scrisoarea ce-i scăpase din mână. Va să zică din pricina asta intrase şi aştepta.

— Tuan Cooper va pleca, Tuan?

— Nu.

— In cazul acesta se va întâmpla o nenorocire.

In primul moment cuvintele acestea păreau că nu-şi pot face loc spre înţelegerea domnului Warburton, din pricina oboselii ce pusese stăpânire pe el. Dar situaţia aceasta nu dură mai mult de o clipă. Se îndreptă în scaun şi se uită la valetul său. Atenţia i se concentră.

— Ce vrei să spui cu vorbele acestea?

— Tuan Cooper nu se poartă cumsecade cu Abas.

Domnul Warburton ridică din umeri. De unde ar putea să ştie un Cooper, cum trebue trataţi servitorii? Domnul Warburton cunoştea destul de bine

felul de a proceda al acestui fel de oameni la un moment dat deveneau exagerat de familiari, ca numai decât după aceea să se poarte grosolan şi brutal.

— Spune lui Abas să se întoarcă la familia lui.

— Tuan Cooper i-a reţinut simbria, ca să nu poată pleca fără ştirea lui. De trei luni încheiate nu i-a mai plătit niciun ban. I am spus să aibă răbdare. Dar e furios şi nu-l mai pot stăpâni. Dacă Tuan va continua să se poarte cu el ca până acuma, să ştiţi că se va întâmpla o nenorocire.

Auzi, prostul! Cum se poate să cunoască atât de puţin pe malaezi, ca să-şi închipue că-i poate batjocori şi nedreptăţi, fără să se expună niciunei primejdii? Dacă se va întâmpla să primească un *kriss* în spate, va fi pe bună dreptate. Un kriss! Cu totul pe neaşteptate domnului Warburton i se păru că mâinile nimeni i s'au oprit în loc. Nu-i rămânea altceva de făcut, decât să lase lucrurile să-şi urmeze cursul lor firesc şi într'o bună zi va scăpa de Cooper pentru totdeauna. Zâmbi uşor, aducându-şi aminte de vechiul său dicton: ce aduce ceasul, n'aduce anul, dacă ai răbdare să aştepţi. Pe urmă inima începu să-i bată ceva mai repede, căci i se păru că vede pe omul pe care-l ura, întins cu faţa în jos, în mijlocul unei cărări din junglă, cu un cuţit înfipt în spate. Iată un sfârşit demn de secătura şi netrebnicul acesta. Domnul Warburton oftă. Datoria lui era să-l prevină, şi evident şi-o va face şi pe aceasta. Trimise câteva rânduri oficiale lui Cooper şi-l pofti să vină numaidecât la For

Peste zece minute Cooper se opri în faţa lui

Nu mai vorbiseră împreună din ziua când domnul Warburton era gata să-l lovească în obraz. Nu-l poftì pe scaun ci-l lăsă să stea în picioare.

— Ai trimis după mine? întrebă Cooper.

Era îmbrăcat fără nicio grijă şi nu arăta nici prea curat. Obrazul şi mâinile îi era acoperite de pete mici şi roşii, din pricina muşcăturilor de ţânţari, şi se scărpinase până la sânge. Obrazul lui slăbit era înfundecat.

— Am fost informat c'ai avut din nou nemulţumiri cu servitorii dumitale. Abas, nepotul primului meu valet, se plânge că i-ai reţinut simbria pe ultimele trei luni. Cred că procedeul acesta este extrem de arbitrar. Tânărul vrea să plece dela dumneata, şi cred că eşti convins, că eu nu pot să-l condamn din pricina asta. Mă văd obligat să te rog, să-i plăteşti ceea ce i se cuvine.

— Eu nu sunt de acord să părăsească serviciul. I-am reţinut simbria, drept garanţie că se va purta cum se cuvine.

— Dumneata nu cunoşti firea malaezilor. Oamenii aceştia sunt foarte susceptibili, când este vorba de jigniri sau când sunt puşi în situaţii caraghioase. Sunt pătimaşi şi răzbunători. Este datoria mea să-ţi atrag atenţia asupra faptului, că dacă vei continua să duci injuriile prea departe cu tânărul acesta, eşti ameninţat de o mare primejdie.

Cooper începu să râdă dispreţuitor.

— Ce crezi că ar putea să-mi facă?

— Eu cred că te va ucide.

— Şi întru cât te-ar putea supăra pe dumneata

așa ceva?

— O, nu m'ar supăra de loc, răspunse domnul Warburton și râse încetișor. Aș suporta această pierdere cu toată indiferența. Dar cred că datoria mea oficială este, să-ți atrag atenția cât se poate de serios, asupra acestei primejdii.

— Poate-ți închipui că eu mă tem de un ticălos de negru?

— Această este un amănunt care pe mine nu mă interesează câtuș de puțin.

— Perfect; prin urmare dă-mi voie să-ți spun, că știu cum trebue să mă păzesc; tânărul acesta căruia îi zici Abas, este un netrebnic și un ticălos, iar dacă se va întâmpla să ridice mâna împotriva mea, ți-o jur pe ce am mai sfânt că-i voi rupe gâtul.

— Atât este tot ce am vrut să-ți spun, adăugă domnul Warburton. Bună seara!

Dete ușor din cap, în semn că poate pleca. Cooper se aprinse la față; în primul moment nu știa ce să facă sau ce să răspundă, dar se întoarse în loc și ieși din cameră. Domnul Warburton se uită după el și pe buze îi flutură un zâmbet de ghiață. Își îndeplinise datoria. Dar ce ar fi zis oare, dacă ar fi aflat, că după ce plecase din casa lui atât de indiferent și de tăcut, Cooper intră în bungalowul său, se trânti pe pat și chinuit de dureroasa singurătate în mijlocul căreia trăia, simți că nu se mai poate stăpâni și dete drum slobod durerii ce mocnea într'ânsul? Hohotul de suspine îi cutremura trupul și lacrimile începură să-i curgă șiroaie în lungul obrajilor.

După conversația aceasta domnul Warburton nu

mai avu decât rare ocazii să întâlnească pe Cooper, dar de vorbit nu vorbea niciodată cu el. In fiecare dimineaţă cetea numărul din *Times,* se ducea la birou, îşi făcea plimbarea, se îmbrăca în fiecare seară pentru masă, şi după ce termina, se aşeza în foişorul de pe ţărmul fluviului şi-şi fuma ţigara. Dacă se întâmpla să întâlnească pe Cooper în drumul său, se prefăcea că nu-l vede. Fiecare dintre ei, fără să uite nicio clipită că adversarul său nesuferit este în imediată apropiere, se prefăcea că a uitat de existenţa celuilalt. Timpul nu reuşi să mulcomească duşmănia dintre ei. Se urmăreau unul pe altul şi fiecare ştia în toate amănuntele ce-a făcut adversarul său în timpul zilei. Deşi domnul Warburton fusese un bun vânător în tinereţea lui, totuş pe măsură ce înaintase în vârstă, începuse să piardă plăcerea de a ucide animalele din junglă, dar Cooper pleca de acasă în fiecare Duminecă cu arma în mână: dacă se întâmpla să împuşte ceva, asta era o victorie câştigată faţă de domnul Warburton, iar dacă se întorcea cu mâna goală, domnul Warburton ridica din umeri şi începea să râdă pe ascuns. Auzi, astfel de caraghioşi să-şi închipue că sunt sportsmeni! Sărbătorile Crăciunului fură un eveniment greu de suportat pentru fiecare dintre ei: mâncă fiecare singur şi fiecare în casa lui, şi se îmbătară cu bună ştiinţă amândoi. Erau singurii oameni albi pe o rază de douăsute de mile şi trăiau uşă de uşă, aşa că dacă ar fi ieşit în prag, s'ar fi putut striga unul pe altul. Pe la începutul noului an Cooper se îmbolnăvi de friguri şi când domnul Warburton avu ocazie să-l

vadă din nou, rămase mirat de slăbiciunea lui fizică. Părea bolnav şi sfârşit de puteri. Singurătatea — care era cu atât mai chinuitoare, cu cât şi-o impusese-ră de bunăvoie — începuse să-i macine nervii. Tot aşa începuse să-l chinuiască şi pe domnul Warburton şi de multe ori i se întâmpla să nu poată închide ochii toată noaptea. Sta treaz şi se gândea. Cooper începuse să bea din seamăn afară de mult şi fără îndoială desnodământul era foarte aproape; totuş în raporturile lui cu indigenii nu făcea nimic ce ar fi putut să provoace vreo observaţie din partea şefului său. Duceau unul împotriva altuia o luptă ascunsă şi crâncenă. Totul era, care dintre ei va putea rezista mai îndelung. Lunile treceau şi niciunul dintre ei nu dădea niciun semn de slăbiciune. Erau întocmai ca doi condamnaţi să trăiască în veşnic întunerec şi se resemnaseră, la gândul că pentru ei nu vor mai răsări niciodată zorile luminei. Li se părea că de aci înainte viaţa lor va trebui să se desfăşure până la capăt în mijlocul acestei monotonii hidoase şi banale, înveninate de ură.

Când într'un târziu se întâmplă şi ceea ce era inevitabil, domnul Warburton se cutremură ca în faţa unui eveniment neprevăzut. Cooper învinuise pe Abas că i-a furat nişte haine, iar când tânărul a început să tăgăduiască, l-a apucat de guler şi i-a trântit un picior în spate, de s'a dus de-a-berbeleaca pe scară. Tânărul şi-a cerut simbria, iar Cooper i-a trântit în obraz toate injuriile posibile. Spunea că dacă îl va mai găsi peste un ceas în apropierea casei, îl va da pe mâna poliţiei: Ziua următoare

tânărul îl aşteptă în drumul spre birou şi-şi ceru din nou simbria. Cooper îl lovi peste obraz cu pumnul încleştat. Abas căzu cât era de lung, şi când se ridică în picioare, sângele îi curgea gârlă din nas.

Cooper îşi continuase drumul şi intrând în birou, se apucase de lucru. Dar gândurile îi alergau în toate părţile şi nu se putea concentra. Lovitura de pumn îi domolise supărarea, dar prevedea că merge prea departe. Se simţea neliniştit. Gândurile negre şi spaima începuseră să pună stăpânire pe el. In biroul de alături era domnul Warburton şi se gândi să intre la el şi să-i spună ce s'a întâmplat. Făcu o mişcare, ca să se ridice, dar ştia dinainte cu ce dispreţ nimicitor îl va asculta, în timpul cât îi va povesti incidentul. Par'că vedea zâmbetul lui de superioritate. O clipă se simţi înfiorat de gândul răzbunării lui Abas. Warburton îl prevenise la vreme. Oftă îndurerat. Cât fusese de prost! Dar ridică din umeri enervat. Puţin îi păsa: mare bucurie avusese de viaţa pe care a dus-o până acuma! Toate acestea se întâmplaseră numai din vina lui Warburton. Dacă el nu i-ar fi stat împotrivă, nimic din toate acestea nu s'ar fi putut întâmpla. Chiar dela început Warburton cu purtarea lui îi făcuse viaţa un infern. Un snob! Dar toţi erau la fel, şi toate acestea se întâmplaseră numai din pricină că el era colonial, şi din pricina aceasta trebuia să treacă prin alâtea umilinţe. Nu reuşise nici în timpul războiului să obţină tresa de ofiţer, tot din acelaş motiv, căci fusese tot atât de bun, ca oricare altul dintre camarazii lui. Toţi erau o adunătură de snobi infecţi.

Ar prefera mai curând să moară, decât să se umilească din nou. Nu se poate ca Warburton să nu afle despre cele ce s'au întâmplat; diavolului acestuia nu putea să-i scape nimic. Nu se temea. Nu se temea de niciun malaez din Borneo, şi de Warburton puţin îi păsa.

Avusese dreptate când se gândise că domnul Warburton va afla ce s'a întâmplat. Primul său valet îi spuse numaidecât, după ce se întoarse acasă.

— Unde este acum nepotul dumitale?

— Eu nu ştiu, Tuan. A plecat.

Domnul Warburton tăcu. După amiază, ca de obiceiu, dormi puţin, dar de astă dată toate simţurile îi erau treze. Ochii lui se întorceau în mod involuntar spre bungalowul unde era Cooper care se odihnea.

Auzi, ce idiot! Domnul Warburton se simţi înfiorat de o uşoară nelinişte. Oare omul acesta îşi dă seamă în ce primejdie se găseşte acuma? Se gândi că ar fi bine să trimită după el. Dar de fiecare dată când încercase să vorbească cu Cooper, acesta îl insultase. Furia, o furie frenetică începu să clocotească în sufletul lui, aşa că i se umflară vinele dela tâmple şi-şi încleştă pumnii. Prevenise pe netrebnicul acesta. Cu atât mai rău pentru el, dacă nu l-a ascultat. Afacerea asta nu-l interesa câtuş de puţin, şi dacă se va întâmpla ceva, el nu are nicio vină. Probabil cei din Kuala Solor vor regreta că n'au primit sfatul lui, când le-a propus să-l transfereze într'un alt post.

In timpul serii se simţi extrem de neliniştit. După

cină, începu să se plimbe în sus şi în jos pe terasă. Când valetul vru să plece spre odăile slugilor, domnul Warburton îl întrebă, dacă a aflat ceva despre Abas.

— N'am aflat nimic, Tuan. Cred că s'a întors în satul unde trăeşte fratele mamei sale.

Domnul Warburton se întoarse şi se uită cu atenţie la el, dar valetul sta cu ochii plecaţi în pământ, aşa că privirile lor nu se întâlniră. Pe urmă domnul Warburton coborâ spre malul fluviului şi se aşeză în foişor. Dar sbuciumul sufletului său nu se domoli nici aici. Apele fluviului coborau la vale, învăluite de o tăcere stranie. Păreau un şarpe uriaş care se târa nesimţit spre mare. Până şi copacii junglei de pe malul celălalt păreau încărcaţi de greutatea unei apropiate ameninţări. Nu se auzea nici cântecul păsărilor şi frunzele salcâmilor nu erau înfiorate de suflul domolit al nopţii. Totul împrejurul său părea că a încremenit în aşteptare.

Traversă grădina şi ieşi până în şosea. De aci vedea bungalowul lui Cooper în întregime. In salon ardea lumina şi din interior se auzeau cadenţele unei melodii de dans, cântate la gramophon. Domnul Warburton se cutremură de un fior: nu reuşise niciodată să-şi stăpânească nemulţumirea fizică ce i-o inspira acest instrument. Dacă s'ar fi întâmplat să nu audă gramophonul, poate s'ar fi dus să stea de vorbă cu Cooper. Se întoarse în loc şi se îndreptă spre casă. Ceti vreme îndelungată şi pe urmă adormi. Dar nu dormi prea mult, căci avea visuri sbuciu-

mate şi se trezi, părându-i-se c'a auzit un ţipăt. Evident şi acesta fusese numai vis, căci niciun fel de ţipăt — de pildă dacă ar fi ţipat cineva din bungalow — nu putea fi auzit în camera aceasta. Rămase treaz, până când prinse să se lumineze de ziuă. Pe urmă auzi paşi grăbiţi şi svon de glasuri, iar primul său valet dete busna în cameră, fără fes în cap, şi inima domnului Warburton încetă să mai bată.

— Tuan, Tuan!

Domnul Warburton sari din pat.

— Vin numaidecât.

Incălţă papucii şi îmbrăcat numai în sarong şi halatul pyjamalei, trecu prin curte şi ajunse dincolo, în curtea lui Cooper. Il găsi întins în pat, cu gura căscată, şi un cuţit înfipt în inimă. Fusese ucis în timpul somnului. Domnul Warburton tresări, nu pentrucă s'ar fi aşteptat la altceva, ci tresări din pricina mulţumirii ce o simţea cum creşte într'însul. O mare povară îi căzuse de pe umeri.

Cooper era rece demult. Domnul Warburton smulse krissul din rană; fusese înfipt cu atâta putere, încât trebui să facă un efort, ca să-l smulgă; pe urmă se uită la el. Il recunoscu numaidecât. Era un kriss pe care i-l oferise un negustor acum câteva săptămâni şi despre care ştia că a fost cumpărat de Cooper.

— Unde este Abas? întrebă el cu severitate.

— Abas este în satul unde trăeşte fratele mamei lui.

Sergentul poliţiei indigene se oprise la picioarele patului.

— Ia doi oameni şi te vei duce cu ei în sat, ca să-l arestezi.

Domnul Warburton luă toate măsurile ce erau imediat necesare. Obrazul lui părea împietrit, în timp ce dădea porunci. Cuvintele lui erau scurte şi categorice. Pe urmă se întoarse la Fort. După ce intră în casă, se bărbieri, făcu baie şi intră în sufragerie. Alături de farfurie, aştepta numărul din *Times*, în banda lui. Întinse mâna şi luă câteva fructe. Primul valet îi turnă ceaiul în ceaşcă, iar al doilea îi aduse o mâncare pregătită cu ouă. Domnul Warburton începu să mănânce cu poftă. Primul valet nu ieşi din cameră.

— Ce este? întrebă domnul Warburton.

— Tuan, nepotul meu Abas a petrecut toată noaptea în casa fratelui mamei sale. Asta se poate dovedi. Unchiul său va jura că n'a părăsit kampongul.

Domnul Warburton se încruntă şi se întoarse spre el.

— Tuan Cooper a fost ucis de Abas. Dumneata ştii tot atât de bine, ca şi mine. Va trebui să se facă dreptate.

— Tuan, poate aveţi de gând să-l spânzuraţi?

Domnul Warburton ezită o clipă, dar deşi glasul lui rămase poruncitor şi indiferent, privirile lui păreau că s'au îmblânzit. Fu o clipire fugară pe care malaezul o prinse numaidecât şi în ochii lui tresări o lumină de înţelegere.

— Provocarea a fost evidentă şi brutală. Abas va fi condamnat la închisoare. Făcu o pauză, ca să-şi scoată o lingură de marmeladă pe farfurie. După

ce va face o parte din condamnare, îl voi primi în casa aceasta ca valet. Va trebui să-l pregăteşti pentru această slujbă. Sunt convins că în casa lui Tuan Cooper şi-a însuşit obiceiuri proaste.

— Prin urmare, Tuan, credeţi că Abas ar trebui să se predea autorităţilor?

— Cred că ar fi mai cuminte din partea lui, dacă s'ar preda.

Valetul ieşi din cameră. Domnul Warburton luă ziarul şi-i desfăcu banda cu grijă. Ii plăcea să audă fâşâitul foilor groase. Dimineaţa, cu atmosfera proaspătă şi răcoroasă, era splendidă şi ochii lui rătăciră o clipă în largul grădinii. Marea supărare care-i întunecase gândurile, părea că s'a ridicat de pe sufletul său. Se uită la coloanele în care se vorbea despre naşteri, morţi şi căsătorii. Aceasta era partea pe care o ceteа întotdeauna cea dintâiu. Un nume pe care-l cunoştea, îi atrase numaidecât atenţia. In sfârşit Lady Ormskirk născuse un băiat. Pe cinstea mea, ce mulţumită trebue să fie bătrâna ducesă. Cu primul curier va trebui să-i trimită o scrisoare de felicitare.

Abas va deveni un foarte bun valet.

Prostul de Cooper!

Lei 49

I.S.B.N. 973-95067-0-4